

קובץ כל ספרי כשרות

חלק י"ד

שער כללי

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הקדושים זי"ע
הק' שלום יהודה גראס, אבדק"ק האלמין יצ"ו

חלק י"ד

404 ספרים - 226 עמודים - חלק י"ד:

ספר א: מי יאכילנו בשר על כשרות השחיטה, (אידיש).

ספר ב: מי יאכילנו בשר על כשרות הניקור. למען דעת – קריאת קודש
לאחינו בני ישראל בני קל חי! האמת בענין ניקור, גביית עדות הביד"צ
דהעדה החרדית, נאום הביד"צ, סדר הניקור שנהגו בעיר פעסט, למה
סילפו? 10 מתוך 12 המנהגים עשרה נהגו באונגארין לנקר. ומדוע סילפו
בזדון בקובץ פרי תמרים, ראה לפי סדר האותיות שגבו הביד"צ בירושלים.
כאן יבואר לעיני הקורא הסילוף האיום ונורא שנעשה בקובץ פרי תמרים.
מדוע? כתבו באות ט' על חלב הכליות שאיסורו בכרת שהוא שומן ומותר
לכתחילה? ראה תמונות מחלקי הבשר שנתגלו, מדוע באות ג' וד' הכריחם
לסלף מנהג פולין ורוסיא שהסירו החלב הנ"ל? הרבה גביית עדות על הבשר
שמצאו מלא חלב הכליות, ועוד. יצא לאור בשנת תשמ"ג. - עיין עוד בספר
כדת של תורה באריכות, (בלשון הקודש).

ספר ג: שחיטה תלויה. - מבאר גודל המכשול בשחיטה תלויה, (בלשון הקודש).

ספר ד: מבצר היהדות באנגליה. - תולדות "מחזיקי הדת" מאת דוב חומה - מלחמת העולם על כשרות הרבנים והשוחטים וניקור החלב, המכשולות הגדולות עלו עד לב השמים וכל הרבנים הגדולים בתוכם החפץ חיים לא היה יכול להציל את אנגלי' ממאכלות אסורות, (בלשון הקודש).

ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

מי יאכילנו
בשר

אדיש

589

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ט לפ"ק

קונטרס

מי יאכילנו בשר

אן ענטפער אויף אן אַטאַקע צו איינעם פון די אנשי
המחנו"ט אונטערן נאָמען פון

צבי דוד הערשקאָוויטש

אין דעם קונטרס ווערן פאַרענטפערט אַלע קשיות
און סיבות פינקטלעך ווי אַזוי די קצבים
ושותפיהם האָבן פאַרפירט דעם סאַטמאַרער רבי'ן
זי"ע און נאָך רבי'ס און רבנים ז"ל (שליט"א)
צענדליגער יאָרן, מיט'ן גאַנצן כלל ישראל אין
אַמעריקע, און פאַרוואָס אַלע רבנים גדולי ישראל
האָבן געציטערט די גאַנצע צייט זיך אַנצורופן
וועגן די מורא'דיגע עוולות פון די מאכילי נבילות
וטריפות חלב ודם.

הוצאתי לאור עולם בחמלת ה' עלי

שלום יהודה גראס

אבדק"ק בארא פארק

בס"ד

קונטרס מי יאכילנו בשר

אַן אָפּענער בריוו צו
האַלמינער רב שליט"א
פון צבי דוד הערשקאוויטש

שאלה א:

ווי קענט איר שרייבן טאָג און נאַכט קעגן די פליישן, דאָרט
וואו איר אַליין ווייסט גאַנץ גוט אַז דער סאַטמאַרער רבי ז"ל
אַליין האָט געגעבן אַ בריוו און האָט געהייסן אַלע זיינע חסידים
צו קויפן פלייש אין סאַטמאַרער בוטשער סטאָר, און דער בריוו
איז געווען געדרוקט אין צייטונג "דער איד". אויך איז עס
געווען געדרוקט אין "דער אידישער קוואַל", און אויך הענגט
דאָס כסדר אין סאַטמאַרער בית המדרש. און עס איז בכלל נישט
מעגליך אַז איר זאָלט נישט וויסן דערפון. (זעה ווייטער שאלות
ב' און ג', און די תשובות אויף די שאלות).

צבי דוד הערשקאוויטש

תשובה אויף שאלה א:

צו מיין טייערען פריינט צבי דוד הערשקאוויטש נ"י, (וואָס איך מיינ אַז דאָס איז בכלל נישט אייער נאמען, אַזוי ווי איך האב שוין געהאט ענליכע פראגעס פון דוד בריקמאן, און פון משה קיימאן ווי געדריקט אין ספר אכילת בשר הלכה למעשה).

און היינט איז דאָס אייער נאמען וואָס הייסט צבי דוד הערשקאוויטש. עס זעט אויס אַז איר האָט געמוזט מוסיף זיין איין נאמען, ע"כ ווינטש איך אייך אָן אַ מזל טוב צו אייער נייעם נאמען, און השי"ת זאָל העלפן אַז פון היינט אָן זאָלט איר תשובה טוהן און מעורר זיין אויך אנדערע זאָלן אויפהערען צו עסן פון די בשר נבילות וטריפות חלב ודם (כדי איר זאָלט אביסל פאַרשטיין דעם הלוך ילך פון דעם גאנצן סיסטעם פון די קצבים וואָס די משנה אין סוף קידושין זאגט עדות אויף זיי, אַז זיי זענען שותפים פון עמלק).

מעשה א

איסור פון סאטמארער רבי'ן אין אמעריקע

אויף עופות שחוטי חוץ

ווי עס איז באוואוסט איז ארויס פון סאטמארער רבי'ן זי"ע אן איסור אויף שחוטי חוץ, און דער איסור איז געדרוקט אין ספר מלחמת השם, דארט וואו עס זענען געדרוקט געווארן אלע קול קורא'ס, און מיר וועלען דאָס מעתיק זיין פאַר אייך יעצט.

קול קורא להסיר מכשול

כבר הודענו כמה פעמים, שבה"טשיקען מאַרקעטס" אם אין בעל המאָרקעט איש מהימן אז אפילו אם עומדים שם שוחטים יר"ש יכולים לבוא לידי מכשולות גדולות של נבילות וטריופות ממש, זולת אם עומד שם משגיח תמיד, שאין עליו באותה שעה שום תפקיד אחר רק להשגיח שהעופות שנשחטו בכשרות תהיינה תחת פיקוחו בלי העלמת עין אפילו שעה קלה עד אחר החתימה. מפני האחריות הגדולה שיש בזה העמדנו משגיחים בכמה טשיקען מאַרקעטס שתיכף אחר השחיטה קודם שנתעלם העוף מעיניהם יחתמו את העופות שנשחטו תחת השגחתנו בחותמות (פלאַמבעס) שלנו.

והיות ששמענו שישנם אנשים המקילים בזה, באנו להזהיר עוד הפעם באזהרה חמורה שכל מי שרוצה להיות בטוח שאינו אוכל נבילות וטריופות לא יקח לביתו עופות שאינם חתומים בחותמות שלנו. ולא יקנה רק בחנויות (בוטשער סטאַרס) שאינם מכניסים לחנותם רק העופות החתומים בחותמות (פלאַמבעס) שלנו בלי יוצא מן הכלל. מזמן לזמן נפרסם אי"ה את שמות הבוטשער סטאַרס שאין מוכרים רק עופות בחותמות שלנו.

וזאת לדעת כמו שכבר הודענו, שבכל זאת ההשגחה שלנו היא רק על השחיטה ולא על כשרות הבוטשער סטאַר כבעניני מליחה והדחה וכו' כי אודות זה מוכרח הקונה בעצמו לחקור היטב על מי הוא סומך עצמו.

גם זאת לדעת שמפני שיש קושיים גדולים בהשגחת שחיטת חוץ לעיר מחמת כמה טעמים, לכן השגחתנו מוגבלת רק לעיר ניו יארק, ומי

מי יאכילנו בשר

שקונה משחיתת חוץ לעיר ישגיח בעצמו בשבע עינים ממי לוקח ועל מי הוא סומך.

ע"ז באעה"ח ג' לסדר ויקרא ר"ח ניסן ה' תשכ"ג לפ"ג,
פה ברוקלין יצ"ו.

התאחדות הרבנים דארצות הברית וקאנאדא

יואל טייטלבוים

(כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א – נשיא)

לוי יצחק גרינוואלד

(הרב דקהל ערוגת הבשם – סגן נשיא)

ואלה שמות הרבנים הגאונים שליט"א ועד הפועל
והמרכזי (עפ"י סדר הא"ב) אשר באו על החתום על
הדברים הנ"ל:

אלעזר שפירא (הרב מקיוויאָשד)	אלטר יעקב יצחק וואַגשאַל (הרב מלאַנצהוט)
אלכסנדר אשר באב"ד (הרב מטארטיקאוו)	גבריאל יודא איליאָוויטש (הרב משאַמשאַן)
הלל ליכטענשטיין (הרב מקראסנא)	חנני' דוב קאָהן (ראב"ד מבודאַפעסט)
יוסף יונה צבי הלוי הורוויץ (הרב מאונסדאָרף)	יוסף גרינוואַלד (הרב מפאַפּא)
ישכר בער הלוי ראָטענבערג (הרב מוואוידיסלאָוו)	יוסף משה מייזעלס (הרב מאויוואָהר)
יקותיאל יודא האלבערשטאם (הרב מבאָרדיוב)	ישראל אברהם שטיין (הרב מפאַליטישאַן)
יצחק אייזיק אייכענשטיין (רב דק' עטרת צבי פאַרעסט הילס)	יהושע כ"ץ (הרב מסאָמבאטהעלי)
יעקב סג"ל לעבאַוויטש (הרב מקאַפּיש)	יוסף אלי' הכהן שטיינער (דומ"ץ דקהל עדת יראים)
משה טייטלבוים (הרב מסיגעט)	מרדכי האַגער (הרב דקהל תורת חיים וויזניץ)
הרב משה ביק	משה שטערן

מי יאכילנו בשר

(הרב מדעברעצין)	(ר"מ נייטרא)
מנחם זאב שיק	משה ארי' לעוו
(הרב מטאָקאי)	(הרב מטעמעשוואַר)
עזריאל יודא לעבאָוויטש	נפתלי הירצקא העניג
(הרב דקהל עדת יראים)	(הרב משאַרמאַש)
רפאל בלוס	צבי הורוויץ
(הרב מקאַשוי)	(הרב מקראָלי)
שמואל אברהם זעלטענרייך	שמעון ישראל פּאָזען
(הרב מטשאַקאווא)	(הרב משאַפּראָן)
שלמה זלמן פרידמאַן	שמחה בונם גרינבערגער
(הרב מטענקע)	(הרב מפרעשבורג)

דער רבי זי"ע האָט טאקע געגעבען אַ בריוו, אַז מען זאָל נוצן נאָר פון זיין בוטשער סטאָר, אָבער לאַמיר נאָר אריינטראכטן ווי אַזוי מען האָט פאַרנאָרט די ערליכע אידען אין סאטמארער בוטשער סטאָר.

עס איז באוואוסט אַז אין וויליאמסבורג איז דאָ אַ שחיטה וואָס הייסט נאָרט 4 מיטן הכשר פון התאחדות הרבנים, און אלע מדקדקים בכשרות האבען גענוצט נאָר פון די שחיטה, און און סאטמארער בוטשער איז נאָר אריין פון די שחיטה, ווייל דער עולם האָט דאָס פאַרלאנגט, און אויך איז דאָך געווען אן איסור אויף די אנדערע עופות פון שחוטני חוץ.

מה עשה הבעל דבר?

שוחטים שותפים אין די פלייש בענק באַקומען עמטליך אַ געהאלט פון בוטשער סטאַר, חוץ וואָס זיי זענען שותפים אין די האלסעיל ביזנעס

אַ טייל פון די מענטשן וואָס האבן זיך ארומגעדרייט לעבן רבי'ן, זיינע שטוב מענטשען וואָס האבן געהייסן געטריי פאַר'ן רבי'ן ממש במסירת נפש, זיי זענען געווען (און זענען עד היום) די בעלי בתים איבער די פלייש אינדוסטרי, סיי ביי די עופות סיי ביי די גסות, און אַזוי ווי דער רבי האָט נישט געהאט קיין קינדער ל"ע האבען זיי צוזאַמענגערעדט פאַר'ן רבי'ן וואָס זיי האבן נאָר געוואלט, זיי האבען פאַרציילט פאַר'ן רבין מעשיות וואָס זענען נישט געשטויגן און נישט געפלוּיגן. אַי, וועסטו פרעגן, ווי קען דאָס זיין אַז מען זאָל איינרעדען אַ רבי'ן אַ צדיק אזעלעכע זאכן? ער האָט דאָך געהאט אָפן רוח הקודש, און האָט דאָך געזען אלעס?

דער תירוץ איז פשוט. נישט אלעס איז מען מגלה פאַר'ן צדיק, און מען קען אַ צדיק פאַרנאַרן. שטעלט אייך פאַר אַז דער סאטמאַרער רבי אליין האָט געזאגט אויפן בעלזער רבי'ן זי"ע אַז מען האָט דעם בעלזער רבי'ן מיטן טשעבינער רב זי"ע פאַרנאַרט מיט אַן אונטערשריפט (וואָס לויטן בעלזער רבי'ן מיט רוב גדולי ישראל איז דער ענין פון בחירות גאָר אַ מצוה) וואָס לפי דעת תורה פון סאטמאַרער רבי'ן איז דער ענין בחירות בארץ ישראל אַן ענין פון עבודה זרה ממש, און אַ סאך ערגער, ווי דער סאטמאַרער רבי האָט 2 מאל געזאגט אין אַ דרשה אז מען זאָל זיך ענדערש 1,000 מאל בוקן צום צלם ווי צו רעדן איין ווארט עברית, און פונדעסטוועגען דאָך, אפילו דער סאטמאַרער רבי אליין וואָס האָט זיך מכניע געווען פאַרן בעלזער רבין זי"ע, און האָט אים געהאלטן פאַר אַ מלאך אלוקים, און פונדעסטוועגען דאָך האָט דער סאטמאַרער רבי געהאלטען אַז מען קען אַ צדיק פאַרנאַרן.

אין אמת'ן ווערט דאָס שוין געברענגט אין די תורה הק' "אשר נשיא יחטא", און ער וועט מתיר זיין חלב, וואָס דער נשיא איז יענע צייטען מן הסתם געווען גענוג גרויס, און פונדעסטוועגען דאָך האָט געקענט פאַסירן אַז ער האָט געהייסן עסן חלב, אָבער עס איז געווען בשוגג. אויך איז באקאנט אז מ'קען אויסנארן דעם גרעסטן צדיק, ווי יעקב אבינו מיט יוסף הצדיק, ווי אויך האט מען באהאלטן פון דעם מגלה עמוקות אין די שטאט קראקע¹.

¹ נאך ערגער איז ווען מ'זאגט נאך פאלשע זאכן וואס זענען נישט געשטויגן און נישט געפלוין, אין נאמען פון דעם צדיק, ווי דער סאטמארער רבי זצ"ל האט געזאגט בדרך מליצה אויף די גמרא אין מסכת ברכות, וואס דערציילט אז רבן יוחנן בן זכאי האט פאר זיין פטירה געוויינט און געזאגט, אז ער וויינט ווייל ער האט צוויי וועגן פאר זיך, איין וועג צום גן עדן און איין וועג צום גיהנום, "ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי". האט דער סאטמארער רבי געטייטשט, אז די כוונה דערפון איז, ווייל כל זמן א מענטש לעבט הערט ער אויב מען זאגט נאך אין זיין נאמען פארשידענע ליגענס און ער קען אפלייקענען, אבער נאך זיין פטירה "מוליכין אותי", פירט מען אים שוין, דהיינו, די תלמידים "פירן ארום" זיינע ווערטער, יעדער פוצט עס צו לויט זיין געשמאק ווי ער וויל, און ממילא ווייסט ער נישט אויב מענטשן וועלן אננעמען זיינע ווערטער לטוב אדער פארקערט ח"ו, ע"כ.

און ליידער האט מען געזען אז אזוי איז טאקע געווען במציאות, אז מען האט דעם רבי'ן פארנארט, און מ'האט ארומגעפירט אין זיין נאמען פארשידענע שמועות, אלץ כדי צו פארנארן אויך דעם עולם וואס קויפט פלייש, אז מען זאל מיינען כאילו דער רבי אדער די התאחדות גיט א השגחה אויף די פלייש פון וויינטשאק.

ובענין זה שאפשר להונות את הצדיק, ידוע מה שנעשה עם פסל מיכה תחת הנהגתו של משה רבינו ודור דעה ארבעים שנה במדבר, ואעפ"כ נעלם זאת שאל ידעו אודות הפסל, וכן תחת הנהגתם של שופטים היו עובדים עבודה זרה הרבה כמבואר בשופטים, וכן תחת הנהגתו של יאשיהו המלך שהפך עולם ומלואה בביעור ע"ז בכח של מלכות, ויאשיהו הי' צדיק גדול כמו שמעיד עליו הפסוק (מלכים דברי הימים), ואעפ"י היו ליצני הדור עושים מה שלבם חפץ שלא בידיעתו, כמו שאמרו חז"ל.

ובפרשת דברים (א', י"ג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים לשבטיכם ואשימם בראשיכם, ופירש"י שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא, אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם, עכ"ל.

וכתב על זה בספר דברי שלום להגה"ק מוה"ר אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל (פנול הגה"ק משינאווע זי"ע) וזה לשונו, הנה יש להוכיח מזה גודל מעלת הצדיקים, אבל כשיש איזה מחלוקת בין איזה צדיקים ושומעין מהם שאחד אומר על חבירו דיבורים כנגדו, ידוע שזה מחמת בעלי לשון אשר היציה"ר רוצה להפריע הצדיקים ותלמידים מעסק מצותם ותורתם על כן הוא מעמיד הולכי רכיל בשקרים שונים, וקלי הדעת אומרים, כיון שהרבי הוא בעל רוח הקודש, איך אפשר להטעותו, ומזה באים ח"ו לפקור באמתיות צדקת הצדיקים הקדושים האמתיים, ובאמת מי שאומר

כה, שאי אפשר להטעות את הצדיק, הוא אפיקורסות, כיון שמצינו שאפילו משה רבינו ע"ה אדון הנביאים אמר וידועים לשבטיכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע כו' ואם הגון הוא כו' אלא ע"כ שאם בא איש צבוע לפני הצדיק ורוצה להטעותו שהוא איש כשר אפשר שהצדיק אינו יודע פנימיותו, כמו שאמר משה רבינו ע"ה איני יודע מי הוא עכ"ל.

ובפרשת וישלח (ל"ב, ט') על פסוק והי המחנה הנשאר לפליטה וגו' פי' האבן עזרא וז"ל, כי אין הנביא יודע הנסתרות אם לא יגלה לו ה', ואלישע אמר והי העלים ממני (מלכים ב' ד' כ"ז) עכ"ל.

הרי שמשם רבינו ואלישע הנביא לא ידעו וכן שאר הנביאים לא ידעו רק מה שהגיד להם השי"ת, אבל שאר הדברים יתכן שנעלם גם מהם ויתכן שידעו אבל אינו מוכרח ואפשר שיתעלם מהם.

ומצינו בעקב אבינו ע"ה ולא ידע יעקב כי רחל גנתם, אבל החסידים אומרים כי רק אצל יעקב הי' יכול להיות דבר כזה שלא ידע מה שנעשה תחת רשותו, אבל לא אצל מרן ז"ל... וכן רק את יצחק אבינו הי' אפשר לרמות, אבל החסידים אומרים כי הרבי גדול מכולם ואותו אי אפשר לרמות, ומוכרח שידע הכל ויכול הכל, וממילא ראי' ברורה שהכל הי' טוב.

ומבואר בספר מלאכים שנמצאו מכשולים של כרת רח"ל תחת גדולים מדורות קדומים, כגון אסא מלך יהודה שהי' צדיק והי' לו כח של מלאכות, ואעפ"כ נאמר (מלכים א' ט"ו ל"ד) והבמות לא סרו, פירש"י במות היחיד שהורגלו ליקרב עליהן לשמים משחרבה שילה עד שנבנה הבית שהיו הבמות מותרות לא סרו עתה ואעפ"כ שנאסרו משנבנה הבית והיו עונשים עליה כרת, עכ"ל.

וגבי יהושפט שהי' צדיק, נאמר (מלכים א' כ"ב, מ"ד) אך הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות - וכן גבי יהואש (מלכים ב' י"ב, ג') ויעש יהואש הישר בעיני ה' וגו' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי עזרי' (מלכים ב' ט"ו ג') ויעש הישר בעיני ה' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי יותם שהי' צדיק מופלג (כמבואר ברש"י דברי הימים ב', כ"ז ב'), ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה עזיהו אביו הטובות שעשה אביו, וזהו שאמר ר' שמעון בן יוחאי במסכת סוטה אלמלא יהי' אברהם אבינו מקבל עליו כל עוונות הדור עד לו אני הייתי מקבל חטאי הדורות מאברהם עד לי, ואם הי' יותם בן עזיהו עמי היינו מקבלים עליו מאברהם ועד סוף הדורות וכו' עכ"ל עיי"ש) ואעפ"כ נאמר (מלכים ב' ט"ו ל"ד) רק הבמות לא סרו וגו' - עד חזקיהו המלך שאצלו נאמר (מלכים ב' י"ח ג') הוא הסיר את הבמות.

ובימי המהרש"ל זצ"ל נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו והנהגתו שאר גדולים שבימיו, כמבואר בספר ים של שלמה, ושם במסכת חולין פרק גיד הנשה סימן י"ט כתב וז"ל, אני הגבר ראיתי שרוב המנקרים שלנו אעפ"כ שמחמירים בענין ניקור לחתוך אפילו מההיתר ובכל זאת נמצא הרבה פעמים שמקילין בחלב, לכן נהגתי בעצמו שלא לאכול בשר מנוקד עד שיבדוק הבשר ע"י עוד מנוקד עכ"ל, עיי"ש.

ובכרתי (להגה"ק מוה"ר יונתן אייבעשיץ זצ"ל) כתב בסוף סימן ס"ה וזה לשונו, בזמן הזה יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות המנוקד כיון דעכשיו רבו החומרות וכבד עליו הטורד ועל הרוב אינם בני תורה ואין לסמוך בניקור כי אם על בקי וירא הי' מרבים, עכ"ל.

עוד כתב וז"ל, מיום עמדי על דעתי שלמדתי הלכות ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן, לא סמכתי על מנוקד כי אם מה שהייתי מנוקד בעצמי ויגיע כפי אכלתי. עכ"ל.

ובספר צנה לודד (להגאון מוה"ר דוד דייטש זצ"ל, מגדולי ספרי הניקור בשנת תק"י) כתב וזה לשונו: ראיתי מנקרים חותכין בשר ואומרים זה חלב ועל חלב גמור אומרים שזה בשר, וכמה פעמים עמדו המנקרים ואומרים בחוצפה כך קבלנו וכך מנהגינו מקדם, והיינו בעיניהם כמתעתע באומרם **אם אמת אתך למה אין מזהירין לנו הרבנים אשר בארץ המה חכמי הדור על זה**, ואני בעניי אמרתי להם **בראי חכמי הוראות לא ידעו מזה המכשול**. ועל מהנגך אני אומר דור תהפוכות המה ומנהגם לגיהנם, עכ"ל.

ובספר שו"ת בית יצחק (יורה סימן ס"ד) כתב אודות הרבנים שמשכו ידיהם מן המנקרים בשר מליטן השגחה עליהם וסומכין על המנקרים על שלמדו איש מפי איש, ולפעמים גם רבי לא שנה ואם כן תלמידו מנין לידע, וגם בחלק הפנימי הכל ממשמשין בו נשים ועבדים וקטנים, ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועם כל זה לאחר שנתמנו לשו"ב עושים את עצמם למנקרים והעולם סומכין עליהם ואין מי שישגיח עליהם, והכל מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאים בטוב ענין זה, על כן צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים, עכ"ל (מובא בהקדמה לספר גבעת פנחס).

ושם בספר גבעת פנחס הלכות ניקור כתב וז"ל, הרבה שנים שאני עוסק בעניני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות, וראיתי בעוה"ר שיש הרבה מכשולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין, עכ"ל.

ועיין בקונטרס דרכי חיים להר"ר רפאל ז"ל, משמש בקודש אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע, והקונטרס מפורסם לאמיתי (וידוע שגם הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע הי' מעיין בו לפעמים) ובסופו מספר על מכשול בענין הקלב תחת הנהגתו של הדברי חיים ובית דינו, אבל נחרדו תיכף לתקן המכשול.

וכבר הזהיר החפץ חיים זצ"ל בספרו דבר בעתו וזה לשונו, ומה מאוד יתמרמר על זה שבדבר תוכחה קלה הי' יכול להסתלק מכל אלו הדינים, ואל יתפתה בנפשו לומר, שבודאי לא יהי' הדין עליו לבד, כי אינו יחיד בעירו. כי לעומת זה תדע, כשנתחייב אדם בערבות גדולה לכמה עשרות אלפים דינרים, אפילו נתערבו אתו עוד כמה וכמה אנשים, מיהו כשמגיע לזמן התשלומים, אפילו אם יגיע עליו רק חלק מן הערבות, הוא עולה גם כן לסכום גדול, אשר יצר לו מאוד על ידי זה, ואף כאן בענינינו, לפי הידוע שכהיום נתרבה מאוד ענין אכילת איסורים, וכאשר תבוא לחשבון, יגיע לאלפי כזיתים של איסור, הנאכלים בשבוע אחד ובמקום אחד וכו' וכו'. **וכל שכן אלו האנשים אשר יש בידם לזרז את אנשי עירם להחזיק במצוה זו של קדושת המאכלות, ולמנוע נפשות ישראל מאיסורים והתרשלו, בראי עיקר האשמה ותהי' עליהם**, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים אינו אלא על ידו וכו', עי"ש.

ונסיים בדברי הגאון שר התורה מוה"ר שלמה קלוגער זצ"ל, שכתב בספרו טוב טעם ודעת חלק א' בפתחי שערים, אודות השוחט רע מעללים מקי"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו מהשחיטה, וז"ל: "ללמד דעת לדורות אולי יודמן עוד למעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' בעליה בשני עולמות. **והלואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזה מן העולם**, וכן יאבדו כל אויביך ה', ועלינו יערה רוח ממרום, עכ"ל.

ובודאי אם היו מכשולים תחת מלכות בית דוד כנ"ל, בזמן שצדיקים היו שולטים ולא הי' עולם של הפקר, ואם נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו של המהרש"ל

מי יאכילנו בשר

וויינשטאָק האָט געגעבען פאַר'ן רבינ'ס שטוב יעדע פּאָר וואָכן עטליכע הונדערט עופות בחנם וואָס מען האָט גע'שחט'ן [אין הארטפארט, קאנעטיקעט ביי כשר בעסט פּאָלטרין] פון 1,000 ביז 1,500 עופות אַ שעה איין שוחט, עטליכע שוחטים האבען גע'שחט'ן 500 ביז 600 אַ שעה.

איך בין דארט געווען בשעת מעשה ומעשה שהיה כך היה:

ספעציעלע עופות פאַר די סאטמארער רביצין פאַר איר שטוב וואָס איז געווען אַ ריזיגער הכנסת אורחים שטוב, כידוע.

די שחיטה אין ווילאמענטיג לעבן הארטפאָרד קאנטיקעט, איז געווען יעדן מיטוואָך פון 6:30 ביז 11:30 מיטאג צייט. איינמאל, אין 11:15 אַזייגער, אינמיטן די שחיטה, הער איך פון אַ שוחט פון די בני בית פון רבי'ן שרייט, נעמט אַרויס אַ פרישן חליף, מ'גייט שחט'ן פאַר די [סאַטמאַרער] רעביצין, און און מען האָט ארויפגעלייגט אַ פאַפיר אויף די פאַרנדיגע קייט (טשעין-ליין). דאָס איז געווען אַ סימן אז פון דאָ וועלן באַלאַנגען די אלע עופות פאַר די סאַטמאַרער רביצין.

איך האב מיך פאַרגעשטעלט אז די שוחטים וואָס שחט'ן פון 1,000 ביז 1,500 עופות אַ שעה און פליקן נישט קיין פעדערן פון האלדז, און שחט'ן מיט איין דרסא, און אן אנדערער מיט איין הובאה, און מיט א הגרמה א.ד.ג. וועלען פאַר די רביצין אוודאי שחט'ן גאנץ אנדערש, מיט מער יראת שמים און מער אכטונג געבן אויף הגרמות א.ד.ג. אָבער איך געב אַ קוק און עס ווערט מיר שוואַרץ פאַר די אויגען, מען שחט אויף דעם זעלבן סיסטעם, גארנישט אנדערש, נאָר וואָס, מען האָט גענומען

זײַל ושאר גדולים שבימיו, וכן בדורות שאחר כך תחת הנהגת גדולי עולם כמבואר לעיל, וכל ההמון חרד בלי הפקרות, למה לא יוכלו להמצא מכשולות גם בימי מרן מסאטמאר זצײל בלי ידיעתו בעולם של הפקר שבמדינת אמעריקע, מקום זייפנים ורמאים וקלים וריקים אשר אין לשום אדם שליטה עליהם ומי יאמר להם מה תעשה, ויכול להיות שלא ידע מרן זײַל עם מי יש לו עסקים, וכמו שהי זה מצאות אצל משה רבינו עײה.

אַ פרישן חלף, און מען שחט מיט הגרמות מיט אַ דרסא, מען פליקט נישט קיין פעדערן.

יעצט, רבותי, וועט איר אביסל פארשטיין אַז ווען מען געט צו עסן פאַר די רעביצין אין שטוב אזויפיל עופות, בפרט די גרויסע הכנסת אורחים וואָס די רביצין זאָל זיין געזונט האָט איינגעפירט און פירט נאָך ווייטער אָן, און מען האָט באקומען בחנם פאַר די דינערס פון די ישיבה א.ד.ג. און מען האָט באקומען פון דעם קצב הידוע עטליכע אלפים יעדעס יאר כידוע, קען מען שוין פאַרשטיין פאַרוואָס דער קצב איז געווען מקורב ביים רבי'ן זצ"ל. דער סאטמארער רבי אליין האָט מברר געווען אַז ביי נעמען געלט פון די ציונים איז שייך כח הפועל בנפעל, כל שכן ביים עסן ווען מען באקומט בחנם, איז אוודאי שייך כח הפועל בנפעל, ווי די גמרא זאגט אין מסכת חולין ביי עובדי' (עיי"ש). אויך אין מסכת גיטין², דערציילט די גמרא ווי פאלגענד:

רב עמרם דער פרומער פלעגט האָבן צער פון די קנעכט פון ריש גלותא, די קנעכט האָבן אים אַמאָל געלייגט שלאָפן אויף די שניי. אויף מאָרגן האָבן די קנעכט געזאָגט צו אים "וואָס וויל דער רבי מען זאָל אים ברענגען", האָט רב עמרם געטראַכט "וואָס איך וועל זיי זאָגן וועלן זיי טאָן פאַרקערט, וועל איך זיי זאָגן פאַרקערט וועל איך האָבן וואָס איך וויל". האָט ער זיי געזאָגט אַז ער וויל רויטע מאָגערע פלייש געבראָטן אויף קוילן, און וויין געמישט מיט פיל וואַסער. האָבן די קנעכט אים

(2) רב עמרם חסידא כי הוּו מצערי ליה בי ריש גלותא הוּו מגנו ליה אתלגא [דרך לאחוז לו חולה מחמת צנה כמפורש שם בגמרא ורפואתו בשרא שמינא אגומרא וחמרא חייא, פ"י בלא מזיגת מים כמבואר שם בגמ']. למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דליתו ליה, אמר הני כל דאמינא להו מיפך אפכי. אמר להו בישרא סומקא [כחוש] אגומרא וחמרא מרקא [מזוג במים הרבה]. אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא, שמעה ילתא [אשת רב נחמן, והיתה בת הנשיא ואשת אב ב"ד וחשובה, כדאמרינן בהעור והרוטב דרב נחמן חתניה דבי נשיאה הוה] ומעיילא ליה לבי מסותא [מרחץ] ומוקמא ליה במיא דבי מסותא עד דמהפכי [מתהפכים מחמת זיעה אדומה היוצא ממנו עיי' בשרא שמינא וחמרא חייתא] מיא דבי מסותא והוּו דמא וקאי בישריה פשיטי [בהרות עגולות] פשיטי.

מי יאכילנו בשר

געבראכט פעטע פלייש געבראָטן אויף קוילן און ריינע וויין אָן וואַסער, האָט ילחא, די ווייב פון רב נחמן, געהערט וואָס מען האָט געטאָן צו רב עמרם, האט זי געהייסן מען זאָל אים ברענגען אין אַ באָד און מען זאָל אים לאָזן שטיין אין די הייסע וואַסער פון באָד ביז די וואַסער פון באָד זענען געוואָרן רויט ווי בלוט, ווייל עס איז אַרויסגעגאַנגען פון אים רויטע שווייס פון די פעטע פלייש מיט די ריינע וויין וואָס ער האָט געגעסן און געטרונקען, און עס האָבן זיך באַוויזן אויף זיין קערפער ווייסע קיילעכדיקע פלעקן.

רב יוסף³, אַז אים פלעגט קאַלט ווערן, פלעגט ער מאַלן די מילשטיינער ביז ער האָט זיך דערשוויצט. רב ששת, אַז אים פלעגט קאַלט ווערן, פלעגט ער טראָגן שווערע פעקלעך ביז ער האָט זיך דערשוויצט. רב ששת האָט געזאָגט "ווי גרויס און גוט איז אַרבעט אַז זי דערוואַרעמט דעם אַרבעטער". דער ריש גלותא האָט אַמאָל געזאָגט צו רב ששת "פאַרוואָס עסט ניט אַמאָל דער רבי ביי אונז", האָט רב ששת געזאָגט צום ריש גלותא "ווייל איר האָט ניט קיין גוטע קנעכט, זיי זענען אין חשד זיי זאָלן אַפּשניידן אַ שטיק פלייש פון אַ לעבעדיגע בהמה און קאַכן און אייך געבן צו עסן", האָט דער ריש גלותא געזאָגט צו רב ששת "ווער זאָגט דאָס אַז מיינע קנעכט וועלן אַזוי טאָן", האָט רב

(3) רב יוסף איעסק [מתעסק] בריחיא [כדי שיתחמם ויזיע], רב ששת איעסק בכשורי

[לשאת קורות ומשאות], אמר גדולה מלאכה שמחממת את בעליה.

אײל ריש גלותא לרב ששת מײט לא סעיד מר גבן, אײל דלא מעלו עבדי דחשידי אבבר מן החי, אמר ליה מי יימר אמר ליה השתא מחוינא לך, אמר ליה לשמעיה זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא, אייתי ליה אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא [סדרו לפני נתחי הבהמה לנתחיה אהדמו הנתיתו כלומר ערכו הנתחים] אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה אײל [ריש גלותא] הא בעלת גי רגלים הואי פסיק אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה אײל לשמעיה אותביה נמי להך דידך אותבה אמר להו האי בת חמש רגלים הואי אײל אי הכי [משום דחשידי הוא] ליעבדו קמיה דמר [כלומר קמי שמעיה דמר יסדרו המאכל בהיתר] וליכול, אײל לחיי קריבו תכא [שלחן] קמיה ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה וריסתנא דחנקא חמתא [עצם קטן שעל כף הירך שאדם בולעו ונחנק משום דרב ששת סגי נהור הוה ולא יראנו ויכאל ויתנק], גששיה ושקלה כרכה בסודריה [מששה והרגיש באותו עצם, שקל כל החתיכה וכרכה בסודריה].

ששת געזאָגט צום ריש גלותא "איך וועל דיר ווייזן אַז עס איז ווי איך זאָג". האָט רב ששת געזאָגט צו זיין באַדינער "גיי גנב'ע און ברענג מיר אַ פּוס פּון אַ בהמה וואָס עס ליגט צושניטן ביי דעם ריש גלותא", האָט דער באַדינער געבראַכט, דערנאָך האָט רב ששת געזאָגט צו די קנעכט פּון ריש גלותא "צושניידט די בהמה און ברענגט אַהער אַלע שטיקער און שטעלט צוזאַמען אַלע שטיקער אַזוי ווי עס איז געווען פריער פאַר דעם צושנידן", האָבן די קנעכט געבראַכט דריי פּיס און האָבן געלייגט פאַר רב ששת, האָט רב ששת צו זיי געזאָגט "האָט דען די בהמה געהאַט מער ניט ווי דריי פּיס"? זענען די קנעכט געגאַנגען און האָבן אָפּגעשניטן אַ פּוס פּון אַ לעבעדיקע בהמה, און האָבן געבראַכט פאַר רב ששת, האָט רב ששת געזאָגט צו זיין באַדינער "לייג אַנידער די פּוס וואָס דו האָסט גענומען אויך", האָט ער זי אַנידערגעלייגט, האָט רב ששת געזאָגט צו די קנעכט "האָט די בהמה געהאַט פּינף פּיס"? האָט מען אויסגעוויזן אַז זיי געבן עסן טריפות, האָט דער ריש גלותא געזאָגט צו רב ששת אויב דער רבי וויל ניט עסן ביי אונז דורך די קנעכט, וועלן די קנעכט מאכן דאָס עסן פאַר דעם רבי'ס באַדינער, דער באַדינער וועט זעהן אַז עס איז כשר געמאַכט געוואָרן, וועט דער רבי מעגן עסן. האָט רב ששת געזאָגט "איך וועל עסן", האָט מען פאַר אים געשטעלט אַ טיש, און מען האָט געבראַכט פאַר אים פלייש, און מען האָט געלייגט פאַר אים אַ חלק פלייש מיט אַ ביינדל, און רב ששת איז געווען בלינד, האָבן זיי געטראַכט אַז ער וועט געוויס אַראָפּשלינגען דעם ביינדל וועט ער דערוואָרגן ווערן. רב ששת האָט אַרומגעטאַפט די שטיקל פלייש, האָט ער געפונען אינעווייניג דעם ביינדל, האָט ער גענומען די גאַנצע שטיקל פלייש און האָט איר איינגעוויקלט אין זיין פאַטשיילע.

דערנאָך⁴ ווי מען האט אָפּגעגעסן האָט מען געזאָגט צו רב ששת ביי אונז איז גע'גנב'עט געוואָרן אַ זילבערנער כּוס [ווייל

(4) לבתר דאכיל אמרי ליה [לריש גלותא] איגניב לן כסא דכספא [שהיו רואים אותו כורך בסודריה ורוצים לבדוק מהו] בהדי דקא מעייני ואתי אשכוחו דכרוכה בסודריה

זיי האָבן געזען ווי ער וויקלט עפעס איין אין די פּאַטשיילע, און זיי האָבן נישט געוואוסט וואָס, דעריבער האָבן זיי געזאָגט "עס איז גע'גנב'עט געוואָרן אַ זילבערנער כּוּס" מען זאָל ביי אים זוכן, וועט מען געפינען וואָס ער האָט באַהאַלטן]. זוכנדיק ביי אים האָבן זיי געפונען די איינגעוויקלטע שטיקל פלייש, האָבן זיי געזאָגט צום ריש גלותא "איצט זעהן מיר אַז דער רבי האָט גאָר ניט געוואָלט עסן, ער האָט געוואָלט מיר זאָלן האָבן צער", האָט רב ששת צו זיי געזאָגט "איך האָב יאָ געגעסן נאָר איך האָב פאַרזוכט די פלייש און עס איז געווען פון אַ קראַנקע בהמה", האָבן די קנעכט געזאָגט צו רב ששת "מיר האָבן היינט ניט געשאַכטן קיין קראַנקע בהמה", האָט רב ששת געזאָגט צו די קנעכט "זוכט אויף דעם אָרט וואו איך ווייז אייך, פון וואַנען איר האָט אויסגעשניטן די שטיקל פלייש וואָס איר האָט מיר געגעבן", וואָרום רב חסדא האָט געזאָגט אַז מען געפינט אַ שוואַרצן פּלעג אויף אַ ווייסע פעל, אַדער אַ ווייסן פּלעק אויף אַ שוואַרצע פעלק איז דאָרט געווען אַ מכה, איז די פעל געענדערט געוואָרן. האָט מען געזוכט און מען האט געפונען אַזוי ווי רב ששת האָט געזאָגט. ווען רב ששת איז אַרויסגעגאַנגען פון ריש גלותא האָבן די קנעכט געגראָבן אַ גרוב אויפ'ן וועג, און זיי האָבן באַדעקט אַ ראַגאַזע [טאַפעט] אויף דעם גרוב, און זיי האָבן געזאָגט צו רב ששת "קום רבי מיר וועלן דיך פירן אַפּרוען" איז רב חסדא געגאַנגען אונטער רב ששת און האָט אַ

(אמר) [אמר] ליה תזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצעורן אמר להו אנא מיכל אכלי [וטעמו טעמת] וטעמי ביה טעמא דחירא [בשר בעלת שחין], אמרי ליה חירא לא עביד לן האידיא [לא שחטנו היום בהמה בעלת שחין], אמר להו בדקו בדוכתיה [בעור (היו בודקין) במקום ריסתא זו בכף הירך ותמצאנו בעור שהוא לבן] דאמר רב חסדא אוכמא בחירא וחירא באוכמתא לקותא היא [טלאי לבן בעור שחור לקותא היה שם בבשר ונחפך העור ללבן], בדוק אשכחיה, כי קא נפיק כרו לי בירא [תפרו גומץ שיפול בו] ושדו ליה צפיתא עילויה [השליכו מחצלת ע"פ הבור כדי שלא יבין מושבו] ואמרי ליה ליתי מר לינח [לשכב במושבו] נחר ליה רב חסדא [עשה לו סימן כמו נחרת סוסיו] אמר ליה [רב ששת] לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה [ש"ב ב] נטה לך על ימינך או על שמאל [פסוק הוא בעשהאל], אייל לשמעיה מאי קא חזית אייל ציפתא דשדיא אייל הדר מינה [חזור מעליה לימין או לשמאל] לבתר דנפק אייל רב חסדא מטא הוה ידע מר אייל חדא דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו.

הוס געטאָן, וואַרום רב חסדא האָט פאַרשטאַנען אַז מען האָט דאָ געוואלט עפעס טאָן, האט רב ששת געזאָגט צו אַ קינד "זאָג דיין פסוק", האָט דער קינד געזאָגט "אבנר האָט געזאָגט צו עשהאל ניג אָפּ פון וועג און גיי אויף די רעכטע אָדער אויף די לינקע זייט", האָט רב ששת געזאָגט צום באַדינער "וואָס זעסטו?" האָט דער באַדינער געזאָגט "איך זע אַ ראַגאַזע [טאַפעט] ליגט, האָט רב ששת געזאָגט צום באַדינער "גיי אַוועק פון די ראַגאַזשע [טאַפעט] רעכטס אָדער לינקס, ווי רב ששת איז אַריבערגעגאַנגען האָט רב חסדא געזאָגט צו רב ששת "פון וואַנען האָסטו געוואוסט ניט צו גיין אויף די ראַגאַזע [טאַפעט]?" האָט רב ששת געזאָגט צו רב חסדא "ערשטנס ווייל דו האָסט אַ הוס געטאָן, האָב איך פאַרשטאַנען אַז דאָ מוז עפעס זיין. צווייטנס, דער קינד האָט מיר געזאָגט אַ פסוק אַז מען דאַרף גיין לינקס אָדער רעכטס, און דריטנס, ווייל די קנעכט זענען ניט גוטע וואַלט איך אַליין אויך געטראַכט טאַמער האָבן זיי געמאַכט עפעס אַ שטרויכלונג אין וועג".

דער סאטמארער רבי זי"ע האָט אַלץ געזען פאַראויס און געהייסן אריינשרייבן אין די תקנות פון די התאחדות הרבנים אַז מען זאָל נישט געבן קיין שום השגחות, ווייל ער האָט געוואוסט אַז הכסף יטהר ממזרים, אָבער מען זעט דאָך ווי מעשה בעל דבר הצליח צו פאַרנאָרן דעם רבי'ן מיט די הכשרים פון די התאחדות אויף די שחיטה, און אויף הונדערטער הכשרים.

ווי אַזוי און פאַרוואס האבען די שטוב מענטשן פאַרפירט דעם סאטמארער רבין זצ"ל ער זאָל מסכים זיין אַז די התאחדות הרבנים זאָל געבן הכשרים אויף הונדערטער פראדוקטען, וחלָב בתוכם, וואָס דאָס איז געווען לכתחילה אַקעגען זיין רצון, און ווי אַזוי האָט דער סאטמארער רבי געהייסען פאַר'ן דעברעצינער רב, ער זאָל אויפגעבען זיין גאנצן מלחמה-פראָנט אויף כשרות איבער גאנץ אמעריקע? דער סאטמארער רבי איז דאָך געווען כל ימיו אַ געוואלדיגער קנאי אין אלע עניני היהדות, איז ווי אַזוי האָט פאסירט אזא זאך?

דער תירוץ איז:

די שטוב מענטשן האבן דערציילט פאַר'ן רבי'ן אַז די ציונים האבן געמאכט אַ וועד הכשרות, בראש מיטן דעברעצינער רב, און זיי ווילן חרוב מאכן דאָס גאנצע אידישקייט, און עס איז נישט דאָ קיין אנדערע ברירה ווי אז די התאחדות הרבנים זאָל גרינדן אַ בית דין מיוחד לעניני כשרות, און די משרתים האָבן געוואוסט אַז ווען עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן אַן ענין פון ציונות איז דאָך גאַרנישט שייך, ווייל דאָס איז דאָך ערגער ווי עבודה זרה, און עס גייט דעם רבי'ן בנפשו, ממילא איז דאָס גרינדן אַ בית דין מיוחד געוואָרן אַן ענין פון הצלת הכלל, הגם וואס איינע פון די תקנות פון רבי'ן בשעת מ'האט געגרינדט די התאחדות הרבנים איז געווען אז די התאחדות הרבנים זאל נישט געבן קיין השגחות, ווייל אז נישט וועלן זיי האבן א פנים ווי די אגודת הרבנים. (איך האב געזען דעם פראטאקאל פון די התאחדות הרבנים, פון הגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל זצ"ל, בעמח"ס ילקוט המאירי על הש"ס ושו"ת ויען אברהם על ד"ח שו"ע. אויך ליגט דער פראטאקאל ביים כ"ק אדמו"ר מקאשוי שליט"א).

דאָס זעלבע האָט זיך איבערגע'חזר'ט מיט אַ פּאָר יאָר שפעטער, ווען דער וועד הכשרות איז אַרויס אַקעגן די שחיטה. זיי האָבן באַרירט די שחיטה פון די "אַ-יו", און באַשריבן דעם גאַנצן סיסטעם פון די שחיטה, אויך פון די היימישע. נאך דעם וואס זיי האבן פראבירט מיט אלע אופנים פון טעראר וכו', האבן זיי שוין נישט געהאט קיין ברירה, נאר זיי האָבן געלאָזט רופן דעם דעברעצינער רב צום סאטמארער רבי'ן, און דער רבי האָט איהם געהייסן אויפגעבן דעם וועד הכשרות.

ווען דער דעברעצינער רב האָט געפרעגט, וואָס הייסט, מען איז דאָך מאכיל טריפות אין גאנץ אמעריקע און ווער וועט דאָס איבערנעמען, ווער וועט מלחמה האלטן קעגען זיי, ווער וועט מתקן זיין דאָס כשרות, מיר האבען אלע ערליכע רבנים וואָס ארבעטן מיט אונז, ווי פאפא רב, קאשויער רב וכו', האָט דער

רבי געענטפערט אַז מען דאַרף זען מתקן צו זיין בצנעה, ווייל בפרהסיא שטערט דאָס אידישקייט אין די מלחמה קעגן ציונות. האָט דער דעברעצינער רב געזאָגט, אויב דער רבי נעמט דאָס אויף זיך, אויפן אייגענעם אחריות, געב איך אלעס אויף. און דער דעברעצינער רב האָט טאַקע אויפגעגעבן דעם וועד הכשרות. אָבער דער מדריך איז נאָך אַרויסגעקומען מיט נאָך 14 עקזעמפלאַרן, אָבער אָן די אויפזיכט פון דעברעצינער רב און זיין נאָמען, נאָר עס איז געשטאַנען בהתייסדות פון דעברעצינער רב שליט"א.

יעצט, רבותי!!! טראכט אליין אריין ווי מען האָט געקענט דעם רבין אַזוי טוהן ווייל ער איז נישט געווען געזונט. ער האָט גאנץ גוט פאַרשטאנען וואָס מען האָט איהם געזאגט, דאָס איז אלעס נאָר געווען ווייל די שטוב מענטשן האָבען איהם איינגערעדט און געצאפט דאס בלוט יאָרן לאַנג.

צוויי שוחטים נעמען אהיים פעטע וועידזשעס יעדע וואך פון סאטמארער בוטשער סטאָר

עס איז באוואוסט אַז דער היינטיגער סאטמארער רבי, בשעת ער האָט איבערגענומען זיין מלוכה, האָט ער נאכגעקוקט אלע ביכער וכו', ביז ער איז אנגעקומען צום סאטמארער בוטשער סטאָר, האָט ער געזען אז צוויי שוחטים נעמען אהיים פעטע טשעקס יעדע וואך פון בוטשער סטאָר, יאר איין יאר אויס, און די ריזיגע הכנסות וואָס מען האָט כסדר מפרסם געווען אַז דאָס איז אויפצוהאַלטן דעם רבינ'ס מוסדות, און מען האָט

פֿאַר דעם געדרוקט פון רבי'ן דוקא דאָרט צו קויפן, איז געווען שקר, נאָר די אַלע געלט איז געגאַנגען אין פריוואַטע קעשענעס. האָט ער געמאַכט אַ ויצעקו, וואָס הייסט ???!! האָניג? איך וויל די האָניג פֿאַר מיר (און דאָס איז באַוואוסט פֿאַר דעם גאַנצן סאַטמאַרער עולם), אָבער דאָס אַרט מיך בכלל נישט.

וואָס האבן געטוהן די שותפם של עמלק?

מען פֿאַרנאָרט אַ ציבור אידען מיט נבילות וטריות עופות. מען טוישט די פלאַמבעס אַקעגען דעם רצון פון אידן יראים ושלמים וואָס ווילען נאָר עסען כשרע עופות אויף דעם סמך וואָס דער סאַטמאַרער רבי האָט געהייסען קויפען אין זיין בוטשער סטאָר. די שטאַט קראַקאַ חזר'ט זיך איבער אין די סאַטמאַרער בוטשער סטאָרס און אין די אנדערע היימישע געשעפטן.

אַזוי ווי איינער פון די שותפים האָט אנגעפירט מיט אַ שחיטה אין הארטפֿאָרד, וואו מען האָט געשאַכטען בערך 13,000 עופות יעדע וואַך (אין פיר אַ האלב שעה צייט, נאָר 2 שוחטים) און עס פֿאַרשטייט זיך אַז די עופות פון הארטפֿאָרד זענען געווען כמעט דער האלבער פרייז פון די עופות פון נאָרט 4, וואָס האבען די קצבים שותפם של עמלק געטוהן?

זיי האבן גענומען פֿאַרן סאַטמאַרער בוטשער סטאָר אַט די עופות פון הארטפֿאָרד, און מען האָט אַראַפֿגעריסן די פֿלאַמבעס פון באַטערער רב און ארויפגעלייגט די פֿלאַמבעס פון התאחדות הרבנים (וואָס ווי אויבן דערמאנט האָט די התאחדות געגעבן אַ הכשר נאָר אויף די שחיטה אין נאָרט 4). אַזוי האָט מען געטוהן יאָרן לאַנג, ביז מען האָט אַמאָל פֿאַרגעסען אַראַפֿצונעמען די פֿלאַמבעס און מען האָט זיי געשיקט די עופות מיט די פֿלאַמבעס פון הארטפֿאָרד [כשר בעסט קאַמפּאַני], און עטליכע וואָס האבען מיך געקענט האבען מיך געפרעגט וואָס איז דאָס? האב איך זיי מסביר געווען אַז אויב איר זעט איין פֿליגל איז צוריסן די הויט פון די פֿליגל, און אויף די אנדערע פֿליגל אַ פֿלאַמבע איז אַ

סימן אַז דער עוף איז געשאכטן געווארן ערגעץ אנדערש, און מען האָט אראפגענומען אט די פלאמבע, און ארויפגעלייגט אן אנדערע פלאמבע.

איך האב זיי געהייסן מפרסם זיין די מעשה, פונקטליך ווי אַזוי עס ארבעט, ביז דער עולם איז געוואויר געווארען פון די גאנצע מעשה, ווי אַזוי מען האָט זיי יארן לאנג פאַרנארט. ווי עס איז באוואוסט האבן געוויסע שוחטים גע'שחט'ן אין הארטפאָרד פון 1,200 און מער, אַזוי ווי עס איז דעמאלס ארויס דער באוואוסטער בריוו פון היינטיגען סאטמארער רבי'ן, מיט נאָך אַ בעל מכשיר וואָס איז היינט שוין נישט בין החיים.

וועלכער בריוו איז דער אמת'דיגער

(מעיק אפ יור מיינד!!!)

איך מוז אייך באטאנען, ר' צבי דוד, אַז אין היינטיגן דור קענען די רבנים, בפרט די רבנים המכשירים פון סאטמאר, ארויסגעבן בריוו און מודעות, נישט נאר אפענע שקרים, נאָר אויך וואָס איין בריוו מיט'ן צווייטן זענען ממש אַ סתירה.

למשל: דער אויבנדערמאנטער בריוו, וואָס די צוויי רבנים מכשירים האָבן מתיר געווען אויף זייער אחריות צו שחט'ן 900 עופות אין איין שעה, און ער מעג שחט'ן אויב ער קען 1,200 עופות איין שוחט אין איין שעה. [אדרבה! פרעגט זיך נאָך ביי די שוחטים], און שפעטער, מיט 10 יאָר בערך, האָט די התאחדות געשריבן אַ מודעה אין "דער איד", אַז עס איז אַרויס אַ קול רינן אז איין שוחט שעכט 1,000 ביז 1,500 עופות איין שוחט אין איין שעה, און די אַלע רבנים שרייבן אונטער אז עס

איז נישט קיין מציאות בשום אופן בעולם פאַר איין שוחט צו שחט'ן מער ווי 600 עופות אין איין שעה צייט. יעצט, עולם גולם וואָס לייענט דעם "איד" טראַכט ביי זיך אַריין, אויב עס שרייבן אונטער 10 ערליכע רבנים גדולי ישראל, פאַרוואָס זאָל מען זיי נישט גלייבן?

אַבער דעם אמת קען מען דאָך זעהן לויט דעם רעפּאָרט פֿון די גאַווערנמענט, וואָס ווייזט פּונקטליך וויפיל עס ווערט גע'שחט'ן יעדן טאג, חודש, יאר, ווי איך האב דאָס שוין לאנג געדרוקט אין צייטונג, און אויך אין די חיבורים. אויך קענט איר פרעגן יעדן "אַ-יו" שוחט וועט ער אייך זאגן דעם אמת. אויך קענט איר פרעגן 600 גוים וואָס ארבעטן אין גרויסע שחיטה פלעצער, וועט יעדער פשוטער גוי זאגען דעם אמת, נאָר די רבנים פאַר געלט און כבוד פירן דעם גאנצן כלל ישראל כצאן לטבת. (וועגן דעם בריוו פון בי"ד פון ירושלים, זעה ספר עמק הבכה פרק ב' ופרק ג' באריכות).

מעשה ב.

מען פאַרנאָרט דעם סאַטמאַרער רבי'ן אליין

דער סאַטמאַרער רבי זי"ע האָט גערופן ביי זיך אין שטוב אַן אסיפה און מען האָט זיך געוואָשן צו אַ סעודה, מען האָט געגעבן געברוילטע טשיקן, און ביי די סעודה איז געווען דער יועץ הראשי פון סאַטמאַרער רבי'ן, דער קיוויאשדער רבי שליט"א וואָס וואוינט היינט אין פאַרעסט הילס. (צוליב די מעשה וואָס מיר וועלן אי"ה שפּעטער שרייבן). דער קיוויאשדער רבי רירט נישט אָן די עופות. עס איז געזעסן נעבן

איהם אַ רב פון די זקני הדור אַ פוסק גדול, און פרעגט איהם, היתכן? דו עסט נישט ביים רבין אין שטוב? האָט דער קיוויאשדער געענפערט, אַז די עופות זענען דאָך שחוטי חוץ וואָס איך אליין האב אונטערגעשריבן אַן איסור דערויף, און דער רבי מיט נאָך 20 גדולי ישראל האבען דאָס גע'אסר'ט און איר ווילט איך זאָל דאָס עסן?

דער אנדערער רב האָט זיך נישט געקענט צוריקהאלטן. נאָך דעם וואָס ער האָט אויך נישט געגעסן, האָט ער דערציילט פאַרן סאטמארער רבי'ן בשם אומרו אז די עופות וואָס מען האָט דאָ געגעבן איז געווען שחוטי חוץ.

דער סאטמארער רבי האָט געלאזט רופן איינעם פון די מנהלים וואָס לעבט שוין נישט היינט און האָט איהם געפרעגט, היתכן? דער מנהל האָט געשטעלט אַ פנים ווי כאילו ער ווייסט גארנישט, און האָט געפרעגט דעם רבין פון וואו ווייסט דער רבי אַז די עופות זענען געווען די עופות, האָט דער רבי געזאגט אַז דער און דער רב האָט אים געזאגט בשם דעם קיוויאשדער רב.

דער מנהל האָט באלד אנגערופען דעם קיוויאשדער רב און האָט איהם געזאגט, היתכן? דו האסט דערציילט פאַרן רבין? האָט דער קיוויאשדער רב געפרעגט: היתכן מען האָט אריינגעברענגט שחוטי חוץ? האָט דער מנהל געענטפערט, אַז מען האָט דאָס באקומען בחנם פון די הויפט קצבים שותפם של עמלק.

מעשה ג

ווי אזוי האָט מען באקומען אזויפיל אָננעמערס פֿאַר די פלייש געשעפט?

וויינשטאק איז אריין אויפן סטאק מארקעט, אלע שוחטים און אַרבעטערס האָבן אַריינגעלייגט אַ סאָך געלט אין דעם סטאק. די שוחטים האבן געארבעט מיט אלע כוחות צו העלפן בויען די ביזנעס.

איינער פון די שוחטים האָט זיך אויפגעטוהן דאָס ער האט איינגעלייגט האלב געלט ביים גרינדן די גרויסע שחיטות, און פונקטליך ווי אזוי ער האָט אויפגעשטעלט די גאנצע ביזנעס. עס איז זייער ענליך צו די שטאט קראקא.

בשעת איך בין געפאָרן מיט די שוחטים צו די שחיטה האב איך געהערט אַז וויינשטאק איז אריין אין סטאק מארקעט. איך האב דעמאלט בכלל נישט פאַרשטאנען וואס דאָס מיינט, מען האָט מיר פונקטליך מסביר געווען ווי אזוי דאָס אַרבעט, און וויפיל עס קאסט אַ סטאָק, און די שוחטים האבן זיך פאַר מיר אויפגעטוהן וויפיל יעדער האָט איינגעקויפט פון דעם סטאק און מען האָט מיר מסביר געווען אַז עס איז אַ גרויס ענין יעדער סטאק וואָס מען קויפט, ווייל אזוי וועט זיך די ביזנעס בעסער בויען, און עס האט זיך אנגעפאנגען אַ געיעג יעדער זאָל קויפן דעם סטאק. אָן אַ שיעור אידן האבן איינגעקויפט פון דעם סטאק, און אזוי האָט די פלייש אימפעריע באקומען אַ ריזיגן כח. עטליכע הונדערט משפחות וואָס האבן איינגעקויפט פון דעם סטאק, אחוץ וואָס יעדער אַרבעטער האָט געמוזט קויפן פאַר א געוויסן סכום, ווען מען האָט מיר אויך געהייסן קויפן, האב איך געזאגט אַז איך לערן אין כולל, און איך שחט נאָר איין טאג א וואך און דאָס איז מיינ גאנצע פרנסה, איך האב נישט קיין איין איבריגע פרוטה.

מעשה ד

הרב באבאד זצ"ל כאפט אַז וויינשטאק האָט געשיקט אין זיין
קעיטערינג פלאץ טריפה'נע לעבער קנישעס.

מעשה שהיה כך היה:

הרב באבאד ז"ל האָט געגעבן אַ הכשר אויף אַ קעיטערינג
פלאַץ אין מאַנהעטן. איינמאל ווען ער איז געקומען באַקוקן דעם
פלאַץ האָט ער געזען ווי מען האָט דעליווערט לעבער קנישעס
וואָס געווענליך איז געשטאנען דערויף א נאמען פון
וויינשטאק'ס ביזנעס. יעצט איז געשטאנען דערויף אַ נאמען פון
אַ גויאישע קאַמפאני. הרב באבאד פרעגט דעם גוי, פון וואו
האסטו געברענגט די קנישעס? האָט דער גוי געענטפערט אז
דאָס ער האָט געברענגט פון אַ געוויסע קאמפאני. הרב באבאד
האָט אויסגעפונען אַז דאָס איז אַ געהעריגע גוי'אישע קאמפאני,
ממש נבילות רח"ל.

הרב באבאד שליט"א האָט אנגערופן צו וויינשטאק אַז ער
זאָל איהם שיקן אנדערע לעבער קנישעס, ווייל די קנישעס זענען
נישט מיט אַ הכשר, ער האָט פונקט נישט געהאט קיין אנדערע.
הרב באבאד איז אריבער צום סאטמארער רבין זצ"ל און האָט
איהם דערציילט די גאנצע מעשה.

דער רבי רופט עזריאל גליק און דערציילט איהם וואָס הרב
באבאד האָט איהם דערציילט. ענטפערט עזריאל גליק, דער רבי
ווייסט נישט? דער רבי ווייסט נישט?

דער רבי איז שוין זייער נייגעריג: וואָס ווייס איך נישט?
און אזוי האָט עזריאל אָנגעצויגן דעם רבין ביז ער האָט
דערציילט אַז הרב באבאד מאכט זיך יעצט אַ קאמפאני פון
לעבער קנישעס, ממילא וויל ער מפרסם זיין אַז אונזערע
לעבערס זענען טריפה, כדי זיינע לעבער ביזנעס זאָל בעסער גיין.
דער רבי רעגט זיך אויף, וואָס, הרב באבאד זאָל מיך וועלן אזוי

פֿאַרנאַרען, עס איז ממש נישט צו גלייבען? האָט זיך אנגערוּפּען
עזריאל: וואָס טוט מען נישט פֿאַר ביזנעס.

נאָך דעם וואָס די מעשה איז געשען, איז וועלכער רב פון די
מקורבים פון התאחדות הרבנים זענען אריינגעקומען צום רבי'ן,
האָט זיי דער רבי דערציילט ווי הרב באבאד האָט איהם געוואלט
אָזוי אויסנאַרן, אָבער עס איז אים נישט געלונגען. די אלע רבנים
וואָס זענען געווען היימיש מיט הרב באבאד האָבן אים
איבערדערציילט די מעשה, און הרב באבאד האָט דערציילט
פֿאַר אלע רבנים און ידידים די מעשה, ביז עס איז באוואוסט ביי
א סאך אלטע רבנים.

מעשה ה

דער סאטמארער רבי רופט צוזאמען אן אסיפה פון 70 גדולים צו
אסר'ן די פסקים פון הרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל, ווען ער איז
ארויס מיט זיינע באוואוסטע היתרים וואס א סאך גדולים האבן דאָס
גע'אסר'ט.

צוליב די לעבער קנישעס מיט חלב ישראל איז ר' משה געראטעוועט
געווארען.

דער סאטמארער רבי האָט גערופּען אן אסיפה
ארויסצוקומען מיט אן איסור (כמו חרם) אָקעגן ר' משה
פיינשטיין, צוליב זיינע היתרים הירועים. די הנהלת התאחדות
האָט געהאט אַ כח אונטערצושרייבן פאלשע מודעות צו
פֿאַרנאַרן דעם עולם און מתיר זיין שחיטות פון 1,000 אַ שעה,
און מתיר זיין חלב ודם, וואָס ביי די באוואוסטע אסיפה פון 3
שעה איז דורך די טעיפּס נתגלה געווארען קלונם ברבים, ווי מען
האָט דעם סאטמארער רבי'ן מיט אלע אידן אינאיינעם פארנארט

און מאכיל געווען בהמות פול מיט סירכות, און פארקויפט אלס גלאט כשר אלע יארן, ווי דער היינטיגער סאטמארער רב האָט אַליין געזאָגט פֿאַר די רבנים אַז מען פֿאַרקויפט די גאַנצע שטאָט פֿלייש מיט סירכות און מען נאָרט זיי אָפּ אַז עס איז גלאָט, ווייל עס איז אוממעגליך צו האָבן אַזוי פיל גלאָט פֿלייש (זע טעיפּ הנ"ל). און דאָס זעלבע מיט חלב, ווען זיי אַליין האָבן מודה געווען ברבים פֿאַר 60 רבנים אַז עס איז דאָ חלב, און מען מאַכט אַ פֿלאַן ווי אַזוי צו פֿאַרנאָרן דעם עולם. און אַזוי האָט מען געמאַכט אַ חרם אויף אַ צדיק וקדוש ווי ר' אהרן קאַצינעלבוויגן שליט"א. שומו שמים!!! ממש מעשה שבתי צבי ימ"ש. פונקט ווי ש"צ האָט פֿאַרנאָרט אַלע גדולי ישראל, אַזוי האָבן די התאחדות הרבנים וכת דיליה פֿאַרנאָרט דעם רבי'ן מיטן כלל ישראל.

דער רבי האָט געהאלטן אינמיטן די שארפע דרשה קעגן ר' משה פיינשטיין זצ"ל. אינמיטן די דרשה קומט אריין הרב ביק און גיט אַ קלאפּ אין טיש, און זאגט, איך וויל פרעגען 3 שאלות.

1. די טריפה'נע לעבער קנישעס איז נישט אַזוי הארב? דאָס טוט נישט פֿאַראומרייניגן טהרת וקדושת ישראל ווען מען עסט זיך אָן מיט טריפות ממש, ווי דער רמב"ם זאגט אַז 70 טויזנט אידן זענען ארויס פון דת וועגן טריפות ונבילות.

2. די חלב ישראל האט 6 פֿאַרמס וואָס איינס פונעם אנדערן איז ווייט א סאך שעה'ן צייט, און אין אלע פֿאַרמס מעלקט מען אין די זעלבע צייט, איז ווי אַזוי קען זיין אַז איין משגיח זאָל קענען אַכטונג געבן אויף אַזוי פיל פֿאַרמס אויף איין מאָל אין דער זעלבער צייט. דאָס איז חלב ישראל?

און אַזוי האָט ער געפרעגט אַ דריטע פראַגע, און איז באַלד אוועקגעגאַנגען.

דער איסור איז שוין נישט אַרויס, און ר' משה זצ"ל איז געראַטעוועט געוואָרן אַדאַנק הרב ביק.

מי יאכילנו בשר

נאך 2 וואכן האָט דער סאטמארער רבי געלאזט רופן הרב ביק און האָט איהם געזאגט אזוי:

1. אַז מען האָט גע'קנס'עט וויינישטאק מיט \$5,000 קנס ער זאָל געבן פאַר די ישיבה, און עס וועט זיין להבא א שטרענגע השגחה [וואָס אגב ר' ליפא פרידמאן ז"ל האָט געזאגט אַז ער האָט קיינמאָל נישט באצאלט די \$5,000 פאר די ישיבה, און ער האט ווייטער מאכיל טריפות געווען].

2. אז מען האט צוגעשטעלט ביי די מילך נאך צוויי משגיחים.

מעשה ו

דעם קיוויאשדער רבינ'ס שווער פון וויליאמסבורג הרב שפירא זצ"ל, איז מעורר דעם סאטמארער רבין וועגען די נבילות וטריפות. דער סאטמארער רבי ווארפט אים ארויס מיט קולות וברקים

מעשה שהיה כך היה:

ביים קיוויאשדער רבין האָט געדאוונט דער סאטמארער ראש הקהל, ר' יואל קליין ע"ה. ער האָט געהאַט אַ בוטשער סטאָר, און געקויפט די פליישן ביי וויינישטאָק'ן. ויהי היום, ר' יואל דער בוטשער קומט צום קיוויאשדער רב און דערציילט אים אַז וויינישטאָק האָט אים דעליווערט טריפה'נע פלייש אָן קיין שום פלאַמבע. ער האָט טעלעפאָנירט צו וויינישטאָק אַז ער זאָל דאָס אים טוישן, און אזוי איז פאַרגעקומען עטליכע מאָל.

דער קיוויאשדער רב האָט גערופן זיין איידעם און דערציילט אים די מעשה, און זאָגט אים אַז ער וויל אַז דער איידעם זאָל מיט אים מיטקומען צום סאטמארער רבין. דער איידעם זאָגט אים, שווער טייערער, איך האַלט אַז דער שווער זאָל נישט גיין, ווייל דער שווער וועט מיאוס אָפּשניידן! רופט זיך אָן דער קיוויאשדער רבי, וואָס הייסט, דו האַלטסט נישט אַז דער סאטמארער רבי איז דער צדיק הדור? ווי קענסטו אפילו אַנדערש טראַכטן?

דער קיוויאָשדער רבי האָט בכבודו ובעצמו געמוזט גיין אַליין. ער קומט אַריין צום רבי'ן און דערציילט דעם רבי'ן אלעס. דער סאַטמאַרער רבי איז אויפגעשפרונגען מיט אַ כעס, וואָס הייסט דו רעדסט אויף אונזער שחיטה? אין אייראָפּע איז נישט געווען אַזאַ שיינע שחיטה (אַזוי האָבן אים זיינע נאָענטע געטרייע ידידים שוחטים שותפים און רבנים מקורבים איינגערעדט).

רופט זיך אָן דער קיוויאָשער רב זצ"ל, רבי, וואָס שרייט איר? איר האָט דאָ דעם בוטשער, אייער ראש הקהל, ער קומט צו מיר און שרייט געוואלד, נעמט אים אהער און פרעגט אים, וואס שרייט איר?

דער רבי פאנגט אן צו שרייען: עס קען נישט זיין!

האָט זיך אָנגערופן דער קיוויאָשדער רב, אַז דער רבי זאָל וויסן אַז אַ סאָך גרויסע צדיקים פון די פריערדיגע דורות האָבן די שטוב מענטשן זיי פאַרפירט רח"ל, און דער רבי לאָזט זיך אויך פאַרנאָרן פון די שטוב מענטשן. דער רבי האָט אים ממש אַרויסגעשטופט פון שטוב, אַרויס! אַרויס! אַרויס! אַזוי איז דער קיוויאָשדער רב אַהיימגעגאַנגען מיט אַ צובראָכן האַרץ.

ווען דער קיוויאָשדער רב איז אַהיימגעקומען, האָט אים דער איידעם געפרעגט: נו, שווער, ווי אַזוי איז געווען די אויפנאמע? האָט דער שווער אים אלעס דערציילט. האָט זיך אָנגערופן דער איידעם, איך האָב געזאגט פאַרן שווער, אַז מיט'ן רבי'ן קען מען וועגן אַלעס רעדן נאָר נישט פון פלייש! ער איז טאַקע דער גאון און צדיק הדור, אָבער זיינע נאָענטע דערציילן אים אַלע שקרים וועגן פלייש.

מעשה ז

א מעשה נורא מיט ר' א' פעלבערבוים זצ"ל (וואָס פלעגט דעליווערן די סאדא פון שטוב צו שטוב) ווען ער האָט געאַרבעט ביי וויינשטאָק'ס ערשטע פלייש געשעפט, אויף 127 לי עוועניו אין וויליאַמסבורג

ר' א' פעלבערבוים ז"ל איז געווען איינגעשטעלט ביי די קאַסע פון וויינשטאָק'ס פלייש געשעפט. דער משגיח איז דאָרט געווען זיין שוואַגער דער שוחט מומחה ר' אברהם לעווי שליט"א. איינמאָל האָט אַ קאַסטאַמער פאַרלאַנגט אַ געוויסע סאָרט פלייש, און ר' א' פעלבערבוים איז אַריין אין פרידזשידער קוקן אויב עס איז דאָ דאָס שטיקל פלייש. פלוצלונג דערזעט ער ווי עס הענגט אַ לונג פול מיט סירכות, און אַזוי ווי ער האָט גוט געקענט שחיטות מיט אַלע פרטים, נאָך פון זיין טאַטנ'ס שטוב, האָט ער באַלד פאַרשטאַנען אַז דאָס איז פשוט אַ טריפה'נע לונג, ווייל אַ כשר'ע וואַלט מען כאַטש אַפגעריסן די סירכות מען זאָל דאָס נישט זען, און פון גרויס שרעק (אַז ער שטייט און נעמט געלט און פאַרקויפט טריפות פאַר אידן אויף זיין באַרד) איז ער באַלד געפאַלן אין חלשות.

דערווייל שטייען אַ גאַנצע שורה מיט מענטשן וואָס ווילן צאָלן געלט, און עס איז נישטאָ ווער עס זאָל נעמען דאָס געלט!

דער משגיח, ר' אברהם לעווי, איז אַרומגעגאַנגען זוכן זיין שוואַגער, ביז ער האָט אים געטראָפן אין פרידזשידער פאַרחלש'ט!

ער דערמונטערט אים און פרעגט אים, וואָס איז געשען? ווייזט ער אים די לונג וואָס הענגט פול מיט סירכות, און זאָגט אים "דו זעסט, דאָס איז דאָך ממש אַ טריפה'נע לונג!!! אויף אונזער באַרד עסט מען נבילות וטריפות. עס האָט דאך נישט געקענט אַדורכגיין דורך אַ שוחט'ס האַנט. איך וויל אַז דו זאָלסט באַלד אַריבערקומען מיט מיר צום סאַטמאַרער רבי'ן, און ווייזן אים די לונג", און דער רבי וועט שוין וויסן וואָס צו טוהן.

זיי זענען אריבער צום רבי'ן, און זיי האָבן איבערגעלאָזט די לונג ביים רבי'ן. דער רבי האָט געלאָזט רופן דעם רב המכשיר און האָט אים דאָס געוויזן. האָט אים דער רב המכשיר געענטפערט אַז דאָס האָט זיך מן הסתם אויפגעטוישט מיט די צעלימער שחיטה. האָט אים דער רבי געענטפערט, ווען איך זאָל דאָס וויסן אַז עס איז כאַטש גע'שחט'ן וואַלט שוין גוט געווען, אָבער איך האָב מורא אַז דאָס איז פשוט'ע נבילות וואָס קומט אַריין אין געשעפט.

דער בעל המכשיר האָט דעם רבי'ן באַרואיגט, וד"ל (דאָס איז אויסער דעם פאַרברעכן און געמיינקייט פון גיין באַשמוצן דעם צעהלימער רב, כדי צו פאַרענטפערן זייערע עבירות).

מעשה ח

דער לאַנדסבערגער רב שטעלט זיך אויף ביי אַן אסיפה פון איבער 30 רבנים אין התאחדות הרבנים, און שרייט געוואלד אויף די היימישע שחיטה וואס רופט זיך סאַטמאַרער שחיטה

דער לאַנדסבערגער רב (שליט"א) האָט געהאַט אַ קליינע ישיבה פון 15 בחורים און האָט געלערנט מיט זיי יורה דעה הלכות טריפות, און אַזוי ווי עס איז זייער שווער צו פאַרשטיין, האָט ער ערלעדיגט מען זאָל אים לאָזן מיט די תלמידים קוקן די שחיטה, און ער איז געגאַנגען מיט די תלמידים כדי צו זען די שחיטה (וואָס רופט זיך סאַטמאַר, הגם עס האָט קיינמאַל נישט געהאַט דעם סאַטמאַרער רבי'נס נאָמען דערויף).

דער לאַנדסבערגער רב איז געווען אַ רב נאָך אין דער אלטער היים און האָט זייער גוט געוואוסט וואָס מיינט אַ גסות

שחיטה, וואָס מען דארף קוקן, ווי אַזוי מען דארף בודק זיין אַ ריאה א.ד.ג. ער איז אריינגעקומען אין שלאכט הויז און ער האָט זיך באגעגנט מיט אַ שחיטה וואָס איין שוחט שעכט 60 בהמות אַ שעה צייט, איין בודק פנים, איין בודק חוץ, איין בלאמבירער. ער האָט באלד געזען אַז דער שוחט קען נישט בודק זיין קיין חלף אין אזא שנעלקייט, ער האָט נישט קיין ישוב און אוודאי נישט קיין דעת.

די בדיקת פנים איז גארנישט שייך צו מאכן אַזוי שנעל, בפרט ווען עס שטייט א גוי מיט אַן עלעקטרישן זעג אויפצושניידן די בהמה און טרייבט דעם שוחט, און דער שוחט דארף ציטערן אַז ער זאָל נישט אריינגיין מיט דעם זעג אין זיין קאַפּ אריין. וואו איז זיין ישוב הדעת וואָס עס פאַרלאנגט זיך צו אזא ריזיגע בדיקת פנים, וואָס עס בלייבט אים קוים אַ פערטל מינוט אויף די גאנצע בדיקה! ?

דער בודק חוץ ווייסט גארנישט וועלכע בהמה ער איז בודק, ער קוקט אויפן טאוול און מיינט אַז ער איז בודק נומער 189, וואָס דארט שטייט קורצע סימנים ווי מ"פ, אר"ע, ע"ש, דערווייל האָט ער אַ לונג וואָס דער אמת'ער נומער איז 187, און אויף דעם לונג שטייען אנגעצייכנט אנדערע סימנים בודק צו זיין ווי א"ש, מ"כ, א"מ, און עס פאַרשטייט זיך אַז ווען ער האָט נישט די ריכטיגע לונג אין זיין האנט וועט ער דאָך אוודאי נישט טרעפן וואָס ער זוכט, און אַזוי וויל טראכטן דער בודק חוץ, אַז דער בודק פנים האָט געשריבן אין די לופט אריין, עס האָט זיך אים נאָר געדאכט אַז ער האָט דארט עפעס געטראפן, עס איז אַבער פאלשע חלומות, און אַזוי איז ער אלעס מתיר "ויצא העגל הזה".

דער בלאמבירער קען נישט קאנטראלירן אזויפיל זאכן צו בלאמבירן, ער קען אויסמישן, שטעלן אַ כשר'ע פלאמבע אויף אַ טריפה בהמה, און אויף די כשר'ע וועט ער נישט לייגן קיין פלאמבע.

ביי אן אָפּענעם מיטינג פון התאחדות הרבנים, נישט לאַנג נאָך די מעשה, דער סאַטמאַרער רבי זי"ע איז אויך געווען ביי דעם מיטינג, יעדער רב האָט מעורר געווען וועגן חזוק הדת ווי נאָרמאַל. שטעלט זיך פּלוצלונג אויף דער לאַנדסבערגער רב און דערציילט מיט אַ הויכן טאָן, בזה"ל:

"אַזוי ווי איך האָב נישט לאַנג געעפנט אַ ישיבה און איך לערן מיט די תלמידים חולין מיט יורה דעה, בין איך מיט די בחורים אינאיינעם געגאַנגען צו די שחיטה, און עס איז מיר שוואַרץ געוואָרן פאַר די אויגן, וואָס איך האָב געזען:

מען שעכט 60 בהמות אַ שעה, די שוחטים ווייסן נישט וואָס זיי טוען, ווי קען מען אַזוי שנעל בודק זיין אַ ריאה? זיי ווייסן נישט וועלכע לונג זיי באַקוקן, עס איז נישט מעגליך צו האַלטן חשבון. כשר'ע זייטן פלייש ווערן אויפגעטוישט מיט טריפה'נע חלקים, עס איז נישט דאָ קיין קאַנטראָל, ווי וואָס ווען, דאָס איז אַ שחיטה וואָס אונזערע ערליכע אידן עסן? דאָס איז כשרות? זאָלן די רבנים אַרויסגיין צו די שחיטה, וועלן זיי זען וואָס דאָ טוט זיך. אַדרבה, זאָל מען זען! דאָס גיט מען פאַר אידן יראים ושלמים צו עסן? עס מוז שוין אוועקגעשטעלט ווערן אַ קאַמיטע פון רבנים, וואָס זאָלן נאָכקוקן און מתקן זיין..." (מער האָט מען אים נישט געלאָזט רעדן).

דער סאַטמאַרער רבי זי"ע איז ווייס געוואָרן ווען ער האָט געהערט די ווערטער, און האָט זיך אָנגעכאַפט די באַרד. דער באַטערער רב איז אויפגעשטאַנען און אָנגעפאַנגען צו שרייען: "איר ווייסט וואָס טוט זיך ביי שחיטה? איר ווייסט? איר פאַרשטייט? זייט ווען זענט איר אַ מומחה אין שחיטות? מיר האָבן די שענסטע שחיטה אין די וועלט! עס איז קיינמאָל אין אייראָפּע נישט געווען אַזאַ שיינע שחיטה. אַוודאי אין אייראָפּע האָט מען נישט געזען קיין שיינע עלעקטרישע מאַשינען וואָס גייען מיט אַ לייך ("טשעין"). עס איז נאָך אַ חידוש אַז איר זאָגט נישט אַז מען שעכט טויזנט בהמות א שעה! ווי קען מען דען שעכטן מער ווי 15 א שעה? די לייך וועט זיך דאָך איבעררייסן.

זינט ווען פֿאַרשטייטו צו באַקוקן אַ שלאַכט-הויז, דו ווייסט
 בכלל נישט וואָס עס טוט זיך". און אזוי האָט ער אים גוט
 אָנגעזידלט אַ פֿאַר מינוט צייט.

דער מנהל שבתי מרדכי האָט געקלאַפט אין טיש און
 אויסגערופן, אַז יעצט האָט מען נישט געמאַכט דעם מיטינג
 וועגן די שחיטה, מען וועט מאַכן אַ באַזונדערע מיטינג וועגן
 כשרות. דער סאַטמאַרער רבי האָט געזאָגט אַז אין אַ פֿאַר טעג
 אַרום וועט מען מאַכן אַ באַזונדערע מיטינג, וואָס דעמאָלט וועט
 מען דן זיין וועגן דעם ענין, און עס איז שטיל געוואָרן.

דער אַלטער קיוויאַשדער רב מיט זיין איידעם און נאָך
 עטליכע רבנים זענען אַלס פראָטעסט באַלד אַרויס פון די אסיפה.
 די צווייטע אסיפה וואָס שבתי מרדכי האָט געזאָגט אַז מען וועט
 מאַכען איז קיינמאָל נישט צושטאַנד געקומען.

מעשה ט

דער קיוויאַשדער רבי, הרה"צ רבי יצחק אייזיק אייכנשטיין
 שליט"א, מיט די הסכמה פון סאַטמאַרער רבי'ן, ארבעט צו מאַכן אַ
 נייע אמת'ע גלאַט כשר'ע גסות שחיטה, אַלץ איז שוין פֿאַרטיג, מען
 דאַרף דינסטאג אנפאנגען שעכטן. ער פֿאַרט קיין מיאַמי צום רבי'ן,
 נאָך אַ ברכה, סאַטמאַרער רבי הייסט אַפּשטעלן.

מעשה שהיה כך היה:

אזוי ווי דער קיוויאַשדער רב איז געווען די רעכטע האַנט
 און יועץ-ראשי פון סאַטמאַרער רבי'ן, דער רבי האָט נישט
 געטוהן קיין שום זאָך אָן אים, און דער קיוויאַשדער רבי האָט
 געזען וואָס עס גייט פֿאַר אַרום די כשרות פון די פליישן, ווי מען
 פֿאַרקויפט טריפות אויפן נאָמען פון סאַטמאַר, און הגם עס

הייסט אז וויינשטאָק גיט פאַר די ישיבה \$5,000 אַ יאָר, אָבער ווי ר' ליפא פרידמאַן ע"ה, דער מנהל הראשי פון די סאַטמאַרער קהילה, האָט אים געזאָגט אז ער גיט דאָס אויך נישט (אויסער די אַנדערע זאַכן ווי אויבן דערמאנט וואָס ער האָט יאָ געגעבן), און די שחיטה טויג אויף כפרות, האָט ער מחליט געווען מה לנו ולצרה הזאת, נישט קיין כשרות, נישט קיין געלט, און האָט פאַרגעשלאָגן פאַר'ן רבי'ן אַ פלאַן אזוי:

דער רבי ווייסט גאַנץ גוט אז מען רעדט צוזאַמען אויף אונזער שחיטה, מען שעכט אַ סאָך, דער נאַמען גייט אויף סאַטמאַר, קיין כבוד האָט סאַטמאַר נישט דערפון, קיין געלט אויך נישט, ווי ר' ליפא פרידמאַן האָט דאָס אים געזאָגט, איז אויב אזוי, וואָס דאַרפן מיר פאַרוואַרגן וויינשטאָק'ן מיט פרנסה ווען מיר האָבן גאַרנישט דערפון? מיר קענען מאַכן די שענסטע און בעסטע שחיטה אין דער וועלט מיט אַלע הידורים וואָס איז נאָר שייך, און די גאַנצע הכנסה וועט גיין צו די ישיבה. די ישיבה וועט האָבן צענדליגער טויזנטער דאָלאַר אַ יאָר, און דער רבי וועט זיך נישט דאַרפן פלאַגן אזוי שטאַרק צו דעקן דעם בודזשעט.

דער פלאַן האט דעם רבי'ן זייער געפּאָלן, און ער האָט געגעבן זיין פולע הסכמה דערויף.

דער קיוויאַשדער רבי איז געווען זייער אַקטיוו, און ביז אַ פאַר חדשים האָט ער ערלעדיגט שוחטים, משגיחים, אַ בוטשער, אַ שלאַכט הויז, מיט פלאַמבעס, הכל אשר לכל וואָס עס פעלט אויס מסדר צו זיין דעם ריזן פּראָיעקט.

אַזוי ווי עס איז אלעס פאַרטיג געוואָרן, איז דער קיוויאַשדער רבי געפּאָרן קיין מיאמי צום סאַטמאַרער רבי'ן, איבערצוגעבן אלע פרטים פּונקטליך ווי עס וועט ארבעטן, און וואָס ס'איז אלעס ערלעדיגט געוואָרן. ער קומט אָן קיין מיאמי טרעפט ער דארט עזריאל גליק, וויינשטאָק, און די רביצין. זיי האָבן זיך מקדים געווען פאַר'ן קיוויאַשדער רב ביים רבי'ן, אים

מבאיש ריח צו זיין און אויך גוט אונטערגעהעצט די רביצין. זיי אלע האָבן זיך גענומען שרייען אויף אים קולות וברקים, אַז דער קיוויאַשדער רבי וויל חרוב מאַכן אונזער גאַנצע שחיטה, און וויינשטאַק גיט אַזוי פיל געלט פאַר אונז, עופות, פלייש פאַר אַלע אונזערע צדקה פּראָיעקטן, פאַרטיס, דינערס וכו'. ווי מעג מען דאָס צולאָזן? פון וואו וועלן מיר נעמען אַזוי פיל געלט? ווער וועט אויסהאַלטן אונזערע ריזיגע פּראָיעקטן מיט די פליישן? עס קאָסט דאָך שווערע טויזנטער!!! מען טאָר דאָס בשום אופן נישט צולאָזן!!! עס איז געוואָרן ממש "חושך".

דער סאטמארער רבי האָט באלד געזאגט פאַר דעם קיוויאַשדער רב אַז ער האָט נישט קיין ברירה, מען מוז אויפהערן מיט אונזער גאַנצען פלאַן.

דער קיוויאַשדער האָט זיך נישט געלאזט און גע'טענה'ט: אוודאי טוט וויינשטאַק פאַרפירן, ער ווייסט וויפיל געלט ער מאכט, ער קויפט אפ די רעבעצין מיט די פאַר פליישן און מיט אַ פאַר שיינע נתינות אויף אירע צדקה פּראָיעקטן, און מיט אונזער נאמען שארט ער מיליאנען, אָבער ווען מיר וועלן האבען אַ שחיטה אליין וועלן מיר דאָך נישט דארפען אנקומען צו זיינע טובות, און וועלן האבען אַ שחיטה לשם ולתפארת.

עס האָט גארנישט געהאלפן, דער רבי האָט געהייסן אָפּשטעלן דעם פלאַן וועגן אַ נייע שחיטה, און מען האָט עס טאַקע אָפּגעשטעלט. (אגב, דער רב המכשיר אויף די נייע שחיטה האָט געהייסן אַז עס וועט זיין מיט דעם הכשר פון סיגעטער רב).

דעם אַנדערן טאָג זענען אַרויסגעקומען אין ניו יאָרק טויזנטער מיאוסע און עקלדיגע פאַשקווילן קעגן דעם קיוויאַשדער רב. דער קיוויאַשדער רב איז אין ניו יאָרק אַריין צום רבי'ן און אים געוויזן דעם פאַשקוויל, און האָט געפרעגט, זו תורה וזו שכרה? נאָך דעם וואָס איך האָב זיך געפלאַגט חדשים לאַנג אויפצושטעלן פאַר'ן רבי'ן אַ שחיטה, קומט מיר דאָס?

דער רבי האָט באלד געגעבן א באַפעל פֿאַרן סיגעטער רב
 ער זאָל אַרויסגעבן אַ צעטל פֿון התאחדות הרבנים זיך
 אָנצונעמען פֿאַרן קיוויאשדער רב שליט"א, און דער בריוו פֿון
 התאחדות הרבנים איז באלד ארויסגעגאנגען.

נאָך דעם ווען דער קיוויאשדער רב איז אהיים געפֿאַרן,
 האָט זיך אנגעהויבן אַ ריזיגער טעראר קעגן אים, טעלעפאנען,
 פייער-לעשער, אמבולאנסן, און כל מיני טעראר וואָס ס'איז נאָר
 מעגליך געווען האָט ער באַקומען. ער האָט נישט געהאט נישט
 קיין טאג און נישט קיין נאכט, ביז ער האט געמוזט אוועקמופֿן
 קיין פֿאַרעסט היללס, און דאָרט האָט ער געקענט אביסל
 אָפֿאַטעמען פֿון דעם מוראדיגן טעראר.

מעשה י

דער קיוויאשדער רבי וואוינט אין קווינס. אַ בוטשער וואָס האָט אַ
 הכשר פֿון סיגעטער רב קומט צו אים און שרייט צו אים אַז מען
 דעליווערט אים נבילה פלייש אָן קיין שום הכשר. נאָך מער, ווען ער
 רופט אָן דעם האַלסעילער, זאָגט דער האַלסעילער עס איז כשר, און
 דרייט נישט קיין קאָפּ.

"ביקש יעקב לישב בשלוה". דער קיוויאשדער רב האָט
 געמיינט אַז ער וועט קענען זיצן רואיג אין קווינס, קפֿץ עליו
 רוגזו של יוסף.

דער קיוויאשדער רבי גייט אריבער צום סאטמארער רבי'ן
 און דערציילט אים די מעשה ווי מיט דעם סיגעטער רב'ס הכשר
 ווערט פֿאַרקויפט טריפה פלייש, און דאָס אלעס איז מיט דעם
 נאמען פֿון סאטמאַר. האָט דער סאטמאַרער רבי געענטפֿערט, דו
 ווייסט דען נישט אַז איך האָב פֿון אים צו ליידן זייער אַ סאָך

עגמת נפש אין אַ סאָך ענינים. וואָס קען איך טוהן? דער סאַטמאַרער רבי איז דעמאָלט געווען זייער אויפגערעגט אויפ'ן סיגעטער, ווייל ער האָט געגעבן אַ השגחה אויף "שמן" אויל וואָס די גאַלדבערגער משפחה האָט פראָדוצירט, און ער איז געווען אַ קאַנקורענט פון זופניק'ס אויל קאַמפאַני, און מיט דעם האָט זיך דער שמועס געענדיגט.

עס זענען דורכגעגאַנגען אַ פּאַר וואָכן, און דער בוטשער קומט נאָך אַמאָל צום קיוואַשדער רבי'ן און דערציילט אים, אַז מען האָט אים ווייטער דעליווערט טריפה פלייש, און ער ווייסט נישט וואָס צו טוהן, ער קען זיך נישט קיין עצה געבן.

דער קיוואַשדער רבי איז נאָך אַמאָל אַריבערגעגאַנגען צום סאַטמאַרער רבי'ן און האָט אים נאָך אַמאָל דערציילט די גאַנצע מעשה, און האָט צוגעגעבן, וויפיל איז דער שיעור מען זאָל זיך לאָזן מבזה זיין אונזער נאָמען סאַטמאַר? ווייל אָן אונז וואָלטן זיי דאָס נישט געקענט טוהן, און עס איז נישט קיין תכלית. מען מוז עפעס טוהן דערצו !!!

האָט זיך דער סאַטמאַרער רבי אָנגערופן מיט אַ געשריי: "וואָס זאָל איך טוהן? איך קען מיך נישט שלאָגן מיט די גאַנצע וועלט !!! איך האָב נישט קיין כח, מיט יעדן איינעם קען איך מיך נישט שלאָגן !!!".

אַזוי איז דער קיוואַשדער רבי אַהיימגעגאַנגען מיט גאַרנישט.

(עס איז ידוע אַז דער סאַטמאַרער רבי זי"ע האָט גוט געקענט זיין פלימעניק דעם סיגעטער, נאָר ער האָט געזאָגט כמה פעמים - בערך - "איך בין שוין צעקריגט מיט די גאַנצע וועלט זאָל איך זיך שוין מיט מיין איינעם לעבן געבליבענעם זון פון מיין ברודער אויך צעקריגן? וואָס וועט די וועלט זאָגן? מ'וועט זאָגן אַז איך מיין גאַרנישט נאָר מחלוקת און עס וועט שאַטן צו די מלחמה קעגן ציונות", ע"כ).

מעשה יא

הרב טייץ שרייט ביים סאטמערער רבין
געוואלד מען עסט טריפות, ער רעדט אויפן ראדיא!
"כי משמש בד' לשונות",
לעבער וסוויט ברעסט משמש בששה לשונות.

הרב טייץ גייט אַריבער צום סאַטמאַרער רבי'ן און ער שרייט געוואָלד אַז די סאַטמאַרער שוחטים שעכטן איין שוחט 60 בהמות אין איין שעה אָן אַ בודק סכינים, און זענען עובר אויף די תקנת הקדמונים און מען גייט אַוועק פון דרך החתם סופר, אַז איין שוחט טאָר נישט שעכטן אַליין, ובפרט ביי אַזאַ גרויסע שחיטה פון 60 בהמות וואָס עס איז בכלל נישט מעגליך צו קענען שעכטן און בודק זיין איינער אַליין דעם חליף, און אַז מען פאַרקויפט אויף יעדע בהמה וואָס מען שעכט 5 צונגען און 5 לעבערס, און טויזנטער פונט גראשיצע (סוויט ברעסט).

הרב טייץ פון עליזאַבעט איז אַריבערגעקומען צום סאַטמאַרער רבי'ן און האָט אים דערציילט אַז אַזוי ווי ער האָט אַ שחיטה אין ניו דזשורזי און דאָרט שעכטן אויך די סאַטמאַרער שוחטים, און ביי ראַבאָי טייצ'עס שוחטים שעכטן צוויי שוחטים אויף איין מאָל, און ביי די סאַטמאַרער שוחטים שעכטן נאָר איין שוחט 60 בהמות אין איין שעה, און אַזוי ווי דער סאַטמאַרער רבי גייט דאָך אין דרך החתם סופר, ווי אַזוי לאַזט ער דאָס צו? צווייטנס: אַז אויף יעדע בהמה וואָס מען שעכט פאַרקויפט מען 5 צונגען, 5 לעבערס און טויזנטער פונטן גראשיצע, ואין פוצה פה ומצפּפּף.

דער סאַטמאַרער רבי לאַזט רופן עזריאל גליק און זאָגט אים, דו הערסט וואָס הרב טייץ זאָגט? רופט זיך אָן עזריאל גליק, ער רעדט אויף אונזער שחיטה? ער האָט שוחטים וואָס האַלטן נישט קיין טהרת הבית, און ער רעדט נאָך? רופט זיך אָן דער רבי נאָך דעם וואָס די ווערטער פון עזריאל'ס זענען שוין ביי אים געווען 100% אמת, וואָס זאָגסטו יעצט?

האָט ראַבאָי טייץ געענטפערט, איך דערצייל אייך אַ זאָך וואָס איר קענט זען מיט די אייגענע אויגן, וואָס דערציילט ער זאָכן וואָס קיינער ווייסט נישט וואָס עס טוט זיך ביי יענעם אין שטוב? זאָל ער זאָגן אויב עס שעכט איין שוחט אָדער צוויי, איז דאָס אמת אָדער נישט?

עזריאל האָט בלית ברירה מודה געווען, אַז דער סאַטמאַרער רבי האָט געהייסן מען זאָל שטעלן צוויי שוחטים צו די שחיטה (די צוויי שוחטים האָט נאָר געדויערט אַ פּאַר וואָכן). און מען איז צוריקגעגאַנגען צום אַלטן דרך, אַז מען האָט געשאַכטן מיט איין שוחט.

הרב טייץ איז דעמאָלט אַרויסגעקומען אויפן ראַדיאַ, וועגן די מעשה וואָס מען שעכט איין בהמה און מען פאַרקויפט 5 צונגען מיט לעבערס, און האָט דאָס מרמז געווען אויפן מאמר חז"ל "כי משמש בד' לשונות", ביז די פלייש חברה זענען אַרויס מיט אַ גרויסן טעראָר קעגן הרב טייץ, און ער האָט אויפגעהערט מיט זיין מלחמה קעגן די פליישן.

מעשה יב

דער סאַטמאַרער רבי שיקט דעם פריימאַנער רב, הרב ר' יושע העשל דייטש פון לאָס אַנדזשעלעס, צו די גסות שחיטה, און באַקומט אַ פונקטליכן רעפּאָרט

דער סאַטמאַרער רבי האָט געוואָלט וויסן וואָס עס קומט פאַר ביי די שחיטה, האָט ער געוואָלט שיקן אַ רב קוקן אויף די שחיטה. ער האָט געזאָגט פאַר איינעם פון זיינע נאַנטע אַז ער וויל שיקן איינעם קוקן אויף די שחיטה, האָט דער פלוני געזאָגט פאַרן רבי'ן אַז וויינשטאַק לאָזט קיינעם נישט אַריין. ער האָט זיך בכלל נישט דערשראַקן פון צו געבן דעם רבי'ן אַזאַ מאַדנע תשובה, וויסנדיג אַז וויינשטאַק צאָלט דאָך ריזיגע געלטער. נו! ווער איז דען דער בעל הבית?

האָט דער רבי געזאָגט אַז אַזוי ווי הרב ר' יהושע העשיל דייטש וויל מאַכן אַ שחיטה אין לאָס אַנדזשעלעס, און ער וויל מאַכן פונקט אַזוי ווי דאָ הי, ממילא וועט דער קצב הידוע שוין מסכים זיין, וכך הוה. דער פלאַן איז אַדורך, און הרב הנ"ל איז געגאַנגען באַקוקן די שחיטה. אַזוי ווי הרב הנ"ל איז אויך געווען אַמאָל אַ שוחט, האָט ער פינקטליך געוואוסט אַלעס וואָס עס קומט פאַר, און האָט אַלעס איבערגעגעבן פאַר'ן רבי'ן, און דער רבי האָט געהייסן מאַכן פאַרשידענע תיקונים. מען האָט טאַקע געמאַכט תיקונים, אָבער עס האָט געדויערט נאָר צוויי וואָכן.

אַ מעשה נורא מיט ר' יצחק לעווי מסאַטמאַר, מיט זיין סאַלאַמי און פלייש געשעפט

יצחק לעווי איז איינער פון די חשוב'ע אידן אין סאַטמאַרער בית המדרש, ווי עס איז באַקאַנט אַז דער סאַטמאַרער רבי זי"ע האָט גערופן זיין ווייב מיט'ן נאָמען פעלא. זי איז געווען אַ גרויסע צדיקת, זי פלעגט צוזאַמענעמען געלט פאַר אַלע מוסדות און געגעבן פאַר די סאַטמאַרער רביצין תליט"א, און אויך פלעגט זי ברענגען גאַנצע פעקלעך מיט געלט פאַר'ן סאַטמאַרער רבי'ן.

ויהי היום, עס איז געווען מיט אן ערך 26 יאָר צוריק, עס איז געווען אַן אסיפה ביים סאַטמאַרער רבי'ן זצ"ל, און דער לאַנדסבערגער רב האָט זיך אָנגערופן אַז יצחק לעווי מאַכט סאַלאַמיס מיט אַלע פּאַסטראַמיס מיט טוירקי ראָל און ער האָט נישט קיין השגחה. ער שרייבט "למהדרין מן המהדרין", אַן קיין שום השגחה? האָט זיך אָנגערופן איינער פון די יוצאי משרתיו: "וואָס הייסט, יצחק לעווי דאַרף אַ השגחה? אַזאַ חשובער איד! ער איז נישט באַגלייבט?".

האָט דער רבי זצ"ל זיך אָנגערופן, עס איז נישט פאַראַן צו זאָגן, קיינער איז נישט באַגלייבט אָן אַ השגחה, און האָט ווייטער געזאָגט, אַז "אפילו ווען איך וואָלט געווען אַ מאַניפעקטשורער, וואָלט איך אויך נישט געווען באַגלייבט אָן אַ גוטן משגיח מיט אַ גוטן רב, ווייל איך וואָלט געטראַכט אויסצופאַפּען דעם רב מיטן משגיח אויף וואָס פאַר אַן אופן עס קען נאָר זיין, ווייל ווען איך בין אַ ביזנעסמאַן טראַכט איך אַז יעדע פעני שפּילט ביי מיר אַ גרויסע ראָלע, ווייל פון אַ פעני אין ביזנעס ווערט מיליאָנען, און אָן אַ משגיח האָט מען נישט קיין שום נאמנות. איר קענט נישט דעם בעל דבר, מיט געלט כאַפט ער אַריין יעדן איינעם".

עס איז געבליבן אַז אַפילו דער יצחק לעווי דאַרף אויך האָבן אַ השגחה, אָבער ליידער למעשה איז דאָס נישט אויסגעפירט געוואָרן, און עד היום הזה האָט ער נישט קיין השגחה.

מיט אַן ערך 20 יאָר צוריק איז געשען אַ מעשה נורא. מען האָט דעם דערמאנטן יצחק לעווי איינגעשפּאַרט אין תּפּיסה. מען האָט געדאַרפט האָבן אַן ערך פון \$150,000 אויסלייז געלט. וואָס איז געשען? מען איז באַלד געלאָפּן צום רבי'ן מיט אַ "ויצעקו", פּדיון שבויים. דעם רבי'ן האָט מען געזאָגט אַז מען האָט אים געכאַפט מיט מיז און מען האָט אים באַשטראַפּט פון די גאַווערנמענט, איז דאָך אַ רחמנות, וואָס הייסט, ארעסטירן פאַר האָבן מיז אין געשעפטן, רשעים וכו'.

דער אמת איז, האָט דער עולם געשמועסט, אַז מען האָט אים געכאַפּט - נישט די רבנים - נאָר די רעגירונג - מיט טריפה פלייש ממש!!! טייל זאָגן אַז ער האָט דאָס געקויפט פון די נאָרט אָדער פון די וועסט, דאָס גאַנצע סאַטמאַרער בית המדרש איז געגאַנגען אויף קעסל און כלים. איר קענט זיך אינטערעסירן אין סאַטמאַר, דער עולם ווייסט דערפון.

דער רבי האָט אָנגעפאַנגען אַ מבצע הצלה. אַלע עשירים האָבן אָנגעהויבן צו געבן געלט, וואָס הייסט, דער רבי האָט געהייסן! מען האט טאַקע צוזאַמענגעשטעלט אַ שיינע סומע געלט. סוף-סוף איז נתגלה געוואָרן, אַז ער האָט אַריינגעברענגט פון אויסער אַמעריקע נישט קיין כשר פלייש, און די רעגירונג האָט אים געכאַפּט.

דער קאַפּישער רב זצ"ל האָט דעמאָלט אינמיטן פאַרלערנען געזאָגט ברבים (וואָס, אגב, דער ר' יצחק לעווי פלעגט זיצן ביי זיין שיעור) וואָס הייסט ר' יצחק לוי מסאטמאר? ווייל ער רופט זיך סאַטמאַר דאָרף ער שוין נישט האָבן קיין השגחה? ווי איז דאָס געהערט געוואָרן אַזוינס אַ אַ איד זאָל פאַרקויפן אין די הונדערטער טויזנטער פונט פלייש אַ וואָך און זאָל נישט האָבן אַ השגחה? (אגב: דער ר' יצחק לעווי פלעגט אויפשטיין יעדן פאַרטאָגס אום 4 אַזייגער און האָט געלערנט אין בית המדרש).

מעשה יד

א מורא'דיגע מעשה פון הייליגן ר' ברוך גארליצער זצוקלה"ה, וואָס איך האָב אליין געהערט פון כ"ק אדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל

אין יאָר תשל"ו, איידער איך האָב אַרויסגעגעבן דעם "מדריך לכשרות" נומער 14, וואָס דאָרט האָט זיך אָנגעפאַנגען די מורא'דיגע היסטאָריע פון אַנטפלעקן די סקאַנדאַלן וואָס עס קומט פאַר ביי די שחיטה, נאָך דעם וואָס איך האָב שוין גערעדט כמעט מיט אַלע רבנים פון התאחדות הרבנים אַז זיי זאָלן זען מתקן צו זיין די שחיטה, האָב איך געהערט אַז דער קלויזנבורגער רבי איז אַ גרויסער מומחה אין עניני שחיטה. בין איך אַריבער מיט אַ בנש"ק (וואָס איז אויך אַ מומחה אין די ענינים פון שחיטה) צום קלויזנבורגער רבי'ן זצ"ל.

בשעת מיר זיינען אַריינגעקומען און דער רבי פרעגט אונז וואָס איז אונזער באַגער, האָבן מיר געענטפערט אַז מיר זיינען געקומען איבערשמועסן דעם מצב הכשרות וועגן די סקאַנדאַלן וואָס קומען פאַר ביי די שחיטה.

האָט דער רבי אונז באַלד געזאָגט, אַז אויב אין שנת תשל"ו זענען נאָך דאָ צוויי יונגעלייט וואָס עס טוט זיי וויי אַז מען פיטערט דעם כלל ישראל מיט נבילות וטריפות, מעג שוין משיח קומען.

און אַזוי האָב איך אָנגעפאַנגען צו דערציילן היסטאָריעס וואָס עס טוט זיך ביי די שחיטה. מיר האָבן גערעדט וועגן כל מיני שאלות ותשובות וואָס עס האָבן זיך אָפגעטוהן אין אַלע דורות אין מצב פון די שחיטות. דער קלויזנבורגער רבי האָט געוואוסט וועגן צענדליגער שחיטה ספרים וואָס ברענגען אַראָפּ אַלע מיני מעשיות, וואָס מיר איז דאָס מערסטע דערפון געווען באַקאַנט.

און אַזוי האָב איך דערציילט דעם רבי'ן פאַרשידענע מעשיות. ער איז מיט גאַרנישט געווען הינטערשטעליג, און האָט אונז געזאָגט, אַז ער שרייט שוין 30 יאָר אַז מען עסט זיך אָן אין

אַמעריקע מיט נבילות וטריפות. אויך האָט ער צוגעלייגט אַז אין דער אַלטער היים אין קלויזנבורג פלעגט ער לויפן צו די שחיטה דריי מאָל אַ טאָג, ווייל ער האָט געציטערט ווער ווייסט וואָס די שוחטים טוען ווען ער איז נישט דאָרט. אויך האָט ער צוגעלייגט, אַז דער הייליגער חתם סופר פלעגט דאָס זעלבע טוהן, ווי ער שרייבט אין די תשובה (יו"ד סימן י"ח) אַז ער פלעגט גיין עטליכע מאָל אַ טאָג צו די שחיטה, און כל שכן ווי מיר דאָרפן זיין געוואָרנט, ווייל דער בעל דבר איז עלטער געוואָרן, און ער ווייסט שוין מער פאַטענטן ווי אַזוי צו מאכיל טריפות זיין אין האַלסעיל.

דער קלויזנבורגער רבי האָט אונז געזאָגט: איך וועל אייך דערציילן אַ מעשה וואָס איך האָב אליין בייגעוואוינט אין דער שטאָט בערלין.

ומעשה שהיה כך היה:

עס איז געווען אַ איד וואָס האָט געהייסן מאָניש דער שוחט. דער מאָניש איז געווען אַ איד אַ גרויסער ירא שמים, ער איז געווען דער איינציגער וואָס האָט געהאַט קבלה אויף שחיטות פון הייליגן גאָרליצער זיידן זי"ע. דער רבי האָט צוגעלייגט, אַז אויב דער זיידע האָט איינעם געגעבן קבלה אויף שחיטה, וואָס דאָס איז געווען די ערשטע און די לעצטע קבלה וואָס ער האָט געגעבן אין זיין גאַנץ לעבן, קען מען זיך שוין פאַרשטעלן ווי אַזוי דער שוחט האָט געמוזט אויסזען.

מאָניש דער שוחט איז געווען דער שוחט פון גאָרליצער רב זי"ע, און אויב דער גאָרליצער רב האָט געגעסן פון זיין שחיטה, האָבן שוין אַלע צאָנזער חסידים מדקדק געווען צו עסן בלויז פון זיין שחיטה.

ויהי היום: עס האָבן געוואוינט אין דער שטאָט בערלין אַ סאָך צאָנזער חסידים, און זיי האָבן נישט געוואָלט עסן נאָר פון דעם שוחט ר' מאניש. עס איז אָבער געווען זייער שווער ביז זיי האָבן באַקומען די פליישן, און וואו צו האַלטן. עס זענען

דעמאָלט נישט געווען די באַקוועמליכקייטן פון פריזערס ווי היינט. האָבן די גאַרליצער חסידים אַלץ געפלאַנט ווי אַזוי צו ברענגען דעם שוחט מאַניש קיין בערלין.

האַט דער אויבערשטער געהאַלפן אַז איין שוחט האָט (צוליב געזונטהייט) אויפגעגעבן די שחיטה אין די שטאָט בערלין, און די חסידים האָבן אָנגעטראָגן פאַר דעם שלאַכט הויז אַז אַזוי ווי זיי האָבן גאַר אַ חשוב'ן שוחט, און אויב מען וועט האָבן דעם דאָזיגן שוחט וועט מען מיט זיין נאָמען קענען פאַרקויפן פלייש איבעראַל, ווייל זיין נאָמען איז איבעראַל באַוואוסט.

דער בעל הבית האָט באַלד מסכים געווען, און מען האָט שוין באַשטעלט מאַניש'ן.

דער שוחט איז אָנגעקומען, און מען האָט באַלד גערופן אַן אסיפה מיט'ן בעל הבית. דער בעל הבית האָט אים באַלד געפירט אין שלאַכט-הויז, ער זאָל זען די שחיטה.

די שחיטה איז געווען אין זייער אַ ריזיגן פאַרנעם. מען האָט דעליווערט סחורה מיט וואַגאַנען איבעראַל. דער שוחט האָט באַלד געזען אַז די שחיטה איז צו שנעל, האָט ער געזאָגט אַז ער קען נאָר שעכטן אַזוי ווי אין זיין שטאָט. דער בעל הבית האָט באַלד מסכים געווען. נאָך דעם האָט מאַניש געהאַט טענות, אַז אַזוי ווי דעמאָלט איז אַרויס אַ געזעץ אַז מען זאָל אויפבלאָזן די לונג (ריאה) מיט אַ מאַשין צוליב קראַנקהייטן און אים איז דאָס נישט געפאַלן, ווייל מיט אַ מאַשין קען מען אַ סאָך מאַל אויפבלאָזן צו שטאַרק. דער בעל הבית האָט אים דאָס אויך נאָכגעגעבן (כאָטש די דאָקטוירים האָבן נישט מסכים געווען דערצו), און מען האָט אים צוגעזאָגט אַ שיינע פרנסה, און אַזוי האָט דער שוחט ר' מאַניש אָנגענומען די שחיטה.

דער שוחט ר' מאַניש האָט געדארפט אַנפאַנגען שעכטן דינסטיג אינדערפרי 7 אַזיגער, יום שנכּל בו כי טוב.

עס קומט דינסטיג פרי 7 אזייגער, דער שוחט איז נישט דאָ!
 עס ווערט 8 אזייגער, דער שוחט איז נישט דאָ! עס ווערט 9
 אזייגער, דער שוחט איז נאָך אלץ נישט דאָ! און דאָ שטייען
 הונדערטער גוים ארבעטערס וואָס ווארטן אויפן שוחט ער זאָל
 שעכטן, אָבער ער קומט נישט אָן.

דער בעל הבית איז געקומען צו פאָרן צום שוחט זען וואָס
 דאָ איז געשען. ער האָט געמיינט אַז דער שוחט איז פאַרשלאָפן,
 אָבער עפעס האָט פאַסירט.

דער בעל הבית קומט אַריין צום שוחט מיט אַ וויי-
 געשריי!!! היתכן? אַלע אַרבעטער ווארטן און ווי קען מען
 אויפהאלטן אזא ריזיגע פאבריק וואו עס ארבעטן הונדערטער
 מענטשן?

דער שוחט רופט זיך אָן צום בעל הבית, טייערער בעל
 הבית, איר ווייסט נישט וואָס עס האָט מיר פאַסירט. איך שטיי
 אויף אינדערפרי פונעם שלאָף און די רעכטע האַנט איז מיר
 גענצליך געשטאַרבן ל"ע, ממש געלעמט. איך פיל נישט
 גארנישט אין די האנט, איך ווייס נישט וואָס דאָס איז.

דער בעל הבית איז באלד געפאָרן מיט ר' מאניש דעם
 שוחט צום גרויסן שפיטאַל אין יענע געגנט, און מען האָט
 גענומען די גרעסטע דאקטוירים. מען האָט אויך באשטעלט פון
 איבעראל די בעסטע דאקטוירים. געלט האָט נישט געשפילט קיין
 ראַלע, און די דאקטוירים האבן באלד מחליט געווען, אַז זיין
 קערפער פאנגט אן צו פוילן, און מען מוז באלד אָפשניידן די
 גאַנצע האַנט, ווייל אויב נישט וועט דער גאנצער קערפער
 אָפפּוילן ל"ע.

דער שוחט ר' מאַניש פאַרעקשניט זיך און וויל בכלל נישט
 פאַלגן די דאקטוירים. ער זאָגט אַז ער האַפט אַז עס וועט זיך מיט
 השי"ת'ס הילף אויסהיילן. אַזוי איז ר' מאניש געזעסן אין
 האַספיטאַל דריי וואָכן. די גאנצע שטאט איז אים געגאנגען

מבקר חולה זיין, ביז מען האָט אים נישט געקענט גארנישט העלפן, און ר' מאַניש איז אַהיים געגאַנגען.

די גאַנצע געגנט איז יעדן טאג געגאַנגען צו ר' מאַניש דעם שוחט מבקר חולה זיין. ר' מאַניש איז געווען זייער צוגעלייגט צוליב די האַנט, אָבער ער האָט דאָס נישט ארויסגעוויזן פֿאַר די מענטשן, ער האָט זייער שיין מקבל פנים געווען אלע מענטשן, אלע קינדער פון די געגנט זענען אים אויך געגאַנגען כסדר מבקר חולה זיין. אַזוי זענען אדורך אַ פֿאַר וואָכן.

אין אַ שיינעם דינסטאָג צופרי שטייט אויף ר' מאַניש און די האַנט איז געזונט געוואָרן. דער עולם פרעגט אים, וואָס איז געשען? דערציילט ר' מאַניש די פּאָלגנדע זאַך: אינמיטן די נאַכט פון יענעם דינסטאָג איידער ער האָט געדאַרפט אָנפאַנגען צו שעכטן איז זיין רבי, ר' ברוך גאַרליצער, געקומען צו אים אין חלום און האָט אים געפרעגט:

”מאַניש! דו האָסט אָנגענומען צו זיין שוחט אין בערלין???”

האָט ר' מאַניש געענטפערט: ”יאָ, רבי. איך האָב אָנגענומען די שחיטה, אָבער איך האָב זיך אויסגענומען די און די פרטים און תקנות ווי אַזוי איך וועל שעכטן!!!”.

דער הייליגער גאַרליצער רבי זי"ע פרעגט אים ווייטער: ”מאַניש, דו ווייסט אַז אפילו אויב דו וועסט שעכטן אַזוי ווי דו ווילסט, וועט אָבער דער בעל הבית פאַרקויפן גאַנצע וואַגאַנען מיט פלייש וואָס דו האָסט קיינמאָל נישט געשאַכטן?!” און דער גאַרליצער רבי גיט אים, ר' מאַנישן, די האַנט, און מאַניש כאַפט זיך אויף, די האַנט איז טויט ל"ע.

איצט האָט מאַניש ווייטער דערציילט:

”היינט, אינמיטן די נאַכט, קומט נאָך אַמאָל דער הייליגער גאַרליצער רב צו מיר אין חלום און פרעגט מיך: ”מאַניש, דו וועסט נאָך זיין שוחט אין בערלין???”. האָב איך זיך אָנגערופן

צום רבי'ן: "רבי, איך וועל מער נישט אָננעמען דעם פּאָסטן. רבי, איך האָב נישט געוואוסט אַז איך טו אַ פעלער", און איך האָב אָנגעפּאַנגען צו וויינען פּאַר'ן רבי'ן ער זאָל זען מיין האַנט זאָל אויסגעהיילט ווערן פון די לעמונג ל"ע".

דער רבי האָט אים נאָך אַמאָל געפרעגט: "מאַניש, דו וועסט מער נישט זיין קיין שוחט אין בערלין ???". רופט זיך נאָך אַמאָל אָן דער שוחט: "ניין, איך וועל מער נישט זיין קיין שוחט".

דער גאַרליצער רב גיט אים די האַנט: "אויב אַזוי, זיי מיר געזונט".

דער שוחט האָט זיך אויפגעוועקט, די האַנט איז ב"ה אינגאַנצן געזונט.

דער קלויזענבורגער רבי רופט זיך אָן: זעט איר, טייערע קינדערלעך, דאָס איז געווען אין מיין צייט, איך האב געזען דעם שוחט מיט די געלעמטע האַנט, און דערנאָך מיט די געזונטע האַנט, און עס זענען נאָך היינט דאָ אַ סאך אידן וואָס לעבן נאָך און האָבן בייגעוואוינט מיט אים אין איין הויף און געדענקען נאָך גוט די מעשה.

אָבער וואו נעמט מען היינט אזעלכע רבי'ס, וואָס עס איז שוין געווען אַ סאך יאָרן נאָך זיין פטירה און פונדעסטוועגען האָט ער געהאַט אַ כח אַראַפּצוקומען אויף די וועלט און אכטונג געבן אַז אַ שוחט וואָס האָט זיין קבלה זאָל ח"ו נישט גורם זיין צו מאכיל טריפות זיין פאַר אַ ציבור אידן?

דער קלויזענבורגער רבי האָט מסיים געווען, איך שריי שוין 30 יאר אַז אידן אין אמעריקע עסן אידן זיך אָן מיט נבילות וטריפות. השי"ת זאָל זיך שוין מרחם זיין, דער גואל צדק זאָל שוין קומען, אמן.

מעשה טו.

א מורא'דיגע מעשה וואָס האָט פּאַסירט אין די שטאט קראַלע אין יאָר תרפ"ח, בשעת דער סאַטמאַרער רבי איז דארט געווען רב. דער סאַטמאַרער רבי גיט ארויס אַ תשובה, מען זאָל כשר'ן אלע כלים, ועוד.

עס איז געווען אין קראַלע אַ איד וואָס האָט געהייסען משה בער ווידער. ער איז געווען משגיח אין די פלייש באַנק (בוטשער סטאַר). פאַר'ן משגיח אליין האָט מען געשאַכטן אָן צו באַצאָלן געבעלע געלט (דאָס מיינט שחיטה געלט). [דער משה בער ווידער איז געווען אַ גרויסער ארימאן. ער האָט ל"ע געהאט נישט קיין געראטענע קינדער].

אין קראַלע איז געווען אַ איד אַ גביר אדיר, אַ וויין סוחר, ער האָט געהייסען שלעזינגער (ער האָט נישט געהאט קיין באַרד, אָבער ער איז געווען אַ געוואלדיגער ירא שמים). דער שלעזינגער האָט געהאט אַ גרויסע קאָך, אַ ריזיגע הכנסת אורחים שטוב, ביי אים פלעגן עסן אַלע אורחים, און אַ סאך בחורים פון די ישיבה, און ווער נישט?

ביי דעם עושר שלעזינגער האָט געאַרבעט אַ זוהן פון דעם משה בער ווידער אַלס משרת פאַר מרס. שלעזינגער אין שטוב (ווי אויבן דערמאנט, איז דער משה בער ווידער געווען אַ גרויסער אַרימאן, און האָט נישט געדאַרפט באַצאָלן געבעלע געלט).

ויהי היום: מרס. שלעזינגער שיקט דאָס קינד ווידער צום שוחט מיט 20 גענו צו שעכטן פאַר איר ריזיגן הכנסת אורחים פּראַיעקט. און אַזוי ווי פאַר זיין טאַטן (וואָס איז געווען דער משגיח אין די פלייש באַנק) האָט נישט געקאָסט קיין געבעלע געלט, האָט דער זוהן ווידער געזאָגט פאַר'ן שוחט אַז די גענו זענען פאַר זיין טאַטן, ממילא האָט ער נישט געדאַרפט באַצאָלן

געבעלע געלט פאר די 20 גענוז. און דאָס געבעלע געלט האָט ער גענומען פאַר זיך.

דער שוחט האָט געשאַכטן די 20 גענוז, אָן געבעלע געלט, אָבער ער האָט געהאַט אַ חשש, פאַרוואָס דאַרף דער משגיח ווידער אַזוי פיל גענוז אויף איין מאָל? מאַכט ער דען אַ חתונה, אָדער אָן אַנדערע שמחה?

דער שוחט לאָזט רופן דעם משגיח שלעזינגער, און פּרעגט אים: האָסטו געשיקט מיט דיין זוהן שעכטן 20 גענוז? דער משגיח ענטפערט אים: ניין.

עס איז געוואָרן אַ גאַנצע איבערקערעניש אין שטאָט. וואָס הייסט מען האָט גע'גנב'עט געבעלע געלט? ביז מען איז געוואויר געוואָרן אַז דער אינגל ווידער וואָס האָט געאַרבעט ביי מרס. שלעזינגער אין שטוב, האָט געברענגט צו שעכטן די 20 גענוז פאַר איר שטוב, און זי האָט באַצאָלט געבעלע געלט, און דער יונגל ווידער האָט דאָס צוגע'גנב'עט.

ווען מען האָט געפּרעגט מרס. שלעזינגער פאַרוואָס זי האָט געדאַרפט אַזוי פיל גענוז אויף איין מאָל? האָט זי געענטפערט, וואָס הייסט זי שיקט שוין מיט איר שיקסע יאָרן לאַנג יעדע וואָך שעכטן 20 גענוז פאַר איר הכנסת אורחים שטוב.

מען האָט חוקר געווען די זאך, ווייל מען האָט יאָרן לאַנג נישט געברענגט צו שעכטן 20 גענוז, ביז מען איז געוואויר געוואָרן אַז די שיקסע האָט זיך גוט צוגעקוקט צום שוחט ווי אַזוי ער שעכט, און זי פלעגט אַליין שעכטן די גענוז אַלע יאָרן, און די געבעלע געלט האָט זי גענומען פאַר זיך.

דער רעש אין קראָלע איז געווען עד לב השמים. די גאַנצע שטאָט איז געגאַנגען כאַדאַראָם, ווייל ווער האָט דען נישט געגעסן אין דעם אָפענעם הכנסת אורחים הויז פון די שלעזינגערס?

מי יאכילנו בשר

דער סאַטמאַרער רבי זצ"ל האָט אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו כשר'ן אַלע כלים, און תשובה טוהן.

פון דעמאָלט אָן האָט מען געמאַכט נייע תקנות, עס זאָלן נישט קענען פאַרקומען אַזעלכע מעשיות.

(די מעשה האָב איך געהערט פון איינעם פון די זקני הרבנים פון התאחדות הרבנים, אַ תלמיד פון סאַטמאַרער רבי'ן זצ"ל, און האָט אויך געגעסן איין טאָג אין וואָך אין דער הכנסת אורחים שטוב).

ווי עס קוקט אויס זענען די היינטיגע מאכילי טריפות אַנגעשטאַפט געוואָרן מיט אָט די טריפה'נע גענוז יאָרן לאַנג, אַזוי ווי דער הייליגער בעלזער רב הרה"ק ר' אהרן זי"ע האָט געזאָגט בשעת די מלחמה, ווען עס זענען אַנגעקומען צו אים עטליכע צדיקים און האָבן געהאַט טענות, ווי אַזוי קען ער דאָס צוקוקן ווי מען שעכט אויס יעדן טאָג טויזנטער אידישע קינדער און ער שווייגט און טוט גאַרנישט?

האָט דער בעלזער רב זי"ע געענטפערט, אַז עס איז ידוע אַז היטלער ימ"ש איז דאָך מזרע עמלק ימ"ש, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון די טריפה'נע שוחטים פון דייטשלאַנד, ווי דער הייליגער דברי חיים זי"ע האָט שוין מעיד געווען אין זיין ספר שאלות ותשובות דברי חיים (יורה דעה סימן ז') אַז די פינף גרויסע שטעט אין דייטשלאַנד וואו עס האָבן זיך אויסגעשמד'ט דריי און אַ האַלב מיליאָן אידן, איז עס געווען צוליב די שוחטים קלים, און פון זייער פלייש וואָס זיי האָבן מאכיל טריפות געווען, איז געבוירן דער עמלק (היטלער) ימ"ש, און עס שטייט ביי משה רבינו ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט עמלק, שטייט "וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו ואהרן וחור תמכו בידיו". זעט מען דאָך אַז מלחמה צו האַלטן מיט עמלק'ן האָט אפילו משה רבינו אויך געדאַרפט האָבן נאָך צוויי מיט זיך.

הָאָט דער בעלזער רב געזאָגט ווייטער: "ווי נעמט מען נאָך צוויי גדולים מען זאָל קענען מלחמה האַלטן און מבטל זיין די ביטערע גזירה?".

אויך איז ידוע אַז דער הייליגער ר' נתן אַדלער זי"ע, ווען ער האָט זיך געשלאָגן מיט די שוחטים אין פראַנקפורט, (אַזוי ווי עס שטייט אין ספר שמרו משפט פון הגה"צ ר' עקיבא יוסף שלעזינגער ז"ל⁵ אין נאָמען פון אַ צדיק פון די עשרת השבטים, וואָס איז געווען פסח ביי זיין שווער, הגה"ק צי"ע ר' הלל קאַלאַמייער זי"ע) אַז ער האָט געוואָלט מעביר זיין די שוחטים מאכילי טריפות בסוד "על חרבך תחיי" [און ווי עס ווערט געברענגט, אז די שחיטה איז געווען אין אוישוויץ, ממש דאָרט וואו מען האָט מיט יאָרן שפעטער נעבעך אויסגעהרג'עט 5 מיליאָן אידן רח"ל, און דאָס אַלץ האָט דער הייליגער צדיק ר' נתן אַדלער געזען ברוח קדשו, און האָט דאָס געוואָלט מבטל זיין די גזירה. זעט מען דאָך פון די מעשה וואָס די שוחטים קענען אָנמאַכן ל"ע, און ווי מיר ברענגען פריער ווי דער הייליגער בעלזער רב האָט אויך מעיד געווען אַז דער ימ"ש איז אַרויסגעקומען פון די שוחטים קלים], ואלמלא השיג כל רצונו היה בא משיח צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו שוחטים קצבים והצריך לברוח, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו י' פרסאות," עיי"ש נוראות.

(5) וזה לשונו של הגה"צ מוה"ר עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל בעהמח"ס לב העברי כותב וז"ל שם: הגהצה"ק ר' נתן אדלער זללי"ה רצה לפסול השוי"ב דפפ"ד, ולהכניע החותם של הסטרא אחרא השורה על השוביים הפסולים בסוד על חרבך תחיי וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו רודפים קצבים, והוצרך לברוח מפפ"ד, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל. (הובא בספר משכיל על דל להגה"ק מוה"ר הלל מקאלאמיי זי"ע, עיין שם באריכות).

מעשה טז

א מעשה נורא פון הייליגן ר' מענדעלע דעשער בעל שאלות ותשובות "שערי צדק", ווען ער האָט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר זי"ע

עס איז באַוואוסט אַז דער הייליגער ר' מענדעלע דעשער איז געווען אַ תלמיד פון הייליגן חתם סופר זי"ע.

אויך איז באַוואוסט אַז דער הייליגער ייטב לב זי"ע האָט געהאַט גרויס השתוקקות צו פאַרן לערנען ביים הייליגן חתם סופר, אָבער ער האָט נישט געקענט פאַרן אַהין לערנען, צוליב די שוואַכע שוחטים וואָס האָבן געשאַכטן אין פרעשבורג (ווי עס איז באַוואוסט אַז דער הייליגער חתם סופר אַליין שרייבט אין אַ תשובה חתם סופר יורה דעה סימן י"ח, אַז ער פלעגט עטליכע מאָל אַ טאַג לויפן צו די שחיטה. ער האָט אַלץ געציטערט ווער ווייסט וואָס די שוחטים טוען ווען ער איז נישט דאָרט).

איינמאָל, ווען ר' מענדעלע דעשער האָט זיך געטראָפן מיטן הייליגן ייטב לב, האָט דער ייטב לב געפרעגט ר' מענדעלע'ן, ווי אַזוי קענסטו עסן פלייש אין פרעשבורג? עס איז ידוע אַז די שוחטים זענען זייער שוואַכע? האָט ר' מענדעלע געענטפערט, אַז ער עסט נאָר פון די בהמה וואָס דער הייליגער חתם סופר עסט אַליין, און ער איז מאמין באמונה שלימה אַז אַפילו אויב עס איז דאָ אַ פגימה אויף דעם חליף וואָס מען שעכט פאַרן הייליגן חתם סופר, קומט אַ מלאך און פילט אויס די פגימה!

די תשובות פון ר' מענדעלע'ן זענען, ווי באַוואוסט, געשריבן מיט מער גדלות ווי דעם הייליגן ייטב לב'ס תשובות, ממש נישט קיין פאַרגלייך, וואָס הגם דער ייטב לב האָט געהאַט אַ מורא'דיגן קאַפּ, און לויט זיין קאַפּ האָט ער געדאַרפט שרייבן מיט אַ סך מער גדלות, אָבער דאָס האָט זיך גענומען ווייל ר' מענדעלע האָט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר, און דאָרט האָט מען באַקומען גאָר אַ שאַרפן דרך הלימוד, און ווען דער

ייטב לב וואָלט געלערנט אין דער ישיבה ביים הייליגן חתם סופר וואָלטן די תשובות גאַנץ אַנדערש אויסגעזען לויט זיין גדלות פון מוח מיט'ן כח התורה וואָס דער ייטב לב האָט געהאַט.

עס איז ידוע אַז דער ייטב לב האָט געזאָגט פאַר זיין פטירה, אַז ער האָט כל ימיו חרטה געהאַט וואָס ער האָט נישט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר. ער וואָלט גאַנץ אַנדערש געלערנט, אויב ער וואָלט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר (די מעשה האָב איך געהערט פון הרה"צ ר' יודא'לע דעשער שליט"א, און פון נאָך תלמידים און חסידי דעש).

דער הייליגער חתם סופר איז אויך געווען רב אין דרעזניץ (וואָס איז אין מדינת מעהרען) 7 יאָר, און אויך ר' מרדכי באנעט איז דאָרט געווען רב.

עס ווערט געברענגט אין ספר זכרון למשה אַז דער הייליגער חתם סופר האָט געזאָגט אַז "די מדינות אין דייטשלאַנד זיינען אַראָפּ פון אידישן וועג, ווייל זיי האָבן געהאַט שוחטים קלים", און אזוי שרייבט אויך דער הייליגער צאנזער רב זי"ע (אין שאלות ותשובות דברי חיים ח"א יורה דעה סימן ז'), עיין שם⁶. אויך ברענגען מיר אין מעשה ט"ו באריכות וועגן דעם ענין, עיי"ש.

(6) וז"ל שם: "שעל ידי השוחטים קלים יצאו מדינות שלימות מדת ישראל ואבד זכרם".

ושם בשו"ת דברי חיים (יורה דעה ח"א סימן ו') כתב וזה לשונו: "ועיני ראו כמה יראי השם לומדי תורה שהיו אצל צדיקים, ולאחר שנתחנכו באומנות הלזו נהפכו לאיש אחר אשר אם לא ראיתי בעיני לא האמנתי", עכלה"ק.

ומן החתם סופר זי"ע כתב בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ה, כי המלך זקן וכסיל יושב על כסא של ג' רגלים חזנים שוחטים וסופרים, עיין שם. (וכעין זה בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא, ד"ה והעולה).

ועיין בספר טיול בפרדס להגה"צ משאמלוי זצ"ל הי"ד, שכתב בחלק א' (מערכת שחיטה) כי **כח הצינות** נתהווה גם עיי השוחטים הקלים ובשר טמא שנתפטמו שלומי אמוני ישראל, עיי"ש.

ומענין השחיטה כדאי להזכיר, שהרה"ק ר' מענדעלע מדעש זצ"ל בעהמח"ס מעגלי צדק למד אצל החתם סופר זצ"ל וגם הי' תלמיד של הישמח משה זצ"ל, וכשחזר המעגלי צדק מפרעשבורג שאלו אביו בעל מראה יחזקאל מה עשה עם אכילת בשר (בשב"ק) כי הי' איזה קול שהשוחטים בפרעשבורג היו קצת אנשים קלים, ובתשובות חתם סופר מדבר הרבה אודות השוחטים הקלים, והחתם סופר כותב בעצמו שהי' הולך הרבה לבית השחיטה, לראות אודות השחיטה אם הכל מתנהל כראוי, ובודאי שבחול לא עלה כלל על דעת המראה יחזקאל שבנו יאכל בשר, רק שאלו על שבת) והשיב רבי מענדעלע, אכלתי אצל החתם סופר בעצמו, כי אני מאמין באמונה שלימה שממה שאוכל החתם סופר, אפילו אם הי' ח"ו הסכין פגום ג"כ בא מלאך למלאות וליישר הפגימות, ועל זה תמכתי יתדותי.

וכאן המקום להזכיר עוד סיפור מענין השחיטה בפרעשבורג, שהי' איש אחד שהי' חסיד של הייטב לב מסיגוט זצ"ל ושל המעגלי צדק מדעש זצ"ל, ופעם הי' לו שאלה קשה, ושאל את שני רבותיו, הן הייטב לב והן המעגלי צדק. אחר זמן אמר הייטב לב בבית המדרש להאיש, בטח שאלת גם את הרב מדעש, הגד נא לי מה היתה תשובתו לשאלתך. ואמר האיש את כל התשובה להייט"ל, פלפול ארוך ומקיף. והתאונן אח"כ הייטב לב בפני האיש, שהוא (המעגלי צדק) למד אצל החתם סופר בפרעשבורג (כנראה שהתכוון לומר דלכן עונה תשובות כאלו) אבל אנכי, לא הניח אותי זקני הישמח משה ללמוד בישיבת החת"ס מחמת השחיטה שהיתה בפרעשבורג (והיינו שלא רצה שיאכל שם בשר, ע"כ לא שלחו ללמוד בישיבת החת"ס).

חזינן מסיפור זה, דאף שהמעגלי צדק למד גם אצל הישמח משה, וידוע שכשהישמח משה לא הי' מרצה השיעורים לפני התלמידים מחמת איזה סיבה, הי' הייטב לב אומר השיעור, ונמצא מזה דלפעמים הי' יכול להזדמן שהמעגלי צדק למד גם אצל הייטב לב, מ"מ אחז כעת הייטב לב ברוב ענוותנותו

שהמעגלי צדק עונה תשובות להלכה יותר טוב ממה שהוא - הייטב לב - עונה, ובענוותנותו תלה הייטב לב את הדבר בזה שלא זכה ללמוד בישיבת החתם סופר.

ידוע שבנו של המראה יחזקאל למד אצל החתם סופר בישיבת פרעשבורג, והוא היה מהבנש"ק היחידים שלמדו אז אצל החתם סופר. המראה יחזקאל שלח בנו ללמוד שם משום מעשה שהיה.

המראה יחזקאל והחת"ס עמדו בחליפת מכתבי תורה. פעם אחת הי' ביניהם איזה שאלה חמורה ושקלו וטרי בזה, אבל לא יכלו לבא אל עמק השוב, לכן החליט המראה יחזקאל שיסע להחת"ס לברר הדבר. בעת שבא לשם לא גילה שמו, ונכנס לדבר עם החת"ס מענינים שונים עד שבאו לדבר מענין השאלה הזאת שהיה ביניהם, והוכיח המראה יחזקאל סברתו והחת"ס הורה לו. החת"ס לבד הכין לו סעודה, ואח"כ הכין לו המטה לישון. המראה יחזקאל ראה שהתח"ס אינו הולך לישון, והולך לכתוב דברי תורה, שאל אותו המראה יחזקאל אמאי לא מניח א"ע לישון, ואמר ששלח להמראה יחזקאל תשובה מזה השאלה, וכעת רואה שהמראה יחזקאל צודק, לכן רוצה לכתוב לו עכשיו. אמר לו המראה יחזקאל מי הוא, והחת"ס היה חלישות הדעת שלא ידע מקודם, [ואולי לא כבדו כראוי], ואז [שהרגיש המראה יחזקאל שיש לו חלישות הדעת], אמר לו המראה יחזקאל כי הוא רוצה לשלוח בנו ללמוד אצלו, אם הוא מסכים, וענה לו בוודאי, והבטיח להחת"ס שישלח את בנו בזמן הבא, וזה היה הפיוס בינו להחת"ס.

שאלה ב:

איר האַלט אין איין האַקן קעגן די חלב פרשה, טאַג און נאַכט זענט איר נאָר ביזי מיט דעם. ווען וועט דאָס שוין נעמען אָן עק? דורך אייער אַזוי פיל שרייבן גייט מיר שוין אַוועק דער אַפעטיט פון עסן דאָס פלייש, און איך דאַרף דאָס האַבן צו מיין געזונט. (עי' להלן שזה מזיק מאד ויש שאר מאכלים כנגדם יותר טובים ובריאים פארעווע בלא חשש כלל).

מיין פרוי וויל מיר נישט מאַכן קיין פלייש, שטענדיג דאַרף איך זיך קריגן מיט איר, (אגב, פון אייער שאלה זעט מען אז איר האט ב"ה זוכה געווען צו אן ערליכע פרוי, אז זי וויל אייך נישט מאכיל זיין טריפות, נישט אזוי ווי חוה האט איינגערעדט אדם הראשון אז ער זאל עסן טריפות פון עץ הדעת, ועיין רמב"ן בפרשת בראשית). דאָס קומט אַלעס נאָר ווייל זי ליינט אייערע אַרטיקלען. ווייסט איר דען נישט אַז די אידן אין מצרים האָבן אויך געשריגן "מי יאכילנו בשר"? ווייל מען קען נישט עקזיסטירן אָן פלייש, כל שכן אַזא שוואַך דור.

ווייסט איר דען נישט פון דעם בריוו וואָס דער בית דין פון התאחדות הרבנים האט אַרויסגעגעבן מיט די חתימות פון די גדולי הרבנים, אַז עס איז בכלל נישטאָ קיין שום שאלה אויף ניקור אין גאַנץ אַמעריקע? איז ווי קענט איר שרייבן פונקט פאַרקערט פון דעם סאַטמאַרער רבי'ן און זיין בית דין הגדול בירושלים וואָס די גאַנצע וועלט ציטערט פאַר זיי, נאָר איר, האַלמינער רב, ציטערט נישט?

תשובה אויף שאלה ב'

די שאלה אליין איז גענוג א גוטער תירוץ, אז מען קען זיך גארנישט פארלאזן אויף דעם בריוו.

א'. ווען עס וואָלט געשטאַנען אין דעם בריוו פון התאחדות און פון בד"צ פון ירושלים, אַז נאָר די פלייש פון סאַטמאַר איז כשר, וואָלט מען נאָך געקענט זאָגן, אַז מען האָט מתקן געווען די שחיטה וכו'. אָבער צו געבן גלאַט אַזוי אַ הכשר אונטערשרייבען אז אין אלע 50 שטעט אין אמריקא איז שוין דער ניקור כשר און עס איז נישט דא קיין שום שאלות אפילו "היברו נעשאנעל" — "א-יו" — "999" וכו' אין די גאנצע מאסען שחיטה פון נעבראסקא און קאנעטיקוט, א.ד.ג., וואו איר וועט אלץ גיין אין גאנץ אמעריקע און מען וועט אייך זאגן אז דאס איז מנהג אונגארין איז שוין גוט. איז אזא הכשר שוין געהערט געווארן בעולם, בפרט ווען דער סאַטמאַרער רבי זצ"ל האט נאך קיינמאל נישט געגעבן קיין הכשר, און שרייבט אין זיינע שו"ת "דברי יואל" (יורה דעה סימן ל"ד אות ב', בסופו), אז אויף די בוטשערס אין אמעריקע קען מען זיך בכלל נישט פארלאזן. און דאס איז זיין לשון:

עס איז פאראן פלעצער אין אמעריקע וואס דער בית דין האט נישט דעם ריכטיגן כח, די קהילה פירט זיך נישט אזוי ווי מען דארף און דער מורא פון די בוטשערס און פלייש אנפירערס (מענעדזשערס) ליגט אויפ'ן שוחט מער ווי די מורא פון בית דין, און אוודאי מער פון השם יתברך. עס איז אויך פאראן פלעצער וואס די שוחטים זענען נישט ווי עס דארף צו זיין און זיי דארפן א השגחה פון בית דין, עיי"ש.

פון סאַטמאַרער רבינ'ס ווערטער זעען מיר אז אין אמעריקע, אפילו ביי חרדי'שע רבנים, פאסירט, אז זיי האבן נישט דעם כח צו ווארפן א מורא אויף די שוחטים, וואס דאס איז זייער וויכטיג צו הונדערט פראצענטיגע כשרות.

אויך שרייבט דער רבי ווייטער דארט אין זעלבן סימן: דער טורי זהב זאגט, אז לויט די פארדארבנקייט פון דור זאל מען נישט גלייבן פאר סתם מענטשן. דער מהר"ם שי"ק שרייבט, אז היינט וואס די תורה מיט יראת שמים איז אפגעשוואכט און דאס לייכטזיניקייט שפראצט ווי די גראז פון פעלד, איז א סתם איד כמעט נישט באגלייבט, און לויט מיין מיינונג איז דאס די מיינונג פון די חז"ל אין די גמרא און פוסקים... בעווננו הרבים די וואס זענען נחשד אויף כשרות זענען דאס מערהייט פון מענטשן, די מכשולות און קולות זענען פיל אין די היינטיגע צייט און תורה מיט יראת שמים איז אויפ'ן נידעריגסטן שטאפל, ע"כ.

דער מוסר השכל דערפון איז:

(א) סתם מענטשן זענען נישט באגלייבט אויף כשרות.

(ב) רוב מענטשן זענען נישט פארלעסליך אויף כשרות.

(ג) די שטרויכלונגען ביי כשר'ע עסנווארג זענען פיל.

(ד) תורה און יראת שמים איז אויפ'ן נידעריגסטן שטאפל.

נו, ווי קען דאס שטימען מיט דעם צעטיל, אז ער האט מתיר געווען פלייש אין גאנץ אמעריקע.

די התאחדות הרבנים אליין האט דאך מודה געווען אין א בריוו אז אין גאנץ אמעריקע ווערן אידן ליידער נכשל מיט'ן איסור פון אכילת חלב, און זיי זענען מעורר אין דעם בריוו מתקן צו זיין דעם מכשול פון חלב.

אויך קענט איר הערן דעם טעיפ פון די דריי שעה'דיגע אסיפה פון די התאחדות הרבנים, און דארט זעט מען בפירוש ווי דער היינטיגער סאטמארער רבי זאגט אז מען האט פארנארט דעם עולם-גולם אלע 30 יאר מיט פלייש וואס איז נישט גלאט, און מען האט עס פארקויפט פאר'ן חרדי'שן עולם אלס "גלאט".

דאס לשון אויף איינעם פון די טעיפס איז ווי פאלגענד, און ווי עס איז אראפגעברענגט אין ספר הודאת בעל דין, הודאה י"א.

אייך רב פרעגט דארט: אזוי ווי מען נוצט נישט קיין סירכות כאטש ס'איז כשר, סירכא פלייש... (אויב אזוי, זאל מען זיך אויך נישט באנוצן מיט צלע י"ב).

האט א רב וואס איז געווען א בעל מכשיר, געענטפערט: הלוואי, הלוואי... וויפיל מען נוצט יא, מען האט אראפגענומען סירכות, דאס איז גלאט, פונדעסטוועגן נוצט מען סירכות, מען קען דאך נישט זאגן אז מען נוצט נישט קיין סירכות. פאר דעם עולם קען מען זאגן אז מען נוצט נישט קיין סירכות - דעמאלס וואלט איר נישט געקענט האבן קיין פלייש צו פארקויפן. ס'איז דא, ס'מאכט זיך, ס'גייט נישט לייכט, אבער עס טרעפט זיך אמאל.

אויף די ווערטער האט מוחה געווען א צווייטער רב, אויך א בעל מכשיר, בזה"ל: זאלט איר מיר מוחל זיין אויף דעם וועל איך ענטפערן, חלילה אזא סטעיטמענט צו געבן, אז מיר נעמען ח"ו סירכות, חס ושלום... וכו'.

אויך איז באקאנט אז מ'האט פון דא הי צוריקגעהאלטן 160 טויזנט דאלאר פאר די עדה החרדית אין ירושלים, געלט וואס איז געווען פון "קרן הצלה", ווייל מ'האט פון דא געוואלט צווינגען דעם בית דין צדק פון די עדה החרדית צו שרייבן א בריוו אז דאס פלייש פון אמעריקע איז כשר, און זיי האבן נישט געוואלט שרייבן אזא בריוו. צום סוף האבן א טייל פון זיי זיך געמוזט אונטערגעבן, כדי צו באקומען דאס געלט פון קרן הצלה, און זיי האבן געשריבן אזא בריוו. זע באריכות אין ספר עמק הבכה.

עס האט געדארפט פארקומען אן אסיפה פון פינף רבנים, אויסצוהערן גביית עדות וועגן דעם מצב פון שחיטה אין אמעריקע. די אסיפה האט געזאלט פארקומען ביים פאפער רב

מי יאכילנו בשר

זצ"ל, און עס האבן דארט געדארפט ערשיינען פערציג רבנים און שוחטים מיט עדות. ביי יענע אסיפה האבן געדארפט זיין די פאלגענדע רבנים: פאפער רב, קאשויער רב, דעברעצינער רב, סאמבאטהעלער רב, דער היינטיגער סאטמארער רבי, און דער קאסאניער רבי.

צום סוף איז יענע אסיפה נישט צושטאנד געקומען, ווייל מ'האט געווארנט און געסטראשעט די רבנים אז מ'וועט זיי הרג'ענען אויב זיי וועלן קומען צו די אסיפה.

מיר וועלען ברענגען אן עדות שאפט וואס מיר האבן געהערט פון הרב הגאון מוהר"ר שלמה יודא שווייצער, ווי ער האט דערציילט אז ער האט אליין געהערט פון הגה"צ מדעברעצין שליט"א אין די בעלזער מקוה (אויף זעכצענטע עוועניו) וז"ל:

"מיט די סאטמערער קען מען גארניקס מאכען, זיי זענען אימשטאנד עמיצן מיט א קאר ארונטערצושמיסען און זאגען עס וואר אן עקסידענט".

שאלה ג:

1. ווי קענט איר אַרויסגיין קעגן די אַנדערע גדולי ישראל וואָס זיי זענען צוויי מאָל אַזוי אַלט פון אייך? הגם איר האָט טאַקע אַרויסגעגעבן אַ סאַך חיבורים, אָבער מיט דעם מיינט דאָס נאָך נישט אַז איר מעגט שרייבן קעגן זיי. ווען איר וואָלט געווען כּאָטש עלטער פון זיי וואָלט איך נאָך פאַרשטאַנען, אָבער איר זענט דאָך יונגער פון זיי?

2. ווי ווילט איר אָפהאַלטן אידן פון עסן פלייש, דאָרט וואו אַ גרויסער חלק פון די הכנסה גייט פאַר אונזערע מוסדות, וואו עס לערנען איבער 10 טויזנט קינדער בלע"ה, וואס ליידער דורך אייערע אַרטיקלען האָבן זייער אַ סאַך אויפגעהערט צו עסן בהמה פלייש, און מיט דעם רויבט איר אַוועק ריזיגע סכומים פון געלט וואָס די ישיבה לעבט פון דעם, און צוליב אייך שטייען מיר היינט אין אַ גרויסן דעפיציט ל"ע, און ווער ווייסט ווי לאַנג

מען וועט דאָס קענען דורכטראַגן. איר קענט נעמען אויף זיך
אזאַ גרויסע אחריות?

ווייסט איר דען נישט די מעשה מיט'ן דעברעצינער רב, דאָס
בשעת ווען ער איז אַרויסגעקומען מיט זיין "מדריך הכשרות"
און מיט'ן "ועד הכשרות" און דער סאַטמאַרער רבי האָט אים
געלאָזט רופן, און געהייסן אויפגעבן דעם גאַנצן מלחמה-פּראָגנאָס
פון כשרות, און האָט אים געזאָגט אַז קיינער האָט אייך נישט
געשטעלט מזכה צו זיין די וועלט וועגן כשרות, איר זענט נישט
די וועלט'ס פּאַרזאָרגער. און אויב דעם דעברעצינער רב האָט
דער סאַטמאַרער רבי געהייסן אויפהערן מיט די עסקנות פון
כשרות, ווי אַזוי מיינט איר, זענט איר שוין גרעסער פון
דעברעצינער רב אויך?

איך האַלט, לאָזט זיך שוין אָפּ פון אייער אַרבעט. לאָזט
מנוחה די אידן וואָס ווילן זיך מחיה זיין שבת קודש מיט אַ
פיינעם טשאַלנט מיט פיינע מאַרעך ביינער און מיט אַביסעלע
סטעיק, סאַלאַמי, פּאַסטראַמי. יעדער ערליכער איד זינגט יעדן
שבת מיט גרויס התלהבות צוזאַמען מיט די קינדער "בשר ודגים
וכל מטעמים". מיר דאַרפן דאַנקען השי"ת אַז מיר האָבן געלט
צו קויפן אַט די פיינע מאכלים, וד"ל.

צבי דוד הערשקאוויטש

תשובה אויף שאלה ג'

א. די מכשירים און די וואס זענען מתיר נו"ט חלב ודם פאר
געלט און כבוד זענען נישט קיין גדולי ישראל, נאר מכשילי
ישראל, אזוי ווי שבת צבי שר"י ימש"ו האט מתיר געווען חלב

ודם⁷. און ער איז געווען מער גדול פון אלע היינטיגע, וועט ער אויך גערעכענט ווערען פאר א גדול? היינט אין די התאחדות וואלט מען איהם אוודאי געצאלט אפילו 2 מיליאן דאלאר א יאר פאר מתיר זיין נבילות וטריפות חלב ודם.

ב. דאס וואס איר שרייבט וועגן די הכנסות פאר די מוסדות וואס וועלן אפגעשטעלט ווערן, איז די תשובה ווי פאלגענד:

מיר האבן א כלל אז כח הפועל בנפעל, איז אויב דאס פלייש איז טריפה איז די קשיא נישט קיין קשיא, אז מען דארף מיט די געלט אויסהאלטן די מוסדות, פארגעסט נישט אז אין די קיבוצים אין א"י האט מען געגעבן עסן בלויז חזיר פלייש אבער נישט קיין חלב, און אך און וויי איז אייך, ווי עס זעהט אויס זענט איר גוט אנגעגעסן מיט פולע פארציעס פון נו"ט חלב ודם.

דאס וואס איר שרייבט אז די ישיבות ראנגלען זיך מיט גרויסע דעפיציטן, איז מיין ענטפער: עס איז ענדערש כדאי אז די ישיבה זאל האבן א גרויסן דעפיציט (אפילו אויב זי דארף דורכדעם זיך אינגאנצן פארמאכן) ווי איידער אנצושטאפן די טייערע שעפעלעך תינוקות של בית רבן מיט געלט פון נבילות וטריפות חלב ודם. (זעה אויך באריכות אין קונטרס "אבן מקיר תזעק" וועגן דעם אז עמפייער פאלטרי האט געגעבן גרויסע סכומים געלט פאר די ישיבה "תפארת ירושלים" פון הגה"צ ר' משה פיינשטיין ז"ל, און דורכדעם זענען זיי געווען "כשר" רח"ל).

ווידער וועגן דעם וואס איר שרייבט אז מ'קען נישט נעמען אויף זיך אזא גרויסע אחריות, איז מיין תשובה, אז עס איז דאך גוט באוואוסט וואס די פריערדיגע גדולי ישראל האבן געהאלטן אז ווי איידער מען זאל לערנען די לשונות העכו"ם אין די ישיבות, איז בעסער מען זאל ענדערש אפשפארן די ישיבות.

⁷ וידוע ששבתני צבי ימ"ש תיקן נוסח ברכה חדשה אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת חלב, ועיין באריכות בספרי קובץ ספרים בעניני ניקור.

בנוגע צו דעם וואס איר שרייבט אז דער סאטמארער רבי זצ"ל האט גערופן דעם דעברעצינער רב זצ"ל און אים געזאגט אז קיינער האט אים נישט געשטעלט מזכה צו זיין די וועלט וועגן כשרות, איז די תשובה דערויף ווי פאלגענד:

דער סאטמארער רבי זצ"ל איז דאן שוין לאנג געווען נאכ'ן סטראוק ל"ע, און טאקע די ראשי הקצבים וואס זיי זענען געווען די שטוב מענטשן פון סאטמארער רבי'ן (אלץ כדי צו קענען גרינג מאכיל זיין נו"ט) האבן איינגערעדט דעם רבי'ן פארשידענע זאכן, ווי עס איז באוואוסט.

בפרט לויט ווי דער סאטמארער רבי אליין האט מיט א סאך יארן פריער געשריבן אין שאלות ותשובות דברי יואל (חלק יורה דעה, סימן ל"ד, אות ו' בסופו) ווי פאלגענד:

טייל מאל זעט מען אפילו ביי די בוטשערס וואס פירן זיך לויט די וועגן פון דער תורה און מיט ערליכקייט אין אלע הינזיכטן אויפ'ן בעסטן שטייגער, אבער ווען עס קומט צו פלייש פארקויפן, וואס דאס איז זיין פרנסה, איז ער חשוד אז ער פירט זיך נישט ווי עס דארף צו זיין, כל שכן ביי די וואס זענען קלים אויך מיט אנדערע זאכן. נאר וואס דען? אויב עס זענען דא געהעריגע משגיחים כאפט מען זיי, אבער דארט וואו עס איז נישטא קיין הונדערט פראצענטיגע השגחה כאפט מען דאס נישט, ווייל דעמאלטס האבן די קצבים א פרייע האנט צו טאן וואס זייער הארץ גלוסט, און זיי זענען מאכיל נבילות און טריפות רחמנא ליצלן, און קיין שום מענטש ווייסט נישט דערפון צוליב דעם ווייל א משגיח שטייט נישט דארט, עכת"ד.

דער מוסר השכל דערפון איז: דער רבי שרייט געוואלד אז אויב עס איז נישטא קיין הונדערט פראצענטיגע השגחה פון אנהייב ביז'ן סוף, דעמאלס עסט מען נבילות וטריפות רח"ל, און איר זיצט זיך אזוי רואיג ביי א סעודה פון פלייש, און כאטש עס איז נישטא קיין השגחה פון אנהויב ביז'ן סוף, עסט מען זיך אן מיט נבילות וטריפות.

דער סאטמארער רבי זצ"ל האט גארנישט קיין מורא געהאט אז מען וועט האבן טענות, היתכן צו זאגן אויף א רבים אז זיי עסן נבילות וטריפות רח"ל.

נאך א זאך זעען מיר פון זיינע רייד, אז דאס יראת שמים פון די וואס רופן זיך תלמידי חכמים איז ליידער זייער שוואך.

אויך שרייבט דער סאטמארער רבי זצ"ל אין שו"ת דברי יואל (יורה דעה סימן ל"ד, סוף אות ו') אז מען זעט בחוש אין אונזער מדינה (אמעריקע) וואו עס זענען ברוך השם דא משגיחים וועלכע געבן אכטונג אויפ'ן פלייש פון די שחיטה ביז נאכ'ן פארקויפן, אבער פונדעסטוועגן טוען די קצבים (האולסעילערס - בוטשערס) אלע מיטלען, א סאך מאל איז מען געוואויר געווארן וואס די קצבים האבן געוואלט באהאלטענערהייט אריינקוקן פליישן אויף א וועג אז דער משגיח זאל נישט וויסן דערפון, אן צו קוקן אויף דעם וואס מענטשן ווערן געשטרויכלט - אלעס צוליב פארדינען א פאר דאלאר, עיי"ש.

דער מוסר השכל פון די דאזיגע רייד פון רבי'ן איז:

(א) די קצבים היינט זענען גרייט מכשיל צו זיין אידן צו פארדינען געלט.

(ב) אפילו וואו עס איז דא א משגיח פון אנהייב ביז'ן סוף ממש, טרעפט דער קצב פארשידענע וועגן ווי אזוי צו שווינדלען, און קיינער איז נישט פארזיכערט וואס ער עסט.

(ג) אפילו צוליב א קליינעם פארדינסט וועט דער קצב מכשיל זיין מיט טריפה פלייש.

(ד) די קצבים שטרענגען זיך אן מיט אלע מיטלען אריינצורוקן טריפה פלייש.

דאס וואס איר פרעגט אויב איך בין גרעסער פון דעברעצינער רב זצ"ל, איז די תשובה אז די דאזיגע שאלה איז א נארישע, ווייל די חז"ל זאגן דאך כל ישראל ערביין זה בזה,

יעדער איד וואס זעט א מכשול ביי אן אנדערן איד איז מחויב אים מעורר און מוכיח צו זיין דערויף, בפרט וואו מיר זעען אז מען טוט אנעסן טויזנטער אידן יעדן טאג מיט נבילות וטריפות חלב ודם רח"ל, איז דאך אוודאי אז מען טאר נישט שווייגן. און זע אויבן וואס איך האב אראפגעברענגט פון ספר דבר בעתו פונעם בעל חפץ חיים זצ"ל.

דאס וואס איר שרייבט אז יעדער ערליכער איד זינגט יעדן שבת מיט גרויס התלהבות צוזאמען מיט די קינדער "בשר ודגים וכל מטעמים", איז די תשובה דערויף, אז אמת טאקע, אבער וואס פארא בשר ודגים? טריפה'נע פלייש ח"ו, צי קלערט איר אז דאס האט דער פייטן וועלכער האט מחבר געווען די זמירות, געמיינט מיט "בשר ודגים". ח"ו אזוי צו זאגן, מיר געפינען דאך בפירוש אין די תורה הקדושה (פרשת ראה) וזבחת כאשר צויתך⁸, אז אויב דו וועסט שחט'ן אזוי ווי דער באשעפער

⁸ אין ספר דברי תורה על הגש"פ שטייט ווי פאלגענד: "זאתא מלאך המות ושחט לשוחט".

דער מראה יחזקאל האט פסח ביינאכט פארציילט פאר די קינדער, ער האט געהאט היינט א שאלה, א שוחט וואס האט אנגעפאנגען צו טרינקען צי מ'מעג עסן פון זיין שחיטה. האט ער געפרעגט די קינדער וואו קען מען טרעפן א תשובה אויף דעם אין די הגדה. האבן די קינדער נישט געענטפערט, זיי האבן געווארט אז דער טאטע זאל ענטפערן. האט דער טאטע געזאגט, ס'שטייט אין דער הגדה ואתא מלאך המות ושחט לשוחט. לכאורה איז שווער, פארוואס זאל מען שעכטן דעם שוחט, עס שטייט דאך אין דער תורה חבחת כאשר צויתך, און א שוחט געט צו עסן אידן זיי זאלן האבן כשר פלייש אויף שבת און יום טוב, און בכלל וויל ער זיי זאלן האבן פלייש א גאנץ יאר, און ער איז דאך מקיים א מצוה לויט געוויסע פוסקים ווי דער חרדים און אנדערע ביי יעדן עוף אן עקסטערע מצות עשה דאורייתא פון וזבחת כאשר צויתך, נו פארוואס קומט אים מזאל אים שעכטן? האט ער געענטפערט אז די מעשה איז געווען אז דער שוחט האט געשאכטן נאכדעם ווי ער האט געטרונקען ד' כוסות, און ממילא אזא שוחט דארף מען טאקע שעכטן.

ר' מענדעלע דעשער, בעהמ"ח שערי צדק, האט געלערנט ביים חתם סופר אין פרעשבורג. ער איז אויך געווען א תלמיד פון הייליגן ישמח משה, און ביים ישמח משה איז געווען דער סדר אז ער פלעגט אליין פארלערנען שיעורים, און ווען ער האט נישט פארגעלערנט האט דער ייטב לב פארגעלערנט. מעגלעך אז אמאל האט דער ייטב לב פארגעלערנט פאר רבי מענדעלע. ס'איז געווען א איד א חסיד וואס ער איז געווען א חסיד פון הייליגן ייטב לב און אויך פון ר' מענדעלע דעשער. אמאל האט ער געהאט אן ערנסטע שאלה האט ער געפרעגט ביידע רבי'ס זיינע, ער האט געוואלט זען וואס ביידע וועלן אים ענטפערן. ער האט זיך געטראפן נאכדעם מיטן ייטב לב אין בית המדרש, האט אים דער ייטב לב געזאגט, מסתמא האסטו דאך געפרעגט ר' מענדעלע דעשער אויך די שאלה, האט דער חסיד געענטפערט יא, האט ער אים געפרעגט וואס איז געווען די תשובה וואס ר' מענדעלע האט געענטפערט, האט אים דער איד אראפגעלייגט די גאנצע תשובה מיטן גאנצן פלפול וואס ר' מענדעלע דעשער האט אים געענטפערט, האט זיך אנגערופן דער ייטב לב צו דעם איד, וואס זאל איך טוהן אז מיין זיידע דער ישמח משה האט מיך

מי יאכילנו בשר

הייסט, דעמאלס איז ואכלת שם, מעגסטו עסן דאס פלייש, אז נישט איז עס אסור בתכלית גמור, און ח"ו צו זאגן אז דער פייטן האט געמיינט אזעלכע פלייש וואס איז טריפה לכל הדעות.

איר באצייכענט טאקע ביים סוף פון אייער בריוו די מאכלים אלס "פיינע מאכלים", אבער ליידער אזעלכע "פיינע מאכלים" פירן אראפ א איד פון ערליכן וועג ח"ו, ווי דער הייליגער רמב"ם ז"ל שרייבט אין זיין באקאנטן בריוו וואס רופט זיך "אגרת תימן" (און זעה אין ספה"ק דגל מחנה אפרים⁹ פרשת

נישט געלאזט לערנען אין פרעשבורג ביים הייליגן חתם סופר, צוליב די שוחטים וואס מ'האט גערעדט אויף די גאס אז די **שוחטים זענען געווען שוואכע שוחטים?**

אנב, דער חתם סופר אין די תשובות שרייבט וועגן די שוחטים קלים א סאך, און ער שרייבט אז ער האט א סאך געציטערט וועגן די שחיטה און ער פלעגט א סאך אראפלויפן צו דער שחיטה.

דער מראה יחזקאל האט געשיקט זיין זוהן ר' מענדעלע דעשער לערנען צום חתם סופר, צוליב א מעשה שהיה וואס איז שוין געדרוקט ביי מיר. ווען ר' מענדעלע איז אהיימגעקומען פון פרעשבורג, האט ער געפרעגט זיין זוהן וואס האסטו געטוהן וועגן פלייש שבת אין פרעשבורג, האט ער געענטפערט אז ער האט געגעסן שבת ביים חתם סופר פון די זעלבע בהמה, און ער איז מאמין באמונה שלימה אז אפילו אויב ס'איז געווען א שוחט מיט א סכין פנים פגומות אויפן חלף, איז געקומען א מלאך און אויסגעפילט די פגומות.

אויף א גאנצע וואך האט ער אים נישט געפרעגט, ווייל א גאנצע וואך האט ער נישט געגעסן קיין פלייש, אבער לכבוד שבת, וואס האט ער געטוהן לכבוד שבת?

⁹ ובא וראה מה שכתב הרמב"ם ז"ל, הובא בספה"ק צפנה פענה ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת עקב), ששמע מהבעל שם טוב זי"ע, שפעם אחת שאלו אנשי מדינה אחת במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן התורה. ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים, אמרו שיש לדורשם באופן אחר. ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם.

וזה תוכן דבריו בקיצור על פי חכמת הטבע, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם יורד אל הכבד, ומהכבד עולה הברירות אל הלב, ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם. **ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורין, ויש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות** להשיג אמיתית החיות שהיא אלקות של כל העולמות המחיי את כולם. **ומי ששומר עצמו יותר, ומקדש את אכילתו עפ"י דרכי ד' ותורתו, נעשה מזה בנין אב, והוא השכל לכל רמ"ח איבריו ומתקדשים ומתטהרים.**

וכן להיפוך ח"ו, נעשה בנין אב שכל עקור ומעופש בדעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת, והוא אבי אבות הטומאה וכו', ורמ"ח איבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהיא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדיעות זרות ואלהים אחרים, הם אלילים אלמים מתים וזבחי מתים יקראו להם.

לכן התנאים ואמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשן שלא יתגאלו **בפת בג זקן ובין משתאו, ולכן האירו שכלם והי' שורה עליהם רוח הקדש, לפרש כל מאמר סתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלקי, אשר הוא**

עקב וואו ער ברענגט עס אויך) אז דאס וואס זיי האבן אים געפרעגט שאלות בנוגע זייערע ספיקות אין אמונה, איז עס דערפאר ווייל זיי זענען ליידער נתפטם געווארן מיט מאכלות אסורות, ואכמ"ל.

ג. קוקט אריין אביסל אין די ספרים הקדושים (תולדות יעקב יוסף פרשת נשא¹⁰, דברי חיים השמטות לפרשת ויקהל)

ואורייתא כולא חד ואור נשמתם ג"כ הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים. אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאות, ולכך החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים עפ"י שכל אלקי עולם ומלך עליין. והואיל והעיוז פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכורת, וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. וכך עלתה להם, כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזו כל אשר להם, ע"כ תוכן דבריו.

¹⁰ אצלי זה לא חידוש, כי כתוב בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רב הרבנים ומנהיגי ישראל מהערב רב רח"ל. (ולפי הזוהר הזה אנו רואים בבירור לאיזה סוג הרב הקל הזה שייך).

והנה בפרשת בשלח כתבתי בביאור הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, דהנה איתא בזוהר הקדוש על פסוק זה (דף ס"ז) מלחמה לה' בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקבי"ה אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר ועליהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עי"ש.

עוד איתא בזוה"ק (ח"ב דף ק:): דערב רב אינון יין דנתסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובספח"ק אור החמה (פי' נשא בשם הרמ"ק) כתב וז"ל, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על זוה"ק משפטים דף ק"ב ע"ב) וז"ל מלחמה לה' בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו וזרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיד ומחריבד ממך יצאו וכו'.

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר), כתב, כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסתר אחרא ערי"ב רי"ב גימטריא דע"ת כאשר תראה בדורות הללו אשר בעוה"ר נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים וד"ל, ע"כ. ועיין בספח"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא.

ובזוהר חי פרשת בראשית (דף ק"ג) כתב וז"ל, ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב, ע"כ.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וז"ל, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וז"ל הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמיהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמיהו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים נפשם לדי' לא לקבל שום תועלת לעצמם, ע"כ עי"ש עוד¹⁰.

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחם נגדם במלחמה גדולה, ובעוה"ר לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים

יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים לה' יושבים בעניות ל"ע וא"א להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

ועל פי זה אפשר להבין מ"ש בספה"ק היכל הברכה (בפרשת ואתחנן הנ"ל על פסוק הטיבו וגו') וזה לשונו: "ואני תמהתי על בעלי בתים הכשרים למה ישנו כל הלילה ויבלו ימיהם בהבל, למה לא יעמדו באשמורת לומר תהלים וחצות כפי כחם ואחר כך ילכו להתפלל מלה במלה בכוונת הלב, כל חד כפום שיעור דיליה, ואם הוא בר הכי ללמוד על כל פנים משניות, למה ימנע עצמו מזה ולומר איזה דפין מן הזוהר הקדוש כי כל דיבורים אלו הם קישוטי הנפש חיים לנפשו, למה לא ילחם עם חלק הרע שבנפשו המונע אותו בחכמות זרות ואם ההתחלה יהיה לו קשה שלא יטעום אלא מרירות, סופו יהיה לו אור וחיות ומתיקות וחיים לנפשו בזה ובבא וכו'. ואם יסמוך בעל הבית הכשר שהוא מתומכי התורה בוודאי **אין דבר גדול בעולם מן מי שהוא תומך התורה אבל זעירין אינו, ועוד שיש הרבה טועין ומטעין ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם, והרבה צריך בקשות ורחמים בבניה שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, ולזה לא יזכה אלא על ידי זכיות הרבה ותפלות ותחנונים כי מן השמים אין נותנים שום דבר קדושה ומצוה אלא על ידי זכות הקדום וטורח ובקשות ותפלה" ע"כ.**

והכוונה במ"ש **ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם**, י"ל ג"כ כנ"ל, דיכול להיות שהוא תלמיד חכם אבל עדיין יכול להשתייך ח"ו לכת הערב רב והסטרא אחרא רח"ל, וע"כ צריך לזה זכיות הרבה ותפלות ותחנונים שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, וד"ל. וכמה נוראים הדברים שכתב בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת נשא, ד"ה העולה) וז"ל:

"העולה מזה דראוי העושר לילך אל החכם לקבל ממנו חכמה כמו שהחכם הולך אצל העושר לקבל ממנו חסד מעשרו כי זה תכלית הבריאה כמ"ש במדרש (שחר טוב) (תנחומא משפטים טו) על פסוק ישב עולם לפני אלקים ר"ל שאל שיהיה כולם שוין בעושר וחכמה שלא יצטרכו לקבל זה מזה, והשיבו רוח הקדש אם כן חסד ואמת מן יצורהו, כי במה יזכה זה עם זה, משא"כ עכשיו החכם מקבל חסד מהעושר והעושר מקבל מן החכם תורה וחכמה הנקרא אמת, ובשכר שמשפיעים זה לזה בחכמה ובעושר כך מלמעלה יורד השפע וכמ"ש בש"ס ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב, כל זמן שתוכחה בעולם ברכה בעולם וכו' (תמיד כ"י ע"א) ור"ל שגורם שפע כנ"ל, וכמ"ש בתיקונים (תיקון מ"ד) יעו"ש".

יבזזה יובן חסד ואמת נפגשו, ר"ל כשעושים להשפיע זה לזה החכמים מקבלין חסד מהעושר והעשירים שומעין חכמה ומוסר הנקרא אמת מהחכמים שהוא עיקר התכלית כמ"ש חסד ואמת מן יצורהו כנ"ל, אז גורמים ליחד ב' מדות הגורמין שפע וברכה בעולם, וזהו צדק ושלוש נשקו" וכו'.

"ובזה יובן דברי נעים זמירות ישראל בפתח דבריו, למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק יתיצבו מלכי ארץ וגו' ור"ל שלא אמר זה דרך תרעומות להתרעם למה רגשו וכו' רק שאמר דרך מוסר לעמו ישראל בטוב טעם ודעת להבינם למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק להתעולל עלילות בריק והבל על בחירי אומה ישראל, כאשר באזינו שמענו עלילות שונאינו בכמה מיני תחבולות אין מספר להעלותן אשר האומות מעלילין והם המוני האומות הנקראים גוים שרגשו וגם השרים של המדינה מאומות העולם הנקראים לאומים יהגו ריק, היאומן כי יסופר להאמין מחכמי אומות העולם על דברי הבל וריק כזה, אבל זה נמשך מצד כי יתיצבו מלכי ארץ מאן מלכי רבנן (גיטין ס"ב ע"א) שמעמידין על פי השר שארץ שלו, וזה שנצב לרב שנקרא מלך על פי מלכי ארץ

וואס און ווי אזוי עס וועלן אויסזען די ערב רב רבנים פאר ביאת המשיח, און אין ספר ויואל משה בשם תשובת הרשב"א באריכות.

ד. טייערער ר' צבי דוד, קוקט אריין אין דעם קונטרס "הודאת בעל דין" און הערט אויס דעם טעיפ וואו דער

שהארץ והעיר שלו אחר חורבן הבית [ותיבת מלכי משמש לכאן ולכאן] ויתיצבו מלכי ארץ ורוזנים שהם המנהיגים של הרב הנ"ל נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, כי מיד יועצים עצות על ה' בענין מאכלות אסורות להעביר שוחטים טובים ולהעמיד רעים לפי רצונו וכיוצא בזה לפי מה שראתה עיני ועל משיחו שהם הלומדים העוסקים בתורה ועבודה איך לגרשם מהעיר ולבטל מנין שלו יעשו כעובדא דאחו המלך שאחו בתי כנסיות ובתי מדרשות ואמר אם אין חכמה אין הקב"ה משרה שכינתו בישראל שנאמר חתום תורה בלימודי וכו' (ישעיה ח'), ננתקה את מוסרותימו ונשלכה ממנו עבותימו, ור"ל כי עצתם איך להשליך עבותות האהבה שבינם לבינו ית' ע"י שיש להם מקום מיוחד להתלמד ולהתפלל ולהסיר מוסרותימו שע"י תורה ומוסר כולם נכנעים לפניהם ולהסיר עול מעלינו זהו תוכן עצתם".

"והנה באלו יש ב' כתות כנ"ל שיש יראי השם לשם שמים וכנ"ל, ובה אמר יושב בשמים ישחק ר"ל כי זה שהוא ברום המעלות בשמים שכבר נתקשר באהבה ית' גם עתה ישחק וישמח ולא יחוש כלל לעצתם, משא"כ אד' ילעג למו, כי כת ב' הנ"ל שהי במדרגה תחתונה הנקי אד' כנודע שלא היה לשם שמים רק ליטול את השם שהוא מחסידי ארץ, וכעת שרואה שיועצים עליהם הרוזנים וכו' מיד הוא עצמו ילעג למו על היראים כדי שלא ימצא בו שום דבר מחסידים שלא ילכד בעצת רוזנים, וזה הוא השמירה של מעלה לבל יכנס פנימה כל מי שיהי כי מי שאינו הגון אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו כדי שיהיו נרפים מהתורה והעבודה לכוונה הנ"ל, אבל ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי, ור"ל שדוד אמר על עצמו ואני שעמדתי בנסיון כל הבזיונות והשפלות וכעת אני נסכתי מלכי שאינו נצב ממלכי ארץ עפ"י השררה רק ואני נסכתי מלכי שהוא אלקי עולם ה' על ציון הלומדים המצויינים בהלכה שעיקר מלכותי ונסיכותי הוא על הלומדים העוסקים בתורת ה' ועבודתו כמ"ש חבר אני לכל אשר יראוך וכו' (תהלים קי"ט) ועל זה הוא סמוך לשון חיבור כמו ועליו מטה מנשה (במדבר ב') כי הם נטורי קרתא (פתיחתא דאיכ"ר א) וא"צ לומר שלא לגרשם מהעיר רק שהם עיקר ממשלתי. וגם על הר קדשי שהם ראשי קציני אלופי ישראל שהם נקראים הר והם גורמים קדושתו כמ"ש (דברים ב') והיה כאשר תמו וידבר ה' אלי שאין קדושתו על נביאים כי אם בזכות ישראל ומה שהעמיד ית' אותי לנסיך ומלך הוא בזכות ישראל שהם נקראין קודש ישראל לה' ראשית תבואתו (ירמיה ב') וחס על כבודם שיהיה להם רועה נאמן לבל יגיס דעתו עליהן כמו שאמרו (יומא כ"ב ע"א) אין ממנין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלוין אחורוי", עכלה"ק הנוגע לעניינינו.

רואים אנו ג"כ מדברי התולדות יעקב יוסף שהצדיקים ועובדי ה' יושבים בעניות ובדחקות משא"כ אותם שדורשים רק כבוד עצמם יושבים על מי מנוחות ולא חסר להם כלום וכנ"ל.

ולכן צריך באמת סייעתא דשמיא גדולה לזה, שתהי הצדקה שנותן באופן ראוי והגון, שיתן לעני הגון תיח וירא שמים שאינו שייך לכת הערב רב רח"ל.

היינטיגער סיגעט-סאטמארער רבי שרייט געוואלד אז די אלע פערציג יאר האט מען נישט געגעסן גלאט כשר, און ער מיט נאך רבנים זענען מודה אז מען האט געגעסן חלב מיט נישט גלאט-כשר'ע פליישן און מען האט די אלע יארן פארנארט דעם עולם.

ה. צענדליגער ערליכע רבנים גדולי ישראל זענען ארויסגעקומען מיט קול קורא'ס קעגן די פליישן. די אלע מכשירים זענען בטל ומבוטל קעגן זיי.

ובזכות שמירת הכשרות יראינו השי"ת את ישועתו ויצוה לנו את ברכתו הטובה, ויזכור לנו ברית ראשונים לחדש עלינו ימים כקדם ולהשיב שבות ציון וירושלים בב"א.

מרינו
יאכילינו
בשרנו

כמעט

דעת

קריאת קודש

אחינו בני ישראל האהובים, בני אֵל חי!

ידוע הוא המכשול הגדול אשר נכשלים בו בלי יודעים והוא איסור אכילת חלב, אשר חומר איסורו הלא הוא מפורש בפי' צו "דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו וגו' כי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה לה' ונכרתה הנפש האכלת מעמיה"

אכן סתום הוא למעשה לרוב אחב"י ובפרט בארצה"ב גם במקומות החרדיות ביותר החל מבע"ב הפשוטים עד לת"ח וגדולים וטובים, אשר בעו"ה הולכים יראים ושלמים בתמימות ובעוורון עיניים לקנות בשר אשר עליו חותם גדול "בשר כשר גלאט למהדרין מן המהדרין" מבלי להשים על לב את גודל המכשול שמכשילים אותם ומבלי להבין להציל את עצמם מפח יקוש אשר פרוש לרגלם באשמת הקצבים ומוכרי הבשר והעומדים לימינם לתומכם.

אי לזאת הקדשנו את קונטרס הנוכחי, לעורר בו את דעת הקהל, ולזעוק ולהתריע על ידו, לכל אחב"י, בקול גדול אשר לא יסף **עורו ישנים מתרדמתכם!!! עמדו נא! התייצבו נא!** לכבות את האש הבווער עד לב השמים. התאזרו נא ללחום נגד השונא הרוצה להרוס ולכלות את שארית הפליטה ח"ו ע"י ההתפטמות במאכלות אסורות בכלל, וע"י אכילת חלב בפרט, שהרי אכילת חלב עונשו חמור הוא משאר מאכלות אסורות, ועומד בשורה אחד עם אכילת חמץ בפסח ואכילת יוה"כ וידוע עד כמה הזהיר מרן בעל החפץ חיים זי"ע, את אחב"י בשעתו

כשהוצרכו לגלות למקומות שונות ע"י הגזירות הנוראות דאז והזהיר אותם שאם ח"ו לא ישאר להם ברירה אחרת רק או לאכול ח"ו בשר חזיר ונו"ט, או ח"ו לאכול בשר אשר לא מנוקר מחלב, שיעדיפו לאכול חזיר ונבילה וטריפה שאיסורו הוא רק בלאו, מלהכשל ח"ו באיסור חלב שאיסורו הרי הוא בכרת רח"ל. ובעו"ה הגענו למצב ירוד כזה, שבלי גזירת המלכות והדומה, מפטמים את אחביי בבשר אשר לא מנוקר כראוי, ובתמימות לב נלכדו יראים ושלמים במצודה נוראה, אשר תוצאותי מי ישורנה. ואשר לא יאומן כי יסופר, ממש איום ונורא !

האמת בענין ניקור החלב

מוכרחין-אנו להביא מחמת הקרח הגדול שיצא, שבענין השתמשות בבשר בהמה היו מנהגים שונים מדינה ומדינה ומנהגיה, יש שהיו משתמשין גם בחלק אחוריים של הבהמה והעמידו מנקרים מומחים ובקיאים ע"ז, מנקרים כאלו אשר התמחו בבקיאתם הגדולה אחרי שלמדו ושמשו כל צורכם זמן זמנים טובא. ואחרי שעמדו על הבחינה וקבלו כתב קבלה על אומנותם במלאכת הניקור, ובצירוף השגחה קפדנית גדולה מאוד.

ולאידך היו מקומות שביניהם נמנה בראש וראשון מדינת אונגארן שאפי' אחרי כל הני"ל לרוב גודל האחריות בניקור חלק אחוריים שיש בה תרתי לריעותא חלב חמור לרוב, וגם יגיעה גדולה בצירוף אומנות מופלגה הנצרך לה. ועייכ לא חשו על ההפסד (אף שעלה הרבה פעמים להפס"מ) הנגרמת ע"י אי אכילת אחוריים בידעם שבנפשם הוא. וחסו יותר ויותר על נפשות ישראל ברוחניות (כי מאכ"א מטמטס הלב והמוח ויוצאין לתרבות רעה רח"ל – אחרונים סי' פ"א) וגם בגשמיות (כי עונש חלב בכרת). וויתרו על חלק אחוריים כולו.

וגם שהמנקרים צועקין (מחמת חוסר ידיעה) שעושין מנהג
אונגארן, כאן יבואר לעיני הקורא השיבוש בזה, כי איך אפשר
לטעון כן בו בפרק שבאונגארן לא השתמשו בחלק זה כלל, וגם
בחלק הפנים שמכרו ואכלו גם באונגארן, שוררת הפקירות
והזנחה מופלגת בין המנקרים וכ"א עושה מה שלבו חפץ ותולה
בוקי סריקי לומר שכן נהגו באונגארן כי כל מנקר מלאכתו
משונה מחבירו

כיון שכל הטענות שאנו רגילין לשמוע היום
הם טענת כזב שכן הי' מנהג אונגארין,

הר"ל גביית עדות

הביד"צ דהעדה החרדית

ונפרט בזה הפרטים מתוך דברי הנביע של המנקרים הנ"ל, בנוגע לכירוים הנ"ל.
הר"ל ווייס: בשנת תרפ"ג הייתי מנקר בק"ק סטמאר אשר ברומניא גם בתקופת
כהונתו של הקרן לדוד זצ"ל כמרא דאתרא, ובשנת תרצ"ד הגיע כ"ק אדמו"ר מסטמאר זי"ע
מקראלע לכהן כמרא דאתרא שם בסטמאר, והי' אז הרבי ער אתנו במה לילות לברר הניקור
שם, הצעתי לרבה"ק שישתמשו מעתה רק ב"11 צלעות, - כמוכן אחרי ניקור הדרוש - ושלא
ישתמשו בכלל בצלע י"ב ובבשר שבין י"ב וי"ג, פ"י שמצלע י"ב יהא נחשב ששייך לחלק הנקרא
אחוריים, שלא נהגו במדינותינו להשתמש בחלק זה (פ"י בחלק אחוריים) בכלל, - והשיב לי
שיתיישב בזה, בלילה שאח"כ אמר מרן את החלטתו אחרי ישוב הדעת, שמכיון שהגאון רבי
יהודא גרינוואלד זצ"ל (בעל זכרון יהודא) רבה של סטמאר לשעבר נהג כמנהג שנוהגים כעת
בסטמאר בסדרי הניקור, הוא הי' נכד כ"ק מרן החת"ס זי"ע ותלמיד הכת"ס זצ"ל, והחת"ס
קבע כי כן ישתמשו עד צלע י"ג עם ניקור, ע"כ אינו רוצה לשנות כאן מכך, וצלע י"ב יחשב חלק
הפנים וינקרוהו, וניקרו צלע הי"ב וגם הבשר שבין י"ב וי"ג ישאר וינקרום, והשתמשו בבשר זה
אחרי הניקור המבואר בסמוך.

והנה בחת"ס מוזכר שאופן ניקורו הוא שמסירין השליים).

בנוגע למה שנקרא שליים - יסירו העור והשומן, פ"י השליים מסירין עם החלב שתחתיו עד
שנשאר רק הרויטפלייש, - הקרן לדוד ז"ל הי' בעצמו מבקר בפלייש באנק (באטליוזים שתחת
השנחתו) כי הי' לו ידיעה בניקור, ובראותו דבר שלא ניקור כדרוש הי' מעיר לתקן במקום
שראה ששם צריך לתקן ולנקר היטב.

ב) השומן שתחת הרויטפלייש (ראפאלע) והשומן שעל הרויטפלייש (ראפאלע) לא היו מסירין
רק ב' הקרומין העב והדק שתחתיו, וכך אמרו בפנינו המנקרים ר' ארי' גרינוואלד ור' יהושע
גולדברגר וכן הפעסטער מנקר ר' געצל פינקלשטיין, - אלא שהפעסטער מנקר הנ"ל הוסיף
לומר כי בפעסט הורידו גם הבשר הלבן (ווייס פלייש - קרום הלבן) שבשיפולי השפאנדרע, -
ור"ל ווייס אמר לנו כי בסטמאר לא הורידו הבשר הלבן הזה.

ר"ל ווייס: בגורליץ היו מנקר שם ירו"ש הרב יצחק גארליצער ז"ל ששיבחו מאד כ"ק הגאון ה"צ הנאסענער רב זצ"ל והוא ניקר כמו שאנו נהגנו לנקר בסטמאר, כמו שראיתי הרבה פעמים בעיני.

ג) הסחוס (העצם הרך הלבן) הנשאר מצלע י"ג לא היו מוציאים בסטמאר, אבל הסחוסים שעומדים בשני צידי החזה לימין ולשמאל בסופן, חתכום.

ר"ג פינקלשטיין: בפעסט אמנם היו מוציאים הווייס ביינדל הזה של צלע הי"ג (עצם הרך הלבן), וגם הסחוסים שעומדים בסוף ראשי עצמות החזה [פי לימין ולשמאל] חתכו [כבסאטמאר].

ר"י גאלדבערגער: גם בדברצין היו מוציאים זאת. (שייך לנקודה 7).

ר"ל ווייס: 2 גידים בחזה שהם גידי אדום ולבן היו מוציאים, הגידים נמשכים מהצואר באורך החזה ממעלה למטה 1 מהם הוא חשש חלב לפי"ד י"א מהמסקים. (באר"י משאירים זאת).

ד) גם השומן שמתחת לקרום שעל יותרת – שהוא חצר הכבד – (ובאר"י: דינע טענדערליין) לא היו מסירים, וכן השומן שמתחת הקרום שעל הצלעות שבין יותרת הכבד הנ"ל ובין הראפעלע לא היו מסירים (רק הקרומים כדלעיל אות ב).

וכאשר נחתך היותרת הכבד הנ"ל שאז לא ניכר איזה צד הוא חיצון ואיזה פנימי, אז הסירו את שניהם (כרמ"א) דהיינו את הקרום מבי הצדדים (שייך לנקודה 6).

ה) אופן ניקור טרפש הכבד כך הוא, הנה מבשר העבה של היותרת, הכבד (באר"י: גראבע טענדער ליין) הסירו לגמרי שלא ישאר זכר של קרום משני הצדדים – וגם השומן שמתחתיו ניקרו עד שנישאר נקי מכל שמנונית שעי"ג הבשר האדום, אבל למטה את הבשר האדום שמכוסה בקרום דהיינו החלק התחתון של יותרת הכבד שהוא סמוך ומחובר לגב הבהמה (באר"י: דינע טענדער ליין) הורידו רק את הקרום והנמשך עמו אבל השאירו את החתיכות הקטנות של השומן שעל הבשר, – ואמר – שלא היו מקפידים להסיר זה. (כדלעיל דסמוך אות ד).

ו) הוט דכפלא – שאנו קוראים עוקץ – היינו מוציאים בצלעות י"א, י"ב, וחיטטו שם החוטבים במשך כל אורך הצלעות בצלע י"א י"ב.

ז) לא היו מורידין השומן מעל הצלעות רק את הקרום היורד מהיותרת. (דלא כנהוג באר"י) (שייך לנקודה 5).

ח) אצבע הטריפה שבתוך בשר שבין צלע י"ב וי"ג לא היו מוציאין, אבל היו משגיחין שיהא נחתך הבשר שם בשטח זה ליד הצלע הי"ג בקו ישר. (והיו מנקרים השליים עם השומן שתחתיו עד הבשר האדום שם – כדלעיל – 1) שלא יהא גרר שום בשר שמתחת לצלע י"ג ששייך לחלק אחוריים. (שייך לנקודה 3).

ט) על צלע י"ב יש שומן לצד העור החיצוני. אותו היו משאירין ולא נגעו בצד זה (ולא כנהוג באר"י).

ר"ג פינקלשטיין: גם לא בפעסט.

ר"ל ווייס: מראה הכסף שמתחת לקרום הכשר שבצד העור החיצוני לא היו מנקרים יום כלום (דלא כבאר"י) (שייך לנקודה 4).

בניגע לכבד: (נקודה 8)

ר"ל ווייס: בצד הכבד שהמרה תלויה בה הורידו כל השומן, אבל שום עור לא הורידו שם אפי' הי לבן, אמנם בדקו מתולעים (מאטליצעס).

בצד הב' – היינו נגב הכבד לא היו מוציאין שום דבר ושום הייטעל, גם בצד אצבע הכבד (הנקרא דומען) בשיפילו לא היו מוציאין שום.

כמה סיפורים?

10

מתוך 20 האנשים
עשרה מהם באו לארץ
עקרה ורצו סלום בשביל
היהודים -
האלפים שבראו אותנו בארץ
שגלו היבוי" 3
דימוס

כאן יבואר לעיני הקורא הסילוף האיום ונורא

שנעשה בקובץ פרי תמרים

במנהג מדינת אונגארן

הבה נברוק איזה הציאות של חלב מצאו עיפ עדות המנקרים הכורים הנ"ל. הנה בהמכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א מיום ה' ברכה הם מונים י"ב מיני חלבים אשר מצאו מכשר של ט"ו חניות החרדים, והוא מונה והולך שנות הי"ב חלבים.

ומסיים דאף כי מועטין יש להלות כמנהגים (וגם בזה יש חילוקי דעות אם תלוי כמנהג ואם מנהג אונגארן ה"י להתיידיא) אבל רובם אינם תלויים כמנהג כלל ואסורים לכו"ע ובכל מקום בעולם ויש מהן דאורייתא, וכמבואר בכל ספרי ניקוד, כל מנקר בקי יודע מהנך הרשימה שהדבר בן ושאיין לפלפל בזה עכ"ל.

וניחזי אנן ונראה אשר רובא הן מותרין ע"פ הדין ואינם לא חלב דאורייתא ולא חלב דרבנן וגם יש שאינן אפי' תלויין כמנהג, וחלבים אלו שמצאו מניחין אותם הקצבים לכתחלה, ורק מהמת חסרון ידיעה בהלכות חלב והמנהגי הניקוד יכולין לכתוב ההיפך, וברור שהטעהו המנקרים הכורים כנ"ל, וגם במיעוטא דמיעוטא ראה להלן פרטי הדברים.

ונמירט בזה הפרטים הגביע מה שאנו נהנו כמנהג סטמאר

ראה גביית עדות הבידי"צ

(א) חלב שתחת קרום היוותרת, זה שימן היוותרת המבואר ברמ"א סי"ב שהמנהג להקל כי כמו"ש בכנה"ג כפי דברי הרמ"א, וכן מבואר כמעט בכל ספרי הניקוד, וכן הועד לפני הבידי"צ בירושלים כמו"ש בהכירורים בפנים בהקובץ מעוד הרבה פוסקים.

(ב) חלב שעל השפאנדר, הוא המבואר ברמ"א סי"ז שמנהג בני אשכנז ה"י להקל בו וכן ה"י המנהג ברוב תפוצות ישראל, וכן הועד לפני הבידי"צ בירושלים, וע' בהכירורים בהקובץ.

(ג) סחוסים של צלע י"ב וי"א וכו', דבר שלא היה המנהג ליטלו בשום מקום בחו"ל, ואין לחומרא זו שום מקור ושום טעם, ע' בהכירורים.

(ד) קרום הדק שהוא קרמי דכפלי, כמה מנקרים מניחים זה לכתחלה ואין מסירין רק הקרום העב העליון, כמבואר בטהרת אהרן וככית יצחק ובשאר ספרי ניקוד, וע' בהכירורים להלן.

(ה) קרום הדק על הראפעלע וחלב שתחתיו, חלב זה הניחו ברוב תפוצות ישראל כמו שהביא גם המערער במכתבו (הנמצא תחת ידינו) לרבו המנקר מלאכי מס' מזון מן החי עמוד 139, ומעוד שאר ספרים, והקרום הדק כבר נזכר לעיל, וע' בהכירורים.

ה
1
1
2
2
3

ז) קצה הצלע הייג, הכונה לסחוס הייג שכהרבה מקומות לא נטלוהו לכתחלה. כמו שהוער לפני הבר"צ בירושלים, וע' בהכירורים להלן, ואף נטילת הצלע הייג גופי' הוא רק חומרא בעלמא כמו"ש הש"ך בשם המ"ב, ובפרט גוף הצלע כלי החלב שעליו.

① 4

ז) כשר שבין צלע ייג לייג עם הצלע, הנה כזה רכתה המכובה וכמעט כל הפוסקים מתירים הכשר הזה, והעיד כס' בית יצחק (מהשו"ב מפעסט) שכרוב מקומות המנהג להקל בכשר זה בלי ניקור, וכן נהגו כרוב מקומות כפולין ובאונגארן ע"פ הח"ס חיו"ד סי' ס"ה וכמו"ש בלבושי מרדכי חיו"ד סי' ל' שכן מנהגינו וכן מכואר בהרבה ספרי שו"ת, ושקר כפי האומרים שכרוב המקומות אפי' באונגארן נהגו להחמיר כזה, וע' בהכירורים בפנים הקובץ להלן מ"ש בזה.

② 5

ח) קרום היותרת מעט, הקרום הזה מחלק הפנימי נוהגין שאין מסירין אותו כלל אם הצד השני נשאר מחובר בצד הכבר דליכא למטעי כלל, כמו"ש בר"ת סקע"ו בשם בית אברהם, ובכל אופן אפי' לא נשאר צד השני מחובר אינו רק חומרא לכתחלה דילמא אתי למטעי כמבואר בפוסקים.

③ 6

ט) קצת חלב הכליות על הכשר עב של הטרפש, הם קוראין להשמנונית שעל החלק העב של חצר הכבר שהוא חלב הכליות, כמבואר במכתב המערער לרבו המגד מלאכי, חה עם הארצות גמורה, שלא נמצא בשום ספר מספרי ניקור דין ניקור כזה, ור"ל דין שומן היותרת שמוחר כנ"ל אית א', וחלב הכליות הוא רק לאחר הקרום, והמערער הנ"ל במכתבו שואל שאלת תם לרבו מלאכי, שאינו יודע בדיוק כמה השיעור שמחמירים שם אפי' על כ"ש? ואם כי היו הרכה מקומות שהסירו השומן הזה, הי' רק לחומרא בעלמא לא מדינא כלל.

④ 7

י) חוטי דכפלי מקצת מן החוט, מסתמא הי' חלק הכלוע בכשר, המבואר ברמ"א סי' ס"ד סי"ג שיש מקילין כזה ושטוב להחמיר, והיו מקומות שנהגו להקל כזה לכתחלה.

⑤ 8

יא) קרום העב שעל הכסלים, אם כונתו לקרום העב התחתון שע"ג חלב השפונדר, זה מותר מדינא וכן נהגו לכתחלה להניחו כמבואר בספרי הניקור, וע' בהכירורים להלן, ואם הכונה לקרום העליון זה צריכין לידע אם אמת הדבר שלא נתברר כג"ע כדניו כנ"ל, ואף אם אמת הדבר זה אולי רק מצאוהו במקולין שאין להם הכשר או של קלים וריקים, ובכל אופן איסור קרום זה הוא רק מדרכנן, כמבואר בפוסקים, וכדרכנן מלמדין ומהירין אותו כמבואר בשו"ע, ואין אוסרין לאכול הכשר.

⑥ 9

יב) טריפה קאלנער נמצא מחלק האחוריים עם חלב שעליו, כזה טוענים הקצבים והמנקרים שחלק זה אינו בא בכלל להמקולין, ואי אפשר לפי המציאות שימצא כשר זה בכלל (שחותכים הכשר בבית השחיטה עם מאשין גדול לרחבו, וחלק זה הוא כהחלט לחלק האחוריים), והמנקרים אומרים שכשר הראפעלע של חלק פנים יכולין למושכו ונראה כאילו הוא מחלק אחוריים עם חלב שעליו, וטעו כזה לחשוב שהוא חלק מהטריפה קאלנער, וכדאי א"א לפסול שום קצב בדבר כזה שלא בפניו, שאפשר שהי' לו מה להשיב ע"ד המלעזים.

⑦ 10

עכ"פ הראינו לדיעת "שכל מנקר בקי יודע מתוך הרשימה שהדבר כן ואין לפלפל כזה", יודע שרובם ככולם הם דברים המותרים לכתחלה, ומותר לכתחלה לאכול החלבים ההם שהם אומרים שהכשילו כזה את הרבים, ואף בדברים המועטים שיש בהם חישש חלב, לא הוגבה העדות כפי ד"ת כנ"ל, ומאין יצא הקרח הנורא הזה להוציא לעז על כל החניות ועל כל המנקרים ועל רכבות אלפי ישראל שאוכלים חלב דאורייתא ר"ל, ולהכאיש ריח הרבנים בעיני ההמון וחיללו ש"ש כאופן נורא.

מצוה ?

כתבו דאז ג' אל חלב הכיות

שאיסורו בפרת

שהוא שומן ומותר לכתובה.

ראה תמונות
מתקני הדש שמגלו

מצוה ? דאז ב' וג' הכריות אסור

אנש פולן ורוסיא שהסירו

החלב הע"ל

ראה גם ב' ו'
המקל בויש

גביית עדות הבידי"צ

איך נהגו לשעבר בסטמאר

ה) אופן ניקור טרפש הכבד כך הוא, הנה מבשר העבה של היותרת הכבד (בארה"ב נראבע טענדער ליין) הסירו לגמרי שלא ישאר זכר של קרום משני הצדדים – וגם השומן שמתחתיו ניקרו עד שנישאר נקי מכל שמוניות שעי"ג הבשר האדום.

יותרת הכבד

השפיץ שנוגע בחלב הכליות,
שהוא חלב דאורייתא לכו"ע

חלב הכליות

כמה

חלקי יותרת שנמצא

שלא היה מנוקר כלל.

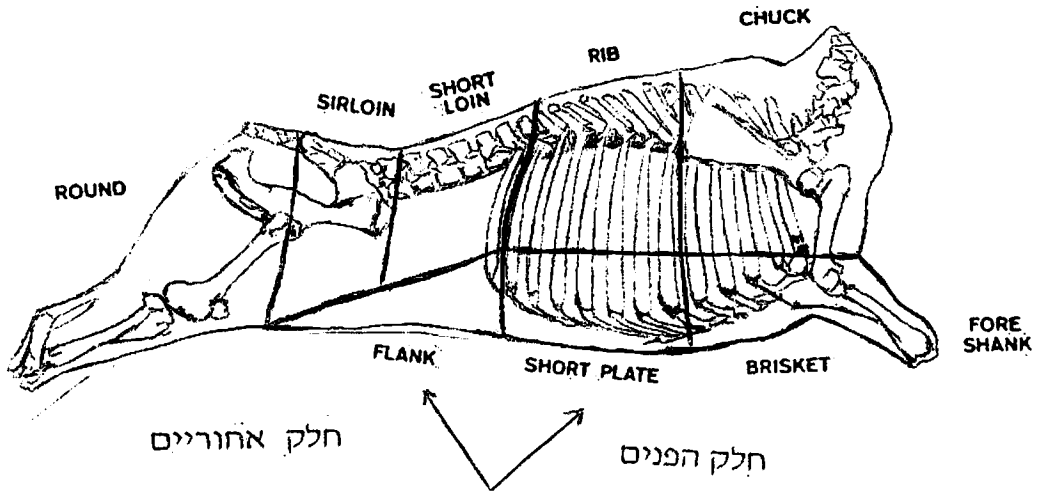

חלב
הכליות

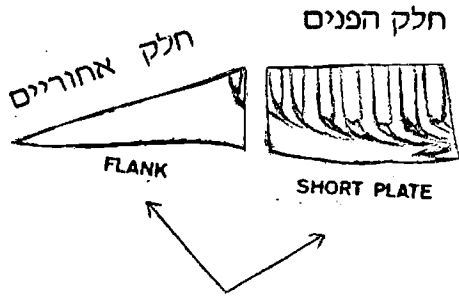
BEEF CHART

WHOLESALE CUTS OF BEEF AND THEIR BONE STRUCTURE

א'ר מוצא חלק זה
של אחוריים שאי אפשר
לנקרו. שנתראי דפית סוף
י'ק שאי יתכן שיצא
ורא מוצא האלקרים

כמה מחלקי הבשר שמצאו בחניות עם החלב

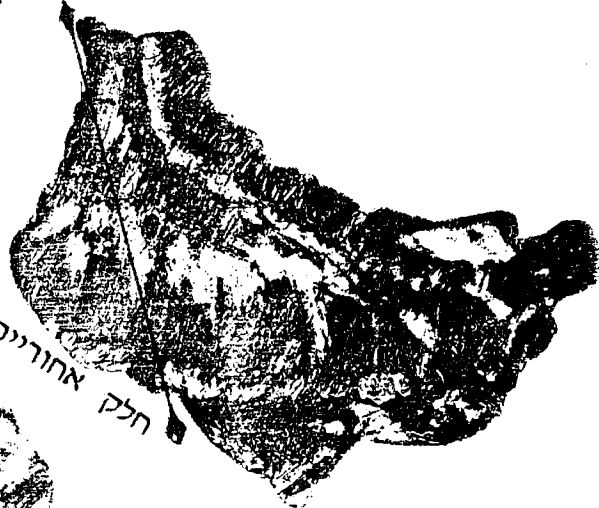
חלק אחוריים

חלק הפנים

חלק אחוריים

חלק הפנים

חלק אחוריים

חלק אחוריים

חלב דאורייתא

גביית עדות ח'

הרב מרדכי גבריאל מלאכי

רב בביהמ"ד דחסידים "יבנה"
וראש ביהמ"ד הלכה למעשה וראש למנקרים בארץ ישראל מחבר
ספרי התורה והחסידות "דיני ניקור הלכה והמעשה" ועוד

זעקה גדולה ומרה!!!

הנה דרכי מעולם לבלי לטעום בשר עד שבדקתיו בעצמי אם לא
שאר בו חלב כלל, כי דבר שכיח הוא אפילו אצל מומחים, שישאר
חלב, וראשית ביאתי פה ארצה"ב (אמעריקא), ביקרתי אצל איטליז
(בוטשער) חסידי בויליאמסבורג, המפורסם בדרגות הכשרות,
בשחיטה, בדיקה, ניקור מליחה וכו', ונדעזעתי בראותי כי בהחתיכה
שרצו למכור לי בחזקת מנוקר ונמלח והודח, **חלב גמור במדה גדושה**
מכסה פני הבשר. אחר דין ודברים עם המנקר נוכחתי לדעת שאינו
בקי בהלכות ואומנות הניקור כפי שקבלנו עפ"י השו"ע וקבלת
המנקרים, וכל ספרי הניקור.

נתעוררתי ע"י עובדא זו לבקר אצל שאר האיטליזים (בוטשערס)
בויליאמסבורג ובארא פארק ושאר מקומות.

ואהא!!! מה שראיתי הצד השוה שבהן שאינם בקיאים
בהלכות ואומנות הניקור כדבעי, ועיקר מלאכתן להוציא גידי
הדם ולהוריד את הקרום מעל החלב, וחלב הכסלים והכרס מה
שיש על חלק הפנימי ועוד ועוד, לא מנקרים, והעולם היהדות
החרדים ביותר נכשלים באכילת חלב בלא יודעים אשר נפש כל
ישראל מתגאל מאוד ומטמטם המוח והלב וגורם להרבות צרות
ישראל ה"י.

והעצה היחידה לעשות תיקון גדול בהעמדת מנקרים ומשגיחים יראי
השם שיהיו בקיאים הדק היטב בכל הלכות ומלאכת ואומנות
הניקור בדרך המקובל וביני לביני כל החש לנפשו יזהר לבלתי ישוקץ
באיסור חלב החמור מאוד (אסורו בכרת רח"ל) שתוצאותיו צרות
רבות ורעות ברוחניות וגשמיות רח"ל.

שעונשו כרת רח"ל, שומו שמים! וע"ז ידו כל הדוים,
והנני מאשר שח"ו לאכול בשר כזה!

והמוכרים בשר כזה בחזקת כשר הרי הם מחטיאים
את הרבים רח"ל.

וע"ז באעה"ח אור ליום ד' פ' שופטים תשמ"ב.
ממני מנקר

מירושלים עיה"ק ת"ו (חונה פה ברוקלין יע"א.

ב

גם אני מאשר את כל הנ"ל. נאום ... (חונה פה
ברוקלין).

גביית עדות ו'

ראיתי את היותרת הכבד הנקנה בחנותו של ... לי
ע' ביל מס' ולא ניקר כהוגן כלל ונשאר מן חלב
הכליות שהוא חלב דאורייתא לכו"ע ועונשו חמור מאוד
רח"ל וח"ו לאכלו.

ממני מנקר ...

ממני מנקר ...

גביית עדות ז'

בס"ד

יום ג' פ' שופטים תשמ"ב.

הובא לפני, פלעיט של עגל הנקנה ... בלי ע' ולא
ניקר כהוגן ולא נקלף כדין גם נשאר מהגיד בין צלע י'
לי"א.

הצלעות קטנות לא מנוקר כלל, אני מאשר מה
שראיתי את העגל לא מנוקר כדין ביל מס'

ממני מנקר ...

ממני מנקר ...

גביית עדות א'

א

יום א' י"ט באב לסדר ראה תשמ"ב לפ"ק.
בחנותו של ... בהשגחת הרב מ... שליט"א, ...
לי אבניו.

א) מצאתי חלק מהצוארון הטריפה שהיה בלתי מנוקר, (עם החלב שעליו) שזה חלק מחלק בשר האחורים, שזה נקרא **הטריפע קאלנער**.

ב) גם כן מצאתי על זה, הקרום שבקצה הראפּלע שמעל לשפונדרה **בלתי מנוקר**.

ג) כל הראפּלע מלמעלה **לא היה מנוקר כלל**, וכן השמנונית שעליו שמתחת לקרום **לא היה מנוקר כלל**.

ד) בשר האדום היה מחובר לגמרי על הצלעות בלי שום פירוד כלל.

ה) כל הסחוסים היו מוקפים בחלב ולא נגעו בהם וכן לא היו מנוקרים כלל, (וגם הסחוס י"ג בעצמו נשאר שם).

ו) מצאתי הקרום שעל יותרת הכבד (בשר אדום דק) בגודל של 2 אינטשס בערך.

ז) מצאתי חלק מן הטבור עצמו ושם מלמטה מן הטבור על השפונדרה על הדעק מראה כסף וגם חלב ממש.

ח) מצאתי גם הבשר שבין צלע י"ב לצלע י"ג ולא היה מנוקר כלל.

(*) בכל ספרי ניקור הביאו שהטריפה קאלנער שעל הפאָלדה, אין מועיל בו ניקור כלל וכל החתיכה נזרק לטריפה, עיין זבח שמואל, ובצנה דוד, ובערוך השלחן ס"י ס"ה סעי' מ"ח, תורת ניקור הירושלמי ועוד.

ט) הסחוס שבראש החזה נשאר בגודל רוחב אצבע.
י) כל מה שכתבו המנקרים הירושלמים של העדה
החרדית פה ירושלים עיה"ק תובב"א במכתב ב' לא עשו
כלל.

עוד היו שם שאר פרטים ונלאיתי לרשום הכל.
הצעיר בה"ר שליט"א.
שו"ב ומנקר ומוהל מומחה.
פה עיה"ק ירושלים תובב"א.
יש לי קבלה מהמנקרים הירושלמים שליט"א.
הרב ר' שמואל הומינר.
הרב ר' ברוך פרידמן.
הרב ר' יעקב משה וויספיש.

ב

הנני אני מאשר על כנ"ל, מאד לבי כואב עלי
שמאכילים חלב דאורייתא לכלל ישראל ומכשילים
יראים ושלמים באיסור חלב דאורייתא שאיסורו בכרת
רח"ל, ולדאבון לב הכל אמת ויציב כמו שכתב המנקר
הרב בן הרב ... שליט"א מירושלים עיה"ק, וח"ו
לאכול בשר כזה.

ממני מנקר

מירושלים עיה"ק ת"ו (חונה פה ברוקלין יע"א).
אני תלמידם של רבותינו שרי התורה ה"ה
הרהגה"צ המפורסם כקש"ת ר' פנחס עפשטיין זצ"ל
(הראב"ד), והרהגה"צ המפורסם כקש"ת ר' ישראל

גביית עדות ג'

בשר בהשגחת הרב ... ובשר בהשגחת הרב מ... (2)
חניות מפורסמות בוומ"ב-מצאתי השרינט של הרויט
פליש בלתי מנוקר וכן קצת השפיץ שנוגע בחלב הכליות,
וכן לא היה מקולף כראוי, (נשאר קצת מן הקרום הדק).
ממני מנוקר
הצעיר בה"ר
נאום....

גביית עדות ד'

בשר כבש בהשגחת הרב מ.....
הגידים העצמות ובשר הראפלע לא היו מנוקרים
כדין.
ממני מנוקר.....
הצעיר בה"ר
נאום....

גביית עדות ה'

א

בס"ד
יום ג' פ' שופטים תשמ"ב.
אני חותם מטה ראיתי שני יותרת על כבד (טענדער
ליין) ביל מספר.....ביום.....שנקנה ב.. ע"י
ונשאר שם חלב דאורייתא חלב הכליות, גם נשאר שם
קצת קרום מהיותרת הכבד.
ובאמת אני מצטער מאד לראות שמכשילים אנשים
יראים ההולכים לתומם לקנות בשר כשר גלאט מהדרין
מן המהדרין, ובלי יודעים נכשלים באיסור חלב החמור

יצחק רייזמאן זצ"ל, בישיבת תורת חיים בעיר עתיקה
ירושלים ת"ו בשנות תרפ"ז – תרצ"ג.
ויש לי קבלה מהבד"צ **ירושלים** עיה"ק, שנת
תרצ"ט.

הרה"ג צבי פסח פרנק.

הרה"ג יוסף גרשון הורוץ.

הרה"ג אליי ראם.

ג

גם אני מאשר את כל הנ"ל.

נאום (חונה פה ברוקלין).

יש לי קבלה מבד"צ כדתיא לונדון.

הרה"ג העניך פדוא שליט"א.

הרה"ג אלחנן הלפרין שליט"א

גביית עדות ב'

יום א' י"ט באב לסדר ראה תשמ"ב לפ"ק.

ז"ל בע"פ: הובא לפני בשר בהשגחת הרב
ונשתוממתי על המראה כי ממש לא היי מנוקר כלל
ושכבת חלב גדול חלב דאורייתא מכסה פני הבשר ועל
הצדדים וגם קרום גדול על היותרת וכמו"כ הסחוס
מצלע י"ג נשאר בו לגמרי ועוד ולא בא בחשבון לרשום
פרטים ע"כ רשמתי בכללות כדלהלן:

וז"ל בכתב: מצאתי כל הפלעט עד צלע י"ג (טבעאן)
לא היה מנוקר כלל.

נאום המנוקר הצעיר בה"ר

שו"ב מנוקר ומוהל מומחה, פה עיה"ק ירושלים
תובב"א.

נאום.....

נאום.....

מבצר היהדות באנגליה

תולדות "מחזיקי הדת"

מאת דוב חומה

הוספה עברית

[HEBREW APPENDIX]

כל הזכויות שמורות

תוכן הענינים

עמוד	
v	הקדמה "זכרון לדור אחרון" מאת הרב ר' צבי הירש פרבר שליט"א
xii	סמיכות של הרב ר' אברהם אבא ווערנער
xiii	מכתב מהרב ר' ישראל סלאנטער
xiii	העתקה ממכה"ע "השולמית" לונדון תר"ן
xiv	מכתב גלוי מראשי חברת "מחזיקי הדת" להרבנים גרולי הדוד
xvi	טיוטא ממכתב הרב ד"ר אדלר להרב ר' יצחק אלחנן
xvi	מכתב מהרב ר' בנימין זלמן שפיצר
xviii	שו"ת מהרב ר' בנימין זלמן שפיצר
xix	שו"ת מהרב ר' נפתלי סופר
xx	מכתב גלוי מהרב ר' שמואל מוהליבר
xxiii	מכתב מהרב ר' אידל זלמן גורדון
xxiii	מכתב ראשון מה"חפץ חיים"
xxv	מכתב שני מה"חפץ חיים"
xxvi	מכתב מ"הגדול דמינסק"
xxvii	מכתב מה"ערוך השלחן"
xxviii	גלריה מה"ערוך השלחן"
xxix	מכתב ראשון מהמ"צ דמינסק
xxx	מכתב שני מהמ"צ דמינסק
xxx	מכתב מ"העלוי דרוגטשוב"
xxxix	מכתב מהרב ר' נח יצחק דיסקין
xxxix	מכתב גלוי מהרב ר' נח יצחק דיסקין
xxxix	מכתב מהרב ר' יוסף יפה
xxxix	מכתב מהרב ר' אבא יעקב בורוכוב
xxxix	מכתב מהרב ר' שמעון רוב אנאליק
xxxix	מכתב מהרב ר' שמחה בונם עהרענפעלד

xxxvi	התחייבות השו"ב ותקנות השחיטה אצל ק"ק "מחזיקי הדת"
xxxvi	מכתב מהרב ד"ר אדלר להרב ר' אבא ווערנער
xxxvii	טיוטות ממכתב מהרב ר' אברהם אבא ווערנער להרב ר' ברוך חומה
xlv	מכתב ברכה מהרב ר' אברהם אבא ווערנער להרב ד"ר אדלר
xlv	מכתב מדודי הרב ר' ברוך חומה
xlvi	מכתב ראשון מהרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק
xlvi	מכתב מנשיא "מחזיקי הדת" להרב קוק
xlvii	מכתב שני מהרב קוק
xlviii	מכתב שלישי מהרב קוק
xlviii	הזרה מהרב קוק

זכרון לדור אחרון

זכור ימות עולם בינו שנות הור ודור,
שאל אביך ויגיד וקניד ויאמרו לך
(דברים ל"ב)

וְשֵׁם דרך אראנו בישע אלקים (תהלים נ') ובמדרש ר"י אומר אלו מסלקי דרכים וסופרים ומשנים ומלמדי תינוקות, ד"א אלו בני אדם המדליקים נרות במבואות האפלות... הדברים האלה נוכל לקרא בצדק על אותם יחידי סגולה לעם סגולה שומרי תורה ויראי ה' צדיקים ואנשי מעשה בוני ומיסדי קהלת מחזיקי הדת ושומרי שבת פה לונדון, אשר הקדישו כל כחם אונם והונם, לגרש ענני הערפל אשר כסו פני כל הארץ, סקלו דרך ה' שהיתה מלאה על כל צעד אבני נגף וצורי מכשול, והאירו המבואות האפלות בנר מצוה ואור תורה, והעמידו סופרים ומשנים ומלמדי תינוקות של בית רבן, ולהרביץ תורה ודת קודש לזקנים ונערים שהיו רעבים וצמאים לדבר ה', שלא תכבה גזלת הנשארה בקרב שה פזורה, עודני וזכר הרושם הנפלא ברוחי ונפשי מדי בואי בפעם הראשונה בשנת עת"ר בבהמ"ד מחזיקי הדת, וכמה גדלה עליצות נפשי בראותי איך דלתותיופתחות כל היום לכל מבקשי ה', תל תלפיות לתורה ועבודה וגמ"ח, נקי מכל החיקויים הקופיים למנהגים זרים לרוח ישראל סבא אשר השריצו רועי רוח כסיר נפות, והכל מתנהג בבהמ"ד הגדול והנהדר הזה עפ"י השו"ע שהוא נר לרגלנו, ובדרך הקודש אשר סללו אבותינו ורבותינו אשר מעולם, עד אשר דמיתי כי בקאונא או ווילנא רגלי עומדות, וגלת הכותרת אשר על פני העדה הקדושה איש זקן והדרת שיבה, עוטה מעיל העונה ויראת ה' טהורה, וכל המדות החמודות שהתורה נקנית בהם, הרב הגאון הישיש פאר הרבנים ונזר הנבונים רבי אברהם אבא וערנער, לפנים מר"צ בטעלו בחיי האב"ד הרב הגאון האמתי ר' יוסף ריוזין בעהמ"ח שר"ת עדות ביוסף ב"ח [אח"כ רב בסלונים ושם מגר"כ] ובימי הרב הגאון הצדיק ר' יהושע העליר זצ"ל, ואח"כ רב אב"ד בהעלסינגפורט ומשם נעתר בשנת תרנ"א להפצרות הבע"ב החרדים דפה לונדון לקבל עליו משרת רב במחזה"ד, להקים דת תוה"ק על תלה לסקל הדרכים המובילים בית ה', ולהאיר המבואות האפלות באש דת קודש, לחברש לשבורי לב הנאנחים והנאנקים על העזובה הנוראה בכל עיני היהדות, וביותר בשמירת ש"ק וחנוך דתי ומסורתית לתינוקות של בית רבן, ועיני כשרות, כי רבים סגפו עצמם וינזרו מאכילת בשר בשמעם ובראותם הקלקולים והמכשולים הרבים במקצוע זה:

"שגם הקצבים היותר טובים שבהם מחללים שבת ויר"ט בפרהסיא, ואלה אשר הם תחת השגחת ב"ד מוכרים חלב גמור ליהודים, וגם הבשר אינו מנוקד, וגם מוכרים לבני בשר שעבר ג' ימים ויותר בלי שום הדחה במים, דברים שיש עדות ברורה, וגם הם בעצמם לא יכחישו זאת, והבי"ד יודעים

ושותקים על הכל, וכאשר הלכו להציע כל המכשולים והפרצות מצד השוחטים והקצבים לפני הרב הכולל, שהמה תחת השגחתו והשגחת ב"ד, לא רצה להעמיק בדרישה וחקירה, ובכ"ז נגלה מעצמו כי בשך שעבר עליו ג' ימים בלא שום הדחה הותרה ממש לכל הקצבים למכור, וראש השומרים אמר כי מעת שנשבר הדלי אין לו כלי במה להדיח הבשר, וכן נתברר שהקצבים מוכרים חלב הכליות לבני"ז זה עשרים שנה, הרב הכולל נתבייש, ואמר כי יתקן עתה המכשול הזה" (הוספה לס' האמת והשלום)

זה לשון מכה"ע "דוואיש קרוניקל" ל' גיסן תרנ"א 8-טען מאי נומר 1153 אות באות:

"בהאטעל טרי נאנס אלדגייט היתה אסיפה ממוכרי בשר כשר להתייעץ בדבר השאלה בעניני מכירת בשר אחוריים, הי"ר מר . . . הציע לפני הקרואים במליצה יפה וצחה כי נאספו עתה לקחת עצה מה לעשות, כי קבלו מכתב מהרב הכולל דר"א שנתן להם זמן מעת לעת להפסיק מכירת חלב הכליות, אנכי (הי"ר) אומר באמונה, אם כי בכל עת זמן תמיד היה כל חפצנו למלא רצון הדר"א ולתת אותן לרבריו, אבל עתה בדבר הנוגע למכירת חלב הכליות אשר כבר מורגלים הקונים בזה "עשרים שנה" היא עתה לדעתי מדברים הבלתי אפשריים, כי אין לאל ידם עתה ליתן שומן אחד תחת חלב הכליות, כי כבר הסכימו הקונים בחלב הכליות . . . מר ב' . . . הסכים לרבריו היושב ראש, ואמר עוד כי הלוא הוא שחוק לחשוב בזמן הזה כי חשובי היהודים הקונים יקנו בשר אם החלב יהיה קלוף מתוכו . . . מר ג' . . . ו' . . . פ' . . . ס' . . . ועוד כמה אמרו שאם יהיו מוכרחים לנקד החלב, אז יותר טוב להם לסגור חנויותיהם, עוד הוסיף מר ג' . . . ואמר דין קשה כזה יגרם שרוב היהודים יקנו לגמרי בשר טריפה, ומר ל' . . . אמר כי מכירת בשר אחוריים לא היה מצד חפץ הקצבים, אך קול העם אשר צעקו ויחפצו בזה, ולכן אין להם כח למשול בחפץ העם, ואחד כל אלה, יצא ההסכם כי ילכו אצל הדר"א, ולהתועד אתו ולהגיד לו כי דבר בלתי אפשרי הוא להפסיק מכירת חלב הכליות" (כ"ז העתקתי מהוספה לקונטרס האמת והשלום אשר אתי).

אחרי כן נדפס במכה"ע "דוואיש קרוניקל" ז' אייר תרנ"א 15-טען מאי נומר 1154 כדברים האלה (מועתק בקונטרס הנ"ל):

"כי ביום ג' נתועדו במשרד הר' הכולל דר"א ברחוב פינסבורי סקווער, מוכרי בשר כשר ובתוכם היה הדר"א אהוד"ר גסטר, חכם הספרדים, והדיינים ר"י ריינאוויץ ור"ד שפייערס, ומר וו. מנהל בית ועד השחיטה, הקצבים היו בערך שלושים איש, ובתוכם גם סוחרי בהמות, והיו הרבה טענות ודברים מהקצבים שאם יעמיסו עליהם עול קשה לא יחזיקו אצלם מנקדים ושומרים כלל, ועוד שאם יהיו מוכרחים לשמור כל הדינים הנחוצים, אז יעלה מחיר הבשר יותר בארבעה פענעס על כל ליטרא בשר, ואחרי כל הטענות והדברים נגמר הדבר על צד הטוב לפניהם, כי מכירת חלב הכליות לבני"ז ישאר על עמרו כקדם". עד כאן ההעתקה מיום ז' אייר תרנ"א;

ובשנת תרנ"ב י"ב אייר נדפס מחדש אשר הקצבים נתאספו ואמרו למה להם לשלם השומרים והמנקדים אחרי שלא יבואו בעוד מועד לנקד בשר אחוריים, וגם לא יבינו לנכון איך לנקד בשר אחוריים, וכאשר יבואו לחנותם כבר נמכר

קודם בואם כל בשר אחודיים, ולמה להם לשלם לחנם להשומרים ומנקרים הללו שאינם עושים מאומה... מכל הדברים הברודים שנתפרסמו בלא שום הכחשות אפשר להרגיש המצב הפדוע והעגום אז במצב היהדות בכלל, ובמצב הכשרות בפרט, וידענו איש חשוב ויקר אשר נסע מליטא בעצת מרן הגאון הקדוש בעל חפץ חיים זצ"ל למדינת בריטניא והזהירו כמה פעמים שלא יטעום טעם בשר כל ימי שבתו כאן, ורק בתנאי זה ירשהו לנסוע, ולמדות חולשתו שמד פקודת הגה"צ, וכשש שנים לא טעם טעם בשר, והרופאים אמרו כי פה האויר מסוכן למי שאיננו אוכל בשר, ומה יעשה האיש או האשה אשר לא ירצו להתגאל נפשם בספק טריפה ונבלה וחלב דם, והדבר הזה נע לפקר'נ ממש, והרבה אנשים יראים וחרדים לדבר ה' שנמנעו מלאכול בשר נחלש כחם ונפלו למשכב, ולכן לא יפלא כי הנחשלים אורו חיל וחפץ ה' הצליח בידם ליסד חבורה מחוזה"ד ושומרי שבת ולהביא את הרב הגאה"צ רבי אברהם אבא ווערנער זצ"ל לנהלם בדרך הקודש, אשר באמת עלה בידו וביד חבריו הבע"ב הצדיקים והישירים לעורר התרדמה ולעורר יראי ה' לפעולה ולמעשה, לשמידת ש"ק ות"ת לתשב"ד ברוח תוה"ק הכתובה והמסורה, והרחבת מעשה הצדקה והחסד לכל עובר ושב עני תכה רוח, אך כאשר הרהיבו עוז בנפשם ליסד שחיטה כשרה כדת של תורה, וש"בים מומחים ויראי ה' באמת וגדולי תורה, אז חרה אפם של הדר"א וחבריו, כי ראו בזה קהלה נפרדת והורדת כבודם ועלבון דבנותם והעדר סמכותם בעיני כשרות, ויקומו לערוך מלחמת תגופה בחרב שלופה, ובכח משרתיים וסופדי עתוניהם ובכל האמצעים שהתירו להם, לחתור חתירות נגד הרב הגאון הצדיק ד"א ווערנער ועדתו, ויורו חציהם מקרוב ומרחוק להצר צעדיהם ולסתום צנודי הכנסותיהם, ולא נחו ולא שקטו עד שנודמן להם איש חיל עובר אורח בשביל עניניו, אשר הדר"א מצא לנכון לכבדו ולקרבו... והוא נתעה למלא משאלותיו להמליץ טובה עליו ועל דבנותו לפני רבני וגדולי חר"ל שאין ברבנותו כל נפתל ועקש, וכי הכל כדת של תורה, ואך קומץ אנשים זרים מדלת העם שמו להם איש אחד למורה, ונועזו לבדות עלילות, ולהסיג גבולו של הרב הכולל, ולגרום חה"ש וגם שנאה כבושה על בני ר"פ מצד הרב הכולל ומשפחות אצילי ישראל דאטשילד, מאנטאניו, ועוד, הקדובים למלכות אשר כל בית ישראל פתים לעזרתם בצר להם, והטיל במכתביו לכל גדולי הדור פחד כאלו המחוז"ד והרב החדש (שצ"ר אותו כאיש פשוט שאינו בממדיגת דב, עד שהגדולים לא ידעו שיש להם עסק עם רב גדול וצדיק ובעל הדיאה מובהק) מביאים במעשיהם סכנה על כלל ישראל, עד שעלה ביד המליץ יושר הג"ל להטות לב מרן הגאון רבנו יצחק אלחנן זצ"ל לצאת נגד מחוזה"ד ולאסור השחיטה שלהם והכלים שלהם, ולדון אותם כמסיגי גבול, ואם עלה בידו להטות לב גאון הדור, היה נקל לו אח"כ להשיג גם חתימת מרן הנצי"ב, ורבי דוד פרידמן מקרלין, רבי ישראל איסד שפירא, רבי אלכסנדר משה לפידות, ועוד, אשר בלא דרישה וחקירה נמשכו להסכים ולאסור, כי מי הרואה את רבנו יצחק אלחנן יצא ולא יצא

אחריו? הרב הגה"צ דמחזה"ד ואלופי עדתו כתבו לגדולי הדור לרחם עליהם ולשלוח אחד או שנים אנשים צדיקים חכמי לב ויראי ה' באמת ושונאי בצע שיבואו לכאן על חשבונם של חברי מחזה"ד, ולחקוד על אתר למען יראו ויוכחו על אמיתת הרברים וכי המה בטוחים כי בפה מלא יענו ויאמרו שלא הוגד להם החצי מן המצב הפרוע, וחלילה להם לירא פן יבולע ע"ז לכלל ישראל ח"ו, כי אצילי ישראל כמו השר ראטשילר וחבריו ישרי לב המה, ואין רצונם להכריח ח"ו ולהכניע יראי ה' להעבירם על דעתם ומוכנים להניחם לנהוג עניני הדת כרצונם, והלורד נתנאל ראטשילר כשמעו הרעש הגדול והמחלוקה הגוראה שעשה הרב הכולל ומשרתיו נגר מחזה"ד (שכרו אנשים להכריז בקולי קולות ופודו מודעות צעקניות שהבשר מחזה"ד טריפה והכלים אסורים וגם אחד המגידים הפכפך בדעותיו נשתחר להמטיר חרפות וגידופים על מחזה"ד והרב הגה"צ שלהם) אמר הלורד ראטשילר להד"ר אדלר מדוע תעשה ככה? הלא פה ארץ חופש היא ורשות לכל אחד להתנהג עפ"י תורתו ודעותיו, וברם זכור הוא לטוב כי אלמלא הוא היו טרף לשיניהם, ורק עצה עמוקה לקחו בערמה להטיל אימות ופחדים על רבני וגדולי רוסיא כי זה שפתחו מחזה"ד שחיטה כשרה, הוא סכנה לכלל ישראל, ומעשה ש. הצליח נפול אימה ופחד על כמה גדולי ישראל, ובהשענם על ערות יחיד של הרב העובר אורח הנ"ל בלא שום חקירה ורדישה מהצד השני לקיים מ"ש ושמוע בין אחיכם ושפטתם צדק, ואל תדן את חבירך עד שתגיע למקומו, דנו דיני נפשות, וכמה מיני צרות ויסורים ושפי"ד נגרם ע"י זה, כמסופר בהוספה לספר האמת והשלום, ותחת להחזיק טובה וברכה לחברי מחזה"ד על הטוב שעושים לגרוד פרצות הדת, עוד יצאו ללחום נגרם בשצף קצף.

זכורים לטוב כמה מגדולי הדור אשר אחרי שראודברי אלופי מחזה"ד שנרפס בהוספה לספר האמת והשלום נמס לבם בקרבם, ויצאו לחזק ידם ולבם שלא ישימו לב לאיסור זה שיצא בשגה וחסרון ידיעה, ולא יחושו כלל, יאכלו עניים וישבעו ויסיפו עז ואומץ למען ה' ותורתו חכות הרבים יגן עליהם להצילם משונאייהם ומנגדיהם, ובתוכם היה הגאון האמתי מאוד הגולה, הגדול ממינסק רבי ירוחם יהודא ליב פערלמאן, והראב"ד הגה"צ ר' חיים זעליג מרגנשטערין, הגה"ק רבנו בעל חפץ חיים, הגאון מאה"ג רבי יוסף ראזין מדורנינסק, הגאון רבי שמעון בער משעדליץ בעהמח"ס אורח משפט על חר"מ, הגה"צ רבי נפתלי סופר תלמיד החת"ס וצ"ל בעה"מ ספר מטה נפתלי, הגאון בעל ערוך השולחן, הגאון ר' אבא יעקב הכהן בעהמ"ס חבל יעקב, הגאון האמתי ר' זלמן שפיטצער מוריען בעהמח"ס תקן שלמה ב"ח (חתן מרן החת"ס) והגה"צ ד"ר ר' שלמה בררער מפפר"מ (חתן הגה"צ רש"ד הירש וצ"ל) ועוד גדולי ישראל אשר עמדו לימין מחזה"ד, והחזיקו להם טובה וברכה בעד מסירת נפשם להגן על דת תוה"ק ולעמוד בפרץ נגד התועים ומתעים, אך לא מצאו עז בנפשם לצאת גלוי במכ"ע למחות נגד הרב הכולל וב"ד שלו, מפני

קול עלה נידף ופחד שוא שהפיצו בחו"ל כי יצמח מזה ח"ו סכנה לכלל ישראל הזקוקים תמיד לעזרת אצילי ישראל בלונדון הקרובים למלכות... וכפי הנשמע הצטער אח"כ גם הגאון רבנו יצחק אלחנן זצ"ל, אך היה קשה לו מפני כמה טעמים לחזור מדעתו, אך למרות מכתבי גדולי וגאוני ישראל שהכשירו שחיטת מחזה"ד ואמצו את ידם בכל כחם בדברים החוצבים להבות אש נגד מגניהם, אך האיסור של הגאון רבנו יצחק אלחנן זצ"ל שהדפיסו והפיצו בשוקים ובדחובות, בבתי כנסיות ומכה"ע בקולי קולות, היה ככדור מפוצץ לפרוץ חומת מחזה"ד ולהרפות ידי הבונים, להצר ולהעיק להם בלא חמלה, עד שכלתה פרוטה מכיסם והרב הגה"צ והשר"ב שנים נשארו בעוני ומחסור גורא, ואף שהרב הגה"צ קבל יסורי עצמו ועלבונתו ועמד בנסיונות הכי נוראים ומכאיבים, אך קשה היה לו לראות בצערם של השר"בים ושותיהם וילדיהם, אשר היו באים לביתו לשפוך מרי שיחם ולבקש אוכל לנפשם, עד שהוכרח לדאבון נפשו להתפשר עם הרר"א בעניני שחיטה וכשרות, ולהציל מה שאפשר להציל, תקונים חלקיים, כלומר רק בעד חברי מחזה"ד שיהיה להם רשות ליבחר ארבעה שר"בים כרצונם תחת השגחתם, אך משכורתם תהיה מקופת מכס השחיטה הכללית, וגם רשאים לקבוע עד ששה איטליזים למכירת בשר כשר דמחזה"ד, ובזה קמה הסערה לדממה, וכפי הנראה הביאו חברי מחזה"ד במחלוקה זו תועלת גם במצב הכשרות הכללי אשר מחוץ לגבולם, והורגש אח"כ שאיפה לתקן, וגם נתפרסם שגם שאר חלקי הכשרות הוטבו עצהיר"ט, ובכל זאת מצאו הרבנים הגדולים הרבה קלקולים במצב הכשרות הכללי, אספו אספות וקראו תגר וקבעו ועדים לטכס עצה, ובלא שום פניות עצמיות ח"ו עד שגם בשנת תרע"ט ה' אר"ש יכתוב הרב הגאון הגדול רא"י הכהן קוק זצ"ל (שהתגורר אז כאן והיה הרב דמחזה"ד) בפנקס ועד הרבנים (אשר תחת ידי) "כי מצא מצב הכשרות בענין שחיטה ומכירת הבשר שהקלקולים הם מרובים מאד, והמכשולים בעניני כשרות רבים הם, ואי אפשר להניח הדבר כמו שהוא וחובה קדושה להתחזק ולגדור פרוץ ועל החתום אבדהם יצחק הכהן קוק, מאיר צבי ד"ר יונג, צבי הירש פערבער, שמר"י יצחק בלאך, פנחס יעקב גערבער, מרדכי צבי שווארץ, מאיר הלוי צימרמאן, שרגא מאיר לייזעראוויץ.

הרבנים החרדים בוני היהדות עמלו בכל כחם וסבלו עמל ותלאות שונות וגם פזרו משלהם הוצאות מרובות, ובמסדר הגדול והנהדר שהיה להם במורחה של עיר, וכל עניני דת ודין הובא לפניהם (ועוד הפנקס הגדול עם הרבה תעודות חשובות אשר יעידו על רוב עמלם לש"ש להחזקת הדת בידי, בהיותי אז סגן י"ר) מנהיגי הבא"ש והרה"כ באו לידי הכרת צדקת הרבנים ודרישותיהם הצודקות, והחליטו לעשות קץ למצב המסוכן בעניני כשרות, ולמלא הפעם כל משאלות הרבנים להעמיד כשרות הבשר על הגובה הראוי בלא חשש ופקפק והכל על מקומו יבוא בשלום (זה היה בשנת תרפ"ג) ונשיא הבארד א"ש עם הרב הכולל קבעו יום ושעה להתועד עם ידידי ורעי החביב

הרה"ג המצוין מגדל עזו לתה"ק רבי חיים אביגדור ד"ר שפולד זצ"ל ועמו אנכי כותב הטורים האלה, לסדר עמהם כל התקונים הנחוצים לכללות השחיטה וכשרות, אך פתאום נתבשרנו כי הועידה נדחתה ללא זמן אחר . . . נדהמנו לשמוע, אך פתרון הדבר נתגלה לנו לדאבונו הגדול, כי איזה חברים מן המהגרים החדשים אשר נכשלנו לצרפם לועד הרבנים, מצאו שעת הכושר להשתמש במאורע זה לטובתם והנאתם הפרטית ועשו מה שעשו בחשאי בלא ידיעתנו . . . וכל עמלנו עלתה בתהו ונשארו כמטרה לחצים, ובי פגע הדבר יותר לרעה כאשר ספרתי באורך בספר זכרונותי, וגם בהרה"ג ד"ר שפולד זצ"ל פגע מאורע זה בבריאותו והוכרחנו למשוך ידנו מזה ולהמשיך קיום ועד הרבנים במתי מעט הרבנים הנאמנים לה' ותורתו נקיי כפים, המולזלים בנטילת ידיים . . .

הרב הגאון רבי אברהם אבא ווערנער היה אהוב וחיביב לכל המפלגות, ביתו היה פתוח תמיד לכל מבקשי פניו, אם לד"ת אם לעצה וסיוע, רבות התענגתי לשמוע מאתו ד"ת וחכמה וספוריו הנעימים ומעניינים מהגר"א ותלמידיו הגאונים, אשר בעקבותיהם הלך בלי לנטות ימין ושמאל מהשר"ע, וכל מנהג או חומרא שלא נזכר בשר"ע הרחיק מעליו, והיה בעל הוראה מומחה ומובהק כאחד מגדולי ישראל, (עיין ספר חיי עולם להרה"ג ד"ר ר' מאיר לערנער, ברלין תרס"ה, תשובתו היקרה ע"ד איסור קבורת אפר הנשרפים, כדעת כל גדולי הדור בתשובותיהם שם) היה מקבל כל אדם בענוה וסבר פנים יפות, ומשך לב כל אחד לאהבה אותו ולשמוע בקולו, ורבות פעל ועשה עם חבריו ועושי רצונו הטהור לעורר את התדרמה שהיתה נסוכה על אחביי החרדים לדבר ה' ולעודדם לפעולה ומעשה, הת"ת שיסדו היתה הפרחדור ליסוד ישיבת עץ חיים שזכיתי להיות אחד מבוניה, וממנה נסתעפו עוד ישיבות בעיירות המדינה, ובהמ"ד מחזיקי הדת נשאר על תלו לתהלה ותפארת ברוח היהדות המסורתית, מרכז לתורה ועבודת ה' (מגיד מישרים מצאתי שם איש צדיק הרב ר' דניאל כהן, ואחריו הרה"ג ר' יצחק ראובן ארענשטיין בעהמ"ס חרחי פנינים זצ"ל) חכה לזקנה ושיבה טובה, ונפטר בשם טוב עשרה בטבת תרע"ג, הובל למונתו בכבוד הכי גדול ובמספר תמרורים תנצב"ה.

ברם זכור לטוב אחד מראשי הלוחמים למען כבוד ה' ותורתו איש צדיק וישר אוצר יראת ה' צדקה ומע"ט הרב ר' יעקב צינקין זצ"ל גלב"ע י"ט מני"א תרע"ה בעהמ"ס ספר חשבונות של מצוה וספר האמת והשלום, וקונטרס הוספה (שהרע"ש לבב גדולי ישראל לעמוד לימין מחזה"ד) כל הספרים האלה נדפסו בעילום שמו כרצונו הטהור, הוא היה הרוח החיה בכל פעולות הגר"א ווערנער זצ"ל, אשר ציירתי דמות דיוקנו הרוחנית בהקדמתי לספרו חשבונות של מצוה, אשר סדרתיו והוצאתיו לאור בשנת תר"פ, די לפני להעתיק מעט מדברי צוואתו אשר יעידו על רוב צדקתו, וה לשונו "אתם ידעתם את כל התלאה

והטורח העצום אשר מצאתני מאז החילוני ליסד את הבית הזה מחזה"ד, אם אמרתי אספרה תקצר היריעה, אדמה כי אוכל לומר (ברבבות הבדלות) כמו שאמר מרע"ה על התורה "נפשי נתתי עליה דמי נתתי עליה" דמי נשפך עליה כמים המוגרים ארצה בחירופים וגידופים ע"י מכה"ע ועוד ועוד, וכמה שנים למדתי עם הצבור שני שעות בכל יום בין מנחה למערבי, ובלייל ש"ק ערך שלשה שעות, למדתי חומש והלכות ומוסר, הכינותי להם תה לשתות, וטאבאק להריח והעירותים משנתם למען ישמעו וילמדו, ובש"ק דרשתי כמה פעמים דרשות ולמדתי פ"א, והכל על מגן בלי שום קבלת פרס, אפילו פרוטה אחת לא נהניתי מבהכנ"ס, ולא לקחתי מיד איש מאומה, לבר מאחד ששלח לי על פורים מתנה ומשלוח מנות, ואדרבה כמה פעמים נתתי ששה ל"ש על רענט שחסר, וזה היה בימי עניי ומרודי, וקמצתי מעצמי ובשרי, וע"כ אדמה כי יש לי הצדק לצות עליה כי יש לי בה קנין עצום וחזק, ואתם מחויבים לשמור הכל למען כבוד ה' ותהו"ק, ראשית לשמור כל התקנות הנוגעים לד"ת שיהיו הכל עפ"י השר"ע והפוסקים, ולהזהר שלא לדבר בקריאת התורה וחזרת השר"ע ובקדישים וכו', ושלא למנות להתפלל חזן עם משורדים, כי אם בעל תפלה הנון בן תורה יר"ש, ושלא לעשות שום מנהג נאה ושחץ כמו באקס לגבאים וכו', ולהשגיח על הגמ"ח אשר יסדתי שיהיה דבר של קיימא (בענין הגמ"ח עזר לו הרבה ירדו הרב הישיש ר' אברהם נתן ב"ר ישעיה הכהן אהרנטון, נפטר בש"ט י"ב ניסן תרע"ז) ולעזור (כאן פרט בשמותם אנשים הנצרכים לעזר וסיוע) למעט בדברים בטלים בין מנחה למערבי, ולקבוע מגיד מישרים לדרוש מענינא דיומא וכו' (ספרו חשבונות של מצוה הוא יקר מאד וראוי להדפיסו מחדש עם ספרו האמת והשלום, שיש להם גם ערך היסטורי חשוב).

בן ראוי להזכיר עוד איש צדיק וישר ר' מיכאל הלוי (המכונה ר' מייקל ליווי זצ"ל) חתן הגה"צ רש"ר הירש זצ"ל מפפד"מ, ובנו הרב ר' ישעי' ז"ל, אשר בביתם היו מתועדים לטכס עצה ולהגביר חילים בכל דבר הנוגע לחזוק הדת, וגם גיסו הרב הגה"צ ד"ר שלמה ברוער זצ"ל מפפד"מ עזר הרבה לחזק ידים רפות, וכל אלה הצדיקים והישרים בלבותם, שהאירו אור במושבותם, ולזרעם לדורותם, ללכת באורחותם, ראויים להציב להם יד ושם עולם לזכרון לדור אחרון, וכמ"ש (משלי י') זכר צדיק לברכה, ואמרו חז"ל (מגילה כ"ה) האי מאן דשפיר שומעניה שרי לשבוחיה ומאן דשבחיה ינוחו לו ברכות על ראשו (ועיין יומא ל"ח) כי זכרון צדיקים ופעולותיהם בימי חייהם, יביאו רוב ברכה לדורותיהם אחריהם, לאחז במעשיהם, ובלי נטות מנתיבותיהם, עד נזכה לקול מבשר הבא להשיב לב אבות על בנים, וישראל נזעע בה' תשועת עולמים, כעתירת עבד לעבדי ה' וחושבי שמו הכר"ח ט"ב שבט תש"ב לפ"ק פה לתדון. וו. ע.

צבי הירש במ"ה שמעון יהודא ליב **פערבער**

רב פ"ק הנ"ל.

סמיכות של הרב ר' אברהם אבא ווערנער

היות כי גנש לפנינו ח"מ האברך המופלג השנון כ"ש מוהר"ר אברהם אבא במוהר"ר יעקב ובקש מאתנו ח"מ שאנחנו ח"מ ניתן לו דשיון להודות בקהילתו קהל ווענר מחמת אשר אין שם כעת מורה ורב ורצה לקיים במקום שאין אנשים השתרל להיות איש והנה חזותו מוכיח עליו אשר הוא מלא דבר ד' זו הלכה וצודבא מרבנן כד נבט נבט ויהי' נזר הרבנות הולמותו מחמת התמדתו ונוצר תאנה יאכל פד' לזאת ניתן להאברך הנ"ל דשיון מאתנו ח"מ יודה יודה ידן ידן אך ברבד הקשה יגיש לדבנן קשישאי עד אשר יגדל בתורה הכ"ד הבאים עה"ח אור ליום ג' עשרה בטבת תרי"ז לפ"ק פה"ק זאנר חדש. נאום צמח בא"א מוהר"ר מתת" וצללה"ה זקש. נאום אורי דוד בלא"א מ"ה יוסף וזלה"ה חופ"ק זאנר ישן.

והנה אנחנו נשאנו ונתננו אתו ובטוחים אנחנו שיהי' גבר בגוברין דיהודאין ויגדל בתורה.

צמח הנ"ל

אורי דוד הנ"ל

* * *

הרב הג' המפורסם רך בשנים ואב בחכמה חדיפא ושינא צמ"ס כו' מוהר"ר אברהם אבא בהרב מוהר"ר יעקב חיימא נ"י מפה הנהו כבר מוסמך מן הרבנים גאוני זמניתו, עוד בהיותו כבן עשרים שנה נתנו עדותם עליו נאמנה כי רב חילו לאורייתא, מלא דבר ה' (זו הלכה) מהש"ס ואביזדיהו גמור וסבור הרבה בתלמוד ופוסקים רוא"ח לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, וכי ראוי הוא בכל הפרטים להיות כתר הרבנות הולמתו לדין ולהודות בכל תפוצות ישראל, לכבוד שמו יקר יתנו כל יודעיו ומכיריו ביחוד חזיתי להני גברא דבה דאסהידו עליו ה"ה הרב הגאון המנוח מוהר"ר צמח זקש וצללה"ה אברק"ק זאנער חדש, ולהבדיל בין החיים הרב הג' המובהק כו' מוהר"ר דוד אוריה אפרין נ"י אברק"ק זאנער ישן, והרב הג' המפורסם וכ' מוהר"ר יצחק זאב וואלף אברק"ק האוענפאט, ומאשר הכרתיו ג"כ בטוב את האי גברא יקירי הרב הג' הנ"ל אמרתי על כגון דא אסמכינא בתמוכי רבנן להורות הוראה בישראל יורה ודין להגדיל תשיה לפני עם קדש כי זולת התורה ודעת קדושים אשר בו הנהו מאושר במדות ובהנהגות ישרות נאה דורש ומקיים, דצוי בעיני ה' ואדם אשרי לעדה אשר תחיש ותקרב בו - ואני תפילה כי יאריך ד' ימיו ושנותיו בטוב קרנו תרום למעלה מעלה ויבוא לעיר אשר תבחר בו חיים ושלום וברכה והצלחה לדגלו דברי המדבר למען התורה ולומדיה הבא עה"ח ביום ב' שמונה ימים לחודש אדר שנת חמשת אלפים ושש מאות ועשרים וחמש לבריאת עולם פה ק"ק טעלו יוסף במוהר"ר רייזין חופ"ק הנ"ל.

מכתב מאת הרב ר' ישראל סלאנטער

להרב ד' אברהם אבא ווערנער

ב"ה טעמעל כ"ג כסלו תר"ם.

כבוד הרב החריב כ"ת כ"מ אבציק יחי' וב"ב יחיו יתברכו לטובה.
 כאשר לקחה אוני מפי כבוד המוכ"ז יחי' כי כתי'ר מתאמץ להיות לעזר בעד
 ב"א המופ' כ"ת כ"מ ליב^(א) יחי' באתי ליתן לכת"ר תודה גדולה על לשעבר
 ומצאתי עוז בנפשי לבקשו למחול להשתדל בעדו גם להבא כי המצוה רבה
 כי אל מי יפנה הנדכה הלזה לעזר אם לא אל כבוד ישרת לבב וטהרת הנפש
 לקום לעזר לשקוד בתורה ואינו מסוגל להרויח -

ידידו דרש ישראל מסלאנט מכונה ליפקין. באדערשטר' 6.

העתקה ממכ"ע "השולמית"

לונדן ר"ח אב תר"ן, גומ' 27

... איהר ווייסט דאך אלע אז צו קהלה זאכין צאהלין מיר אזוי פיל וויא אלע
 ענגלישע, אונד אין אנדירע זאכין אפשר גאהר נאך מעהר פאר זיי צום ביישפיל
 דיא באארד אף שחיטה. דוכט זיך אז מיר פארניע זיינען גרעסירע מקפידים
 אז דאס פלייש וואס מיר עסין זאל האצבע זיין גישטעמט כשר (צו עס אז
 כשר צו ניט גאט ווייס) אונד טאקי פאר אומירע געלד צאהלט מען די שוחטים,
 די נאמינים, אונד פון דעסטוועגן אז עס בלייבט רוח זאגן די אונייטעד
 סינאגאגן, מיט א קאזאצקן יושר איסקודיווא-ווער ביסט דו? דער שוחט
 ווידער האצבע ער לעבט פון אומער פראצע, פון דעסטוועגן, זאל פרובין צו
 איינעם גיין א פארניער מיט עטוואס וויכטיגעס, קאן ער אוועק שטיין
 אונטערין טיהר פאן היינט ביז מארגן, מען וועט איהם ניט אנטווארטין, אונד
 טאמער קומט טאקי א ענגלישמאן, וואס האט שוין קיין תפילין ניט געלייגט
 צייט ער האט אבגעלייענט די פרשה פון ברמצוה אונד מאנכעס מאל קאן
 נאך טרעפֿען, אז גאר אין קורצין וועט ער חתונה האבין מיט א שיקסע וואס
 דער רב זאל געזונד זיין וועט איהר באלד מגייר זיין, אונד א מאהל נאך ניט
 געווארט דארויף ארין, אונד עס איז שוין פאן פאר דער חתונה דא א פאאר
 ממזרים (דא איז דא א דואב פיר די מוהלים אריכעט) אונד אז ער קאמט צום
 שוחט, דא לויפֿט שוין דער מיסטער שוחט אריס, מיט דעספעקט זאגענדיג
 ניט איזדאנועט אן צו טאהן די יארמילקע, לויפֿט אריס איהם מקבל פנים זיין און
 איז חוקע כף מיט ביידע הענד, אונד שמייכלינדיג: "אלא מר. דזעק! הוי אר
 יא! הוי איז יאר פֿעמיליע! קאם אינסייד פליס! מיסעס! דא איז מיסטער
 דזעק! דזיינע! מר. דזעק איז הירז! הכלל עס איז שמחה וששון (דאס איז
 דער ערשטער סעיף פאן הלכות שחיטה) ...

(א) הוא הרב ר' ארי' ליב ליפקין בן הרב ר' ליפא שהי' אחי הגר"ם

מכתב גלוי מראשי "מחזיקי הדת" להרבנים גדולי הדור

מרחשון, תרנ"ב.

אנחנו ראשי החברה הח"מ בשם כל החברה באנו בכתב זה המסתופף בצל השלום בתורת עדי ראייה ועדי שמיעה על כל הנבלות והשערוריות הנעשיות בעיר הבירה לונדון ובכל ערי ממלכת אנגליה, כי יאכלו בני ישראל טריפה ונבלה, כי נמצאים בהשור"בים אנשים פורקי עול, הבחיים לקהת עם, השומרים רובם ככולם מחללי שבת אוכלי טריפות ונבלה, וכבר הראינו בעדים כשרים ונאמנים כי רבות פעמים יקרה אשר קשה מלהפיל השור ארצה ויתנו לו במקל ברזל על מוחו עד כי יפול השור שדוד ארצה, ואז יהפכו ראשו על קרניו ויקרא להשוטט והוא שוחט שור נבלה, מדיחים את הבשר תומ"י אחר השחיטה במים רותחים המעורב עם החלב, השומרים לא ישגוהו ולא יודעים בעצמם איזה שור כשר להניח החותם "כשר" רק שואלים להקצב הנכרי אם שור כשר הוא. המנקרים בשור כשר המה גם הנאמנים על מלאכת הניקוד המה כמעט כולם מגולחי זקן בתער, מחללי שבת בפרהסיא לא יתפללו ולא ידעים אף לקראות עברי, ואינם מניחים תפילין, ובעצמם הודו כי מכרו חלב הכליות זה עשרים שנה ועוד ימכרו גם להבא, ואין בכח הרב ד"ר גפתי אדלער לתת אסור על אחד מהם, כי טרם עור כתר הרבנות על ראשו קבל עליו לבטל כחו כח הרבנות נגד רעת רצון הקהלה שלו ואך נתנו לו רשות להתנהג לפי רוחם ורצונם, וזה מקרוב הוציאו גזרה חדשה שלא ירשנו לחנך את בנינו להתפלל בלשון הקודש רק בלשון אנגלית, ומה נעשה עם התפלה, עשה למען תינוקות של בית רבן, ומה יעשו כשלא מאות מלמדים אשר הולכים ובוכים בחובות קריה כי לוקח מהם טרף אנשי ביתם, וגם הלחם הצר הזה נכרת מפייהם. גם הנשמע כזאת בישראל כי איש אחד ישפוט שפוט על כל ממלכת אנגליה ועל כל המדינות החוטים בצילה, אפריקא, אוסטרליא, אזיא, קאנדא, ולא ימנה אלא מורה הוראה אחר, זקן וחלש מאוד הוא הרב ר' יעקב ריינאוויץ, הגם שיש עור אחד אך אינו בר סמכא אצל אחבי' החרדים לרבר ה', וכמעט אין לנו למי לשאל שאלה, ונתקיים בנו דברי החזו"ל, וכבר שכחו נשי ישראל תורת הבית, והמקוה אינה כדן, ואין שום השגחה בעת שהנכרים ממלאים את המקואות מים. דמינו שכבר נתקיים בנו דברי חז"ל עתידה תורה שתשתכח מישראל. ופה לונדון לפי הנהגת הרב ד"ר אדלער נקל מאוד שגם אמונתנו תשתכח מפי זרעינו. אך היושב בשמים ראה כל אלה ושלח לנו הרעיון הקדוש הזה לעשות אגודה אחת להרים קרן אמונתנו, וזה כעשרה חדשים אשר באנו בבקשה לפני הרב ד"ר ארלער שיתקן תקנות הנחוצות לחזוק הדת. הלכנו אליו פעמים ושלש ולא פעלנו מאומה, דברנו אליו דברים של טעם והוא השיב לנו דברי תפל ודחה אותנו בקש, עד כי ראינו שאין לנו דרך אחרת רק לעשות כעצת הלל הזקן שאמר: אם אין אני לי מי לי,

ובמקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב, ואף לרב המכונה בשם "דאקטער". על כן לקחנו לנו מודה הודאה את הרב הג' ר' אברהם אבא ווערנעד שהיה דיין חמשה ועשרים שנה בק"ק טעלו פלך קאזנא, ושמונה שנים היה הרב הכולל בעיר העליונהפארס בפּינלאנד, מפני שהדיין הנמצא בלונדון היה הרב ר' יעקב דיינאוויץ גם הוא אינו מהמנוים מהקהלה, אך הדין אדלער ישרם לו מכיסו סך שני לירא שטעדלינג לשבוע, אולי יקרה לפניהם שאלת גט, חליצה, גיורת וכדומה, הנה הדין הנ"ל יגיד להדין אדלער מקוד הדין ומקומו, ועוד לירא שטעדלינג מחויבים אנשי דר"פ לשלמו. והדין בעצמו בעת כי הראינו לו את כל השערויות פסק מלאכל בשר, ונתן לנו עצות איך להנצל מהרשת הפרוסה לרגלינו, אך יפחד להגיד בגלוי בפני כל כי ידא פן יאבד את פרנסתו ח"ו, ואנחנו נשמח בצדק כי בא אלינו הרעיון הקדוש הזה ללחום מלחמת ד' צבאות למען לא ישכח אמות ישראל מכל וכל ח"ו. ע"כ קבלנו שר"בים מופלגים ויראי ד' תמימים הולכים, ואנחנו לא למען התקומם ולעשות מחלוקות ח"ו עם שועי ונכבדי אנגליה דעתינו, כי במה נחשבה חברתינו נגד עשירי הארץ והכנסה הקטנה מהשחיטה כלא חשובה בעיניהם. גם לא נסיג ח"ו גבול שום איש לא לרב ולא לשר"ב, וכל ידאתם ופחדם הם דק פן נעזוב את דרכם דרך הרעפארם, ונלך בדרך ד' אשר היא לשכים בעיניהם, ובמה נגדע חלקנו מאנשי פראנקפורט דמיין אשר לולא הרב הצדיק דאבינעד הידש וצ"ל שהדים קרן האמונה, וכן ד"ר הילרסהיימעד בבדלין, או כבר נשתקעו ח"ו במ"ט שערי טומאה. לזאת אנחנו דאשי החברה הח"מ באנו בשם כל החברה לשאול את פני הודת כתה"ר ונאמר ילמרנו דבינו אם יש להדין אדלער הכח והתוקף לאסור לנו שחיטתנו באופן כזה, והגנו מפילים תחינתנו לפניו לחוות דעתו בזה, ולהגיד בשערים מה לנו לעשות אם להתחבר לחברתם ולדרכיהם הנלוזים מני דרך אמת, ולהטביע נפשינו בטיט היין, או להציל נפשותינו מדדת שחת, כי עשינו זה כחמש מאות משפחות חתיכא דאיסורא על הבשר של הקהלה, והדין אדלער אסד לנו הבשר שלנו ולא נדע מה נעשה ואיך לפנות והגנו מצפים לתשובתו הטהורה ע"י פאסט המוקדם בתקוה חזקה למען האמת והצדק ולכבוד שם שמים.

טיוטא ממכתבו של הרב ד"ר נפתלי אדלר

להרב ר' יצחק אלחנן ספעקטר

יום וי"ז עש"ק פ' וירא שנת ברכתיך לפ"ק.

ה' ישפות שלך לכבוד אהובי הרב הגאון האמתי מוה"ד יצחק אלחנן גר"ז אב"ד ומ"מ דק"ק קאזונא יע"א.

הנני לא להטרוח בדברים הנני באמת רק אבוא בקצרה להודיע למעכ"ת גר"ז שקמו איזה אנשים מבני רו"פ וקוראי' את עצמם חברת מחזיקי הדת ולקחו להם לרב איש אחד ושמנו אברהם אבא ווערנער מעיר טעלס והעמידו להם שחט לשחוט ופתחו חנויות למכור בשר שחוטה ובוה פרצו את הגדר אשר גדרו הגאונים משנים קדמוניות, וכבר אסרנו את השחיטה. ועתה יראה מעכ"ת בחכמתו את התקלה הגדולה אשר תצמח מזה ח"ו אם איזה מאנשי רו"פ יפרישו את עצמם מהקהלה כי ידוע למעכ"ת כמה גדלה מעשה הצדקה בינינו ואם פרשה המחלוקת אזי בני הקהלה יפנו עורף להם ולא יפעלו עוד למעניהם ולא לטובת אחבי' האומללים. ולכן בבקשה ממעכ"ת שיכתוב לי איזה שורות להסכים עמי ועם בית דיני על האיסור על השור ועל הבור ושלא יעיו שום איש במדינת ענגלאנד לשחוט בלתי בהורמנא דידי ובית דיני ה"ה אהובינו הרה"ג מר"ה יעקב ריינאוויטץ ודובער שפייערס ואם יעיו איזה אנשי בליעל לכתוב פלסטר על שחיטה דפה בבקשה שלא יאמין ולא יטה אוזן אליהם שכאשר השחיטה היתה בימי אאמ"ו הר' הגאון וצללה"ה כן היא עתה ומפקחים בעיני פקחא על כל הנעשה ריש לנו משגיח ראש השוחטים ר' נחום ליפמאן וכל מגמתנו להרים קרן התורה והיראה.

מכתב מאת הרב ר' בנימין זלמן שפיצר

לר' יהודה לונצר

בעוה"י וויען יום ה' י"ג שבט תרנ"ב לפ"ק.

שוכ"ט לידידי חביבי התו' הנכבד ידא ה' כש"ת כ"ה יהודה לונצר נ"י. איהר זעהר געשאצטעט שרייבען דאטירט מיום א' שבוע זו איזט מיר ערסט געסטערן אבענדס צוגעקאממען, איך בעאיילע מיך איהנען דאסזעלבע צו בעאנטוארטען אונד האבע מיינע הויפט אנטוארט אויף דען איינליעגענדען ברעף דער די שאלה בילדעט געשריעבען דאמיט יעדער איינזיכט געווינען קאן דאס דער איסור ניכט ווערטה איזט פאן איהם צו שפרעכען. דאס ב"ד

מן גאנץ אנדערס אויסזעהען אונד דאס קהל מוז אנדערס אויסזעהען ווען דער
 איסור איין איסור זיין זאלל - צו איהרעד פאללקאממענען בערוהיגונג טהיילע
 איהנען איינע טהאטזאכע מיט דיא זיא פאללקאממען בעלעהרען אונד
 בערוהיגען ווירד - אלס איך פאר 39 יאהרען היערהער קאם פאנד איך
 דאסזעלבע פאר - היער האטטען קהל אונד דער רב הורוויטץ ז"ל איינע אבער
 נור איינע פליישבאנק דיא אונטער אויפזיכט דעס הרב הורוויטץ ז"ל געשטאנדען -
 נון אבער ווארדען קלאגען לויט דאס דיא שוחטי' ניכט ווארען וויא איין
 שוחט זיין מוז אונד דיא דאמאלס דיא געוועדבע פרייהייט ערשטאנדען איזט
 זא בילדעטען זיך פרייוואט כשר פליישבאנקע - הרב הורוויטץ ז"ל גאב איינען
 איסור הערויס אויף אללע פרייוואט כשר פליישבאנקע אונד אין דיעזער צייט
 קאם איך געראדע היערהער אונד איך האבע ניא פאן דעם פלייש פאן קהלים
 באנק אונטער אויפזיכט של הרב הורוויטץ ז"ל געגעסטען אונד האבע מיר
 זאפארט איינע פרייוואט געאסערטע פליישבאנק געוואהלט דיא איך פיר כשר
 געהאלטען האבע פאן ווא איך דען הויזבעדארף אן פלייש בעצאנען האבע -
 נון וואר דאמאהלס וויען נאך ניכט זא דעפארמירט וויא הייטע הרב הגדול
 מריה אלעזר הורוויטץ וואר איין פיינער יהודי נור שוואך וואר ער אונד נאך
 מיינער איבערצייגונג זיינע השגחה קיינע געניגענדע אונד דיא שוחטי' ניכט
 פראם אונד זאפארט וואר מיין ענטשלוסט געפאסט - מכ"ש דא ווא קיין
 הורוויטץ מעהר איזט בתורה וכיראה אונד דאס ב"ד וויא עס מיר געשילדערט
 ווארדע רחמנא ליצלן - דאהער קיין צווייפעל אין דיעזער זאכע דאס דער
 איסור ניכטס ווערטה איזט כחספא בעלמא אונד ח"ו פאן זאלכעס פלייש צו
 עסטען ווא זאלכע מכשולי' שאהן פארגעקאממען זאנדערן נור ביי פרייוואט
 באנקע מיט גוטע פראממע פאלנישע שוחטי' אנגעשטעלט - ניכט אבער איך
 אלליין זאנדערן כל גדולי ישראל דיא דאמאהלס נאך וויען געקאממען זינד
 ווארען מיינע גאסטע אונד אינדעם זיא דיא פעהראלטיסטע גענוי קאנטען
 האבען זיא ניכט פאם רב'ס פליישבאנק געגעסטען זאנדערן נור פאן דעם פאן
 איהם געאסערטען פרייוואט פליישבאנק - דאס געניגט דאך וואהל צו איהרער
 בערוהיגונג - פאן מיינר וועניגקייט קאנן איך מעלתו ידידי נ"י ב"ה גוטעס
 מיטטהיילען עס געהט מיר ב"ה בעסטער - אללערדיגנס וואר דער הערבסט
 פיר מיך זעהר שוועהר יעדען הערבסט ליידע איך פורכטבאר אבער וויא
 דער ווינטער קאממט געהט'ס מיר ב"ה שאהן בעסטער האפעע אים זאממער
 אי"ה מיך וויעדער צו ערהאלען האפעע שבה"ג אי"ה וויעדער דרשה צו
 זאגען לטובה - דאס ערשפארען זיא יעצט אנדערט האלב שטונדען צו
 צוהארען - נון מאכטע זעהר גערנע וויסטען וויא עס מעלתו ידידי נ"י געהט
 אין יעדער בעציהונג איך האפעע אללעס גוטע צו הארען בעזח"י פאם
 געזונדסהייטצושטאנדע פאן פרנסה אונד זאנסט אין ידישקייט.

וה' יברכהו בכל הברכות כעתירת ידיו ואוהבו נאמנו
 הק' בנימן ולמן סגל שפיצר.

שאלה והלכה למועשה

ע"פ דין תורה הקדושה

מאת הרב שפיצר

אם בעיר אחת יש ב"ד כזה שהשוחטים שתי אינם כשרים כהלכה, והשגחת הב"ד אינה טובה, הקצבים תחת השגחת הב"ד הנ"ל מוכרים חלב גמור ליהודים תחת שומן, גם בשר שאינו מנוקד, גם בשר שעבר ג' ימים שלימים מעת השחיטה בלי שום שריה והדחה, וגם הב"ד בעצמם שנים מהם שהמה הרוב מהב"ד אינם חרדים ומדקדקים כהלכה כי גשיהם הולכות פרועי ראש ונשאות בשבת לעיני בעליהן וכדומה, דרך הקהילה שתחת הנהגת הב"ד צועדה בפסיעות גדולות לדרך הרעפארם, הפיוטים הסירו מבתי התפילות ומנהגי רעפארם באו תחתיהם, דרשנים שיש להם בבתי הכנסיות המה עמי הארץ וכופרים באמת וכל דרשותיהם אך על דרך רעפארם כי כן רצון ראשי הקהילה, וכן חינוך הילדים ע"פ דרכי הרעפארם, אין להקהילה בית מקוה לגמרי רק איש יחיד עשה מקוה בתורת עסק למסחור, המצות שנאפה מהקהילה הוא חמץ גמור.

אם בעיר כזה עשו איזה מאות אנשים חרדים ומדקדקים לדבר הלכה אגודה אחת, לקחו להם רב גדול בתורה באמת וחרד לדבר הלכה כהלכה, לקחו להם שוחטים כשרים וחרדים יר"א באמת, ופתחו בית שחיטה לבדנה, והב"ד הקודם הניחו איסור על הבשר ששחטו השוחטים הכשרים וחרדים להלכות שולחן ערוך בדקדוק תחת השגחת רב החדש שהוא רב באמת. אם יש ממש באיסור מב"ד הזה אשר מסכמת לרצון ראשי הקהילה לנהוג הכל על דרך רעפארם, היש להם כח לאסור איסור, או להתיר. ואיכה יעשה עתה איש הירא וחרד להלכות התורה אשר אי אפשר לו בלי אכילת בשר, איזה בשר יאכל?

בעזה"י

איסור של ב"ד כזה הוא חספא בעלמא ואין לחוש עליו כלל וכלל ואדרבה אם מכשולי הנ"ל אמתיי אסור לסמוך עליהם מכאן ולהלן ומצוה על כל בר ישראל הירא את ה' ורוצה לשמור דיני תוה"ק שלא לקח ח"ו ממקולי של הקהל אשר המה תחת השגחת הב"ד הנ"ל ורק ממקולי של יחידי סגולה אשר המה אפי' בלא השגחת ב"ד אבל יש בהם שוחטי' מומחי' ויראי ה' שם לבד הוא כשר ולראי' בעה"ח פה ע"מ וייען

הק' בנימן זלמן סגל שפיצר

יום ה' י"ג שבט תרנ"ב לפ"ק.

שׂרֵת מֵאֵת הַרְבֵּי ר' נִפְתָּלִי סוֹפֵר

ב"ה

בענין בעיד א' שהקצבים הם חשודים למכוד בשר שאינו מנוקד, ולא מקפידים למכוד בשר שלא הודח בתוך ג' ימים ומהם מוכרים חלב שנאסר בתורת שומן, וגם יש חשד על השוחטים שאינם מתנהגים ביראת ד' כמו שראוי, וקהל מתנהגים עניני קהלה ולימוד בית התנוקות ועניני בית התפלה והתדמות לקהל רעפאדם, והדרשנים בכמה בהכ"נ אינם בני תורה, ולא דורשים דברי מוסר ויראה והרב עם הדיינים אינם מוחים לכל הדברים ובפרט להעביר הקצבים והשוחטים שמהם יראו שיאמרו להם טול קורה מבין עיניך כי נשיהם מתנהגו לילך פרועי ראש וגם אינם נזהרים מלטלטל בשבת קודש בדה"ר, ואולי יש לדון לזכות הרבנים, הם שותקים מפני שיודעים שדבריהם אינם נשמעים להעביר הקצבים ושאר ענינים אשר הם נגד דת משה וישראל, כי ירהבו הנער בוקן, כמו ששכיח בהרבה מקומות בעזה"ר, כי הראשים החדשים ידם על העליונה.

וכעת באו למקום ההוא לדור שם יהודים יראי ה' אשר ראו התנהגות במקומות שומדי התורה, ועמדו להציל נפשותם מלהיות נכשל מלאכול בשר פיגול, ולקחתו ת"ח גדול אשר יהי' משגיח על שוחטים ידאי ה', ובחדו ג"כ שוחטים חדשים צדיקים ומתנהגים בדרכי תורת ה', וכעת קם הרב דשם עם ב"ד שלו, ואמר יען שאני הרב במקום הזה יש לי כח ליתן איסור על השוחטים החדשים והבשר שלהם. וע"כ שואלים אנשי שומרי תורה, אם יש כח להרב עם ב"ד לאסור. ע"כ ענין השאלה.

ע"ז אשיב בע"ה לבדד הענין על פי ש"ת

(א) הקצבים אשר מכשילים רבים ומוכרים דברים אסורים חיוב על הרב וב"ד להעבירם מאומנתם, כי אין להם שום נאמנות, ומבואר ביר"ד סימן ק"ט.

(ב) השוחטים שאינם מדקדקים להתנהג ביראת ה' כש"כ שהחיוב על הרב וב"ד להעבירם מאומנתם, כמו שמבואר ביר"ד סימן א', ואם אין כח ביד ב"ד להעבירם, ראוי לכל מי שיש לו יראת שמים להחמיר על עצמו ולא לאכל בשר, גם אפילו אם הרב ות"ח אוכלים בשר, כי אולי הוא פקוח נפש.

פעם אחת באתי לעיר פראג בעש"ק והלכתי להרב רב"ד דשם הג' מזה"ר שמואל פדיינד ו"ל ושאלתי אותו על עניני השוחטים ואמד לי אני אומד לאהובי שלא יאכל פה בשר, ואם יאמר למה אני אוכל בשר, אני זקן וחלוש, וכמצות פקוח נפש לי. אבל למי שאפשר להיות פרוש, ראוי להחמיר.

וכן אני דן לכף זכות הרב ות"ח, כי אולי אין בידם להעביר השוחטים והקצבים, והם צדיקים לאכול בשר כמו פקוח נפש.

אבל זה פלא בעיני, אם הרב והב"ד יתנו איסור על יחידים אשר לוקחים שוחטים ות"ח להשגיח עליהם, אדרבה הלא היה ראוי להרב וב"ד להיות עומדים בעזרתם בכל ענינים, ויקחו גם הם בשר מהשוחטים הנבחרים.

ואם אולי יהי' הקפדה על השוחטים למה לא הלכו מיד להרב וב"ד להראות סכנים, שהם, כמבואר ביר"ד, וגם האנשים יראי ה', היה ראוי להם לבקש מהרב

וב"ד שינסו אותם, כי זה חיוב לכל יראי ה' לכבד הרב ות"ח, ע"ז אני דן לכף זכות, כי ידעו שיהיו גורמים צער להרב וב"ד, כי אלופי קהל יהיו כועסים על הרב וב"ד על שיהיו מנסים את השוחטים, ולכן גם הקפדה של הרב וב"ד על השוחטים החדשים מדוע לא הלכו להראות סכינם, כי היו חוששים שלא יקבלו אותם לנסות, ויתבטל הדבר ח"ו מכל.

ואולי גם האיסור אשר הרב וב"ד אסרו, נקיים הם ג"כ רק שהם מוכרחים מפני רצון קהלם, ובלבם אין רצונם ליתן איסור כלל.

ואם אפילו האיסור יהי יוצא מלב ב"ד באמת לאסור השוחטים והבשר, אני אומר הגם שמבואר ביר"ד חכם שאסר אינו ראוי לחכם אחר להתיר, אכן מבואר במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב, אפי' לדבן גמור, ומכ"ש לרב שהוא רק מנהיג העיר, זה חילול השם גדול אם הרב וב"ד יקפידו על אנשים המחבבים לשמור תורת ה', והם דורשים מהדרשנים אשר אין להם יראת ה' בלבבם, ואין ראוי שהרב יחוש לכבודו עצמו או כבוד קהילתו, ואם לא ירחם על אנשים המבקשים לשמור נפשם מלאכול בשר אשר לפי מחשבתם הם מחזיבים לפרוש מלאכול, אז אין חל עליהם האיסור כמו שמבואר ביר"ד סימן רמ"ה אם ת"ח קובע דירתו בעיר אז יש לו רשות להורות וללמוד עם תלמידים כמו ת"ח הראשון.

כ"ד הטרוד הק' נפתלי סופר.

מכתבו של הרב ר' שמואל מוהליבר

אשר כתב להרבנים הגדולים מר"פ ובקש מהם לאסור את השחיטה של מחזיקי הדת

בעזמי כ"ז כסלו תתנ"ב פה ביאליסטאק.

הנה קול שועת בת עמי עולה מארץ מרחקים, אין קול ענות גבורה, ואין קול ענות חלושה, קול ענות אנכי שומע, כי קמו אנשים מקצה המחנה, אשר בדו"פ, מאחב"י אשר נדרו הלכו לבירת ענגלאנד היא לונדון, עניים מרודים ונפוחי רעב, ולולא אחינו אצילי ואורחי לונדון מבני ישראל, קדמו אותם ברחמים רבים ודאגו לאשרם ולטובתם, כבר לא הי' להם שריד ופליט, ומה עשו בני העדה... הזאת להשיב לנדיבי עם אלוקי אברהם כעל כל תגמוליהם הבעירו אש זרה במחנה העברים והבערה לחלק יצאה ויבנו להם במה לעצמם ובמקום האדם הגדול המוכתר בשלשה כתרים, כתר תורה, כתר כהונה וכתר שם טוב עולה על גביהם הוא ניהו הרב הג' בתורה וחכמה ויראת ד' טהורה, העומד לנס עמו ובו ישראל יתפאר כש"ת מו"ה נפתלי אדלער שליט"א רב הכולל בלונדון וכל ממלכת בריטניה והמדינות עם בית דינו הצדק, הרבנים המאורות הגדולים המפורסמים בישראל בתורה ויראת ד' טהורה הרה"ג וכר"מ. יעקב ריינאוויטץ נ"י שהי' ראב"ד ומ"ץ בק"ק ווילקאווישק אשר במדינת פולין והרב הג' ר' דוב שפייערס נ"י מפולין גדול, במקום גדולי ישראל אלה הקימו להם

איש אחד למודה ללא צדק ועל פיו מנו להם ג"כ שוחט השור . . . חובח השה . . . וגם המה בחרו בדרכיהם . . . הכל נגד רצון הרב הכולל שליט"א ובית דינו הצדק נ"י, ולמדות עיני כבודו וכבוד ראשי העדה, גדולי לונדון ואציליה, עוד הראו חוצפה יתירה, כאשר שלח הרב הכולל וב"ד הצדק שלו לאמר, כי הבשר שנשחט במקולין שלהם עפ"י המודה ללא אמת והשר"ב שלהם הוא טריפה על פי דין ודת תוה"ק יצאו ביד רמה ועזות וחוצפה גדולה נגדם ועשו חילול השם גדול לעיני כל הרואים בני בדית ושאינם ב"ב ונתחללה תוה"ק ושם ישראל לעיני העמים, והנה בבוא הידיעה הודה ה"ל והמדגות ומחרדת את כל איש ישר אשר לב רגש בקדבו לכבוד התודה וכבוד עמו יקר בעיניו, לא יכולתי האמן בשום אופן עד כי ראיתי את מכתב זקן גאוני הדוד הרב ד' יצחק אלחנן שליט"א, המקיים את האיסור מהרב הכולל וב"ד הצדק שלו, אז נוכחתי כי אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל, ולא די להם להעדה . . . הזאת שהתירונו נגד הרב הכולל ובית דינו, אבל עוד הוסיפו סרה לדבר דבדי גאווה ובו נגד מאורן של ישראל הגאון האב"ד דק"ק קאונא יע"א (לפי ידיעה נאמנה שקבלתי מאיש נאמן מלונדון) אשר כל ישראל חייבים בכבודו אמדתי לא עת לחשות עוד, חם לבי בקדבי בהגיגי תבעד אש, מבלגיתי עלי יגוני, אבל על שבר בת עמי השברתי קדרתי, כי הרבה יותר מכל הרעות המוצאות אותנו מיד אחרים, אנתנו עושים לעצמנו, ועתה אליכם מורי ורבתי גאוני דורנו שיח"א אליכם אישים אקרא, אל נא תביטו כבלע פדיצי עם את הקודש ותחרישו, אל תתנו לכנסי' שאינה לשם שמים להפיק זממה בהריסות כל סדרי הקהלה הנכבדה, ושיקום אחד מקצה העם, שאינו לא מזה ולא בן מזה ויאמר למזה בן מזה, מימך מי מערה ואפרך אפך מקלה.

והנה לענין בשר הבהמה שנשחטה על ידי השר"ב נגד רצון הרב הכולל וב"ד הצדק, פשוט שהבשר טריפה, וגם הכלים, ואפילו אם הי' השוחט מובהק ומומחה, כמבואר באחרונים והוא מגמרא דחולין דף י"ח ועי' בגר"ב מה"ת סי' מ"ח, והלוא הרב הכולל וב"ד הצדק הם הממונים על השחיטה והחוב להראות להם הסכינים ע"פ דת ועפ"י תקנת הקהילה ורשיון הממשלה, וכששחט אחד נגד הסכמתם ובלתי ידיעתם, פשיטא שהטריפו את הבשר וגם הכלים כדין, וכל זה הי' אפי' אם שחט השר"ב במקדה בעלמא, מכל שכן בנידון דידן שהעדה . . . והמורה ללא אמת שלהם עם השר"ב ביחד כולם פשעו ועברו על לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות, כמש"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' ע"ו הלכה י"ד ח"ל: "בכלל אזהרה זו שלא יהיו שני בתי דינין בעיר אחת זה נוהג במנהג זה וזה נוהג במנהג זה, שדבר זה גודם למחלוקת גדולה בישראל שנאמר לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות" וע"ש בכ"מ ולח"מ שהקשו: -איך פסק רבנו הגדול כאב"י ולא כרבא, ולדעתי נראה שהרמב"ם סובר דהא דקאמר רבא (יבמות י"ד ע"א) בשני בתי דינין בעיר אחת שפיר דמי היינו דוקא שני בתי דינין כב"ש ובית הלל, ד"ל שהיו ידועים שניהם לכל העולם שהם נחלקו בזה, ואין נפקותא בין שהם בעיר אחת בין שהם בשתי עיירות, משא"כ

היכא שיש ב"ד קבוע בעיר עם מנהג קבוע ברין ויבואו אחרים ויקבעו להם ב"ד בפני עצמם באותו העיר וינהגו מנהג אחר, מודה גם רבא שהם עוברים על לא תתגודדו, דאל"כ מדוע אמרו: מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה אין עושין, ולמה לא יראו אחרים ויקבעו להם ב"ד אחר ויתירו לעשות? והא התם עוד קל יותר דלא הוי רק מנהגא כמבואר שם ברף י"ג ע"ב, אלא ע"כ דבזה הכל מודים דעובר משום לא תתגודדו, ואף אם לא ה' האיסור דלא תתגודדו, עכ"ז אסור הוא לעובר אורח או לתושב ליטול עטרה לעצמו לדרוש או להורות במקום שיש רב וב"ד צדק, כאמרם ז"ל בברכות (ס"ג ע"א): באתר דאית גבר תמן לא תיהוי גבר, פשיטא, לא נצרכא אלא בששניהם שורים, ועי"ש וברש"י, וא"כ מש"כ במקום שיש רב כולל ע"פ הסכמת כל אנשי העיר ואצלו ב"ד צדק ג"כ גדולי ישראל שאיסור גמור הוא לו להורות וליטול גדולה לעצמו, ואם כן מה נאמר ומה נדבר בהענין אשר לפנינו, אשר הקהלה הנכבדה אשר בלונדון, הם אצילי ישראל ותפארת מעוזנו, וגודל חסדה עם אחינו האומללים המתגוררים שם הוא למעלה מכל ערך ושיעור, וכמעט בכל הצדקות ומעשים טובים היותר גדולים והיותר נעלים, יש להרב הכולל פאר עמנו ד"ר אדלר נ"י החלק היותר גדול, כי גרול המעשה וכו', והוא בטוב לבבו הוא באמת לאב ולפטרון להגודדים האומללים, הזה הגמול אשר נשלם לו ע"כ איפוא מורי ורבותי, אנכי הצעיר בכס; הנני מסכים בכל תוקף ועוז תוה"ק לכל דברי הגאון נר ישראל האב"ד דק"ק קאונא שליט"א, כאשר החזיק בידי הרב הג' הכולל לכל קהלת הקדש בבריטני' וכל הרבנים חברי ב"ד צדק שלו, שעל פי הדין ודת תוה"ק אסור לשום רב להורות בעיר לונדון מבלתי ידיעתו והסכמתו ואם ימצא איזה שר"ב אשר ישחוט בלי רשותו שחיטתו כנבלה וטריפה ממש, וגם הכלים שיתבשל בהם הבשר צריכים הגעלה, ואקוה כי אתם מורי ורבותי תקיימו בעצמכם מאמר חז"ל: "אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים" וכל אחד מאתכם יהי זרוי בדבר הגדול הזה לגלות דעתנו ברבים, למען יראו אחינו מחוצה למדינתנו, כי עוד לא אלמן ישראל גם במדינתנו מגדולים וטובים "מחזיקי הדת" באמת ביושר ובצדק ובתום לב.

הנני בטוח כי גם בעלי העדה . . . מאחינו בני ר"ופ אשר החזיקו במחלוקת שלא לשם שמים, רובם לא במרד ולא במעל עשו, רק שמעו לקול איזה מסיתים ומדיחים, וכאשר יקבלו דברי גאוני דר"פ, כי לא טוב עשו, יתחרטו תיכף ויפייסו את הרב הכולל וב"ד הצדק ויתאחדו עם הקהלה הכללית בלונדון תחת השגחת הרב הכולל ובית דינו, ידעו נא אחינו אלה, כי במעשיהם הלא טובים אלה, דם הם שופכים, לא דם רב הכולל חלילה, כי באמת מדום הוא מהם ונעלה על כל שאונם והמונם, אבל את דם האומה הישראלית הם שופכים כמים, כי הלא כל העמים יאמרו, עם ד' אלה ומארצו יצאו, ע"כ אקוה בצדק, כי יקבלו דברינו לפייס את הרב הכולל נ"י, ואז יסיר עונם וחטאתם תכופר ושלוש אמת יהיה על ישראל. באעה"ח יום הג'ל פה ק"ק הג'ל נאום שמואל בהרב מוה"ד"ל מאהליווער.

מכתב מאת הרב ר' אידל זלמן גורדון

להרב ר' אברהם אבא ווערנער

ב ענין יום ועשק'ס וישב ש' הרנב לפי' אַניקשט.

כבוד הרב הגאון סיועק'ה כו' וכו' מר"ה אברהם אבא ווערנער שליטא רב לחברה בלאנדאן שלום וכט"ס אחדשה"ט הגני להודיעכם כי לא הייתי בקאונא לרגלי נסיעתי כי הגבול בגד בי עד אשר נאלצתי לנסוע על גבול מעמעל ע"כ לא יכולתי לעשות חפצו, אודות הענין ידיעוני נא אם נתחזק הענין אולי יהי' רצוי ידיעוני ואוכל לבוא בכתובים לקאונא לא ח"ו לחרחר ריב, אך לתוך את השלום בתורת ידיעה ובתורת עצה נאמנה אך ידעתי כי לא יבוא הריב עד קאונא ויהי רצון שיהי' שלום בחילו שלוה בארמנו שלום בחברתו שלום בממונו ברוח' ובגש' ויהי אור חנוכה אור לתורה ולומדי' ולמחזיקי' אך בשלום דברי המדבר שלום לעמו ואל חסידיו' ואל כבודו ואל גאוויו ומתפלל עבור רבנו ותלמידיהן ומחכה לתשובת אהבי מאז ד"ש באהבה

אידל זלמן גארדאן מאניקשט.

המכתב הזה יהי' שמור למזכרת ולא יודע לשום אדם.

מכתב ראשון מאת ה"חפץ חיים"

לר' יעקב צינקן

ב"ה יום ג' פרשה ואתחנן תרנין לפי'.

שלום וישע רב יגיע אל כבוד ידידי הרב המופלא ומופלג בתורה ור"א כש"ת מר"ה יעקב גיי ירוח שמו לעד.

אחדש"הט

ידידי מכתביו קבלתי ואשר לא עניתיו עד כה אל יחשוב כבודו כי צרת אנשים יראי אלקים שומרי הדת על טהרת הקודש אינם קרובים ללבי ידע כבודו כי מצטער אנכי מאוד מאוד בצערן של אנשים יראים ושלמים כמוהם וגם לא חסתי על טרחתי בשביל חזיון דתינו אף לא יכולתי להושיעם מפני שהלך הענין במחלוקת יתירה וגם במכתבי לא ראיתי שום תועלת לחברתם וגם כעת לא אדע מה אוכל לעשות לטובתם אחרי כי מפני המחלוקת נפל הדבר ברבנותא והרבה מגדולי מדינתנו אסרו אותם ואם כי בלי ספק שכל הגדולים האלו חשבו כי גם בית המטבחים הישינה אשר בלונדון מתנהגת בכשרות ע"פ השו"ע ולפיכך אסרו להתפרד מהם ולבנות במה לעצמם מפני כבודו של רב הכלול והעדה (וכדמוכה בהדיא מדברי הרב הגאון דקאונא שרמו להאי דתשובה נודע ביהודא מ"ת סימן פ"ג דלא מיירי שם כלל בחושש כשרות) ולא כן אם בית המטבחים הישנים אינם מתנהגים כשורה אין סברא כלל לספות להם איסור שיאכלו דוקא מבית המטבחים שאינם מוחזקים בכשרות אם כה ואם כה עכ"פ לא אוכל לצאת נגדם אחרי כי גם כעת אינו ידוע לי ברי כי בית המטבחים הלונדוני אינו מתנהג כשורה וכדת רק מאשר סומך אנוכי על דברת מעלת כ"ת וחבריו שהמה מבני החברה אך זאת הוא פשוט בלי שום ספק ובלוי

שום חילוק בעולם אם אמת הדבר כפי מה שמובא במכ"ע דוואיש קראניקל שנמצאו קצבים שלא ירצו לקלוף את החלב שהוא בכרת או אם אמת הדבר שאנשי בית המטבחים מחללי שבת הם בדבר המפורסם לישראל שהוא אסור בודאי אין שום איסור על כל אגודה שירצו להפרד ולעשות בית המטבחים בפ"ע ואדרבא תבוא עליהם ברכת טוב שאינם מתגאלים באיסור ומתחזקים לשמור את התורה שהיא נצחית ולא תשתנה ולא תתחלף לעולם אף אחד מאוהרותיה הקטנים וכ"ש איסורים גדולים וחמורים—אכן בעיקר הדבר לדעתי עליהם להתרחק מן המחלוקת כל מה שיוכלו ולא לפגוע בכבוד הרב הכולל כי אשער שלולא יצאתם בגלוי נגד כבודו או לא עמד גם הוא נגדיכם כ"כ כי קרוב הדבר שגם רצונו שיתנהג בכשרות אך כבוד לו הדבר לפעול על האנשים החושבים הקלים בידעת התורה שהורגלו כך תמיד—ואם חברתם לא העיזו נגד הרב הכולל גם הוא לא הפריע אתכם ממעשיכם הטוב ליסוד בית המטבחים שהוא בהכשר ע"פ גדר השלמות—ואם כי עתה אחרי שנפל במחלוקת יתירה לא נקל הדבר לקרב הלבבות אך בהמשך הזמן תעשה זאת ורק שלא תוסיפו להתריס נגד כבודו שזאת הלא בודאי לא ימחול לכם—וכל עוד שהמחלוקת גדולה תשביתו גם עיקר מטרתכם שהיא לחזק הדת כי זה אוסר וזה מתיר והעולם האנשים התמימים לא ידעו אל מי לפנות—ובאשר כי לפי דבריכם נוגע הדבר לכמה איסורי תורה והרמת הדת בכללה שהוא ענין קדוש ונורא עליכם להשתדל אם הוא ביכולתכם לפנות רק אל נקודה הזאת שהיא השלום ותחת שעתה ילך כל יגיעכם ועמליכם על מלחמות תנופה או תוכלו בעמליכם זה להתחזק להרבות ענינים טובים לחיזוק הדת שאין מפריע ומה טוב היה אם היה ביכולתכם לפעול שלא יגיע היוזק מחברתכם לרב הכולל גם בעניני הכנסותיו ואו היה מתקרב יותר אל השלום ויטכים גם הוא לפעולתכם ברצון ד' ויתחזק ויתרחב חברתכם ופעולתכם הטוב בעז"ה הן בעניני כשרות והן בעניני חיזוק הבנים לתורה ול"ש לשמחת כל יראי ד' שיברכו אתכם ויאשרו מעשיכם הטוב והכל על מקומו יבוא בשלום—כ"ז כתבתי כאשר אני עומד מרחוק ואיני בפנים ומפני זה יוכל היות כי לא כיונתי המטרה באיזה דברים—וד' הטוב יתן בחסדו שיתחזק תורתו בכל מקומות ישראל ובזכות זה יקבץ נדחיו מארבע כנפות הארץ תזכה לעבוד ד' שם באמת ותמים באין מפריע ויתקרבו הלבבות ויתייחדו הדיעות לעבדו שכם אחד—כתקות כל ישראל והצעיר שבכהונה

ישראל מאיר ב"ר ארי' זאב הכהן

בעה"מ ספר חפץ חיים ומשנה ברורה.

ואני אבקש לידידי שישבני על מכתבי הזה

ידידי מאו—את מכתבי הארוך הלוא יקרא כת"ר—ואכפיל דברי כי אני מצטער מאוד על צערו ומ"מ צריך לקוות לד' שלא יעזוב בודאי להמחזיקים לילך בדרכי תורתו—

מכתב שני מאת ה"חפץ חיים"

לר' יעקב צינקן

(בלי תאריך)

אל כבוד ידידי עוז הרב המופלא ומופלא בתור"ד כק"ש מר"ה יעקב נ"י
ויוזר שמו לעד

אחדשה"ט שלום כל הגלויים אליו יהי ד' עמכם

קבלתי מכתב ידידי ומפני רוב טרדותי נתאהר תשובתי עד כה ואתם הסליחה-
וע"ד אשר בקשני לחות דעתי בענין החברה מחזיקי הדת הנה באמת כבר
השבתי דעתי בקיץ העבר ואין לי מה להוסיף ע"ז ורק אכפול דברי עוד הפעם
-הנה לפי הנראה ממכתב הנדפס ומהעתק המכתב עתים הכתוב שם שיש
הרבה קצבים שאין חוששין לניקור בשר אחוריים וגם הרבה שאין חוששין
לניקור חוטי חלב וכדומה איסורים חמורים ופשוטים לכל ישראל וגם יש
מהם שהם מחללי שבת בפרהסיא - וגם שיש שם תקנה שהשוחט לא יראה סכינו
כדי שלא יבוא לידי מחלוקת (אוי ואבוי על תקנות כאלו) וא"כ בודאי שאין
חשש איסור על הבשר של החברה מחזיקי הדת ואדרבה מצוה רבה עשו בזה
שהתחזקו להעמיד הדת על תלה ויקבלו ע"ז רוב ברכה מאת ד' והרבנים
שאסרו אותם בודאי לא על אופן זה היתה כונתם שהם לא ידעו מזה כלל
וחשבו שהכל מתנהג בהכשר ע"פ דתה"ק וע"כ גזרו כדי שלא ירבו מחלוקת
בישראל אכן לפי הנדפס במכתבכם הג"ל אפילו אם יעברו על איסורים קלים
מהג"ל בודאי אין בכח שום איש בעולם להטיל גודא ואיסור על הבשר של
החברה מחזיקי הדת (ואדרבה כל איש החרד לדבר ד' עליו לאשר כחכם
בעד מפעלכם הטוב לחיזוק הדת הן בעניני כשרות הבשר והן בענין שמירת
שבת ובענין חינוך הנערים וכיו"ב אשר בעו"ה הדור הזה בא התרשלות
בהרבה דברים משרשי הדת וצריך חיזוק גדול ואשרי המתחזק לזכות הרבים)
אכן כל זה אני כותב אם אמנם חקר הדברים (שנדפס בהמכתב) בעצמו ולא
מאומד ומשמועה - ומאוד מאוד אבקש לידידי ולכל בני חברתכם להחזיק
במדת השלום בכל מה שיהיה בכחכם ולשמור שלא לפגוע בכבוד הרב (כי
קרוב הדבר מאוד - שהתרשלות העיר בעניני הכשרות הוא גזר רצונו ג"כ)
ואם היה ביכולתכם לתווך השלום שיתקרב לבבו ג"כ אל חברתכם מה טוב
ויפה היה הדבר הזה כי הלוא הוא ממונה על כל ארץ בריטיניא והיה טובה
מזה לכל הקהלות דברי הצעיר שבכהונה המברך אתכם

בחיים ושלום ויתן ד' הצלחה בכל מעשה ידיכם וחזקו לרומם את כבוד
ד' ותורתו כחפצכם וכחפץ ידידכם

וע"ד אשר כתב ידידי שרצון החברה הק' לעשות בית עלמין לעצמם לדעתי
אין דבר זה נכון כלל שדבר כזה יוכל לגרום משטמה רבה בין איש לרעהו
ואף בין האצילים יקלקלו הרבה והרבה יותר מתקונו ובזמן שאנו בגולה אין
בכחינו להעמיד כל ענינים פרטיים על תילם כמו בזמן הבית והלואי שיהיה
בכחינו לחזק לכל הפחות את שרשי הדת ומדבר כזה יוכל להולד

ישראל מאיר הכהן

בהמשך הזמן קנאה רבה והריסה גדולה בעקרי הדת וע"כ החכם עיניו בראשו – וע"ד אשר כתב לי ידידי את מצבו בענין פרנסתו כי עדיין לא רווח ידו אל יפול לבו ע"ז ויבטח בד' שבודאי לא יעזבונו – וכמאמר הכתוב לא ראייתו צדיק נעזב וגו' – ויהיה נפשו שמוח טוב לב על עושי שמירת שבת וחינוך הנערים לתורה וי"ש וכל הדברים הטובים שנעשו על ידו – ואשרי חלקו – ידוע מה שאחז"ל שאין כל אדם זוכה לשתי שולחנות בשלימות – וע"ד אשר בקשני אודות חיבורי לע"ע הוא עדיין בדפוס וכשיגמר אי"ה אשלח לו – ידידי אבקשו שיכתוב לי אם נשקע המחלוקת או לא ח"ו – ומה שביקש לי ידידי עוד במכתבו ידע שאין בכחי –

מכתב מאת "הגדול ממינסק"

הרב ר' ירוחם יהודא ליב פערלמאן

בעור הי"ת יום א' כ"ט אלול תרנ"ג מינסק יצ"ו.

תכלה שנה וקללותי ותחל שנה וברכותי שנת גאולה וישועה, שנת הרמת קרן התורה לכבוד החבורה מחזיקי הדת בק' לונדון יצ"ו אחרי דרישת שלומם הטוב הנה כבר השנתי כמה מכתבים מאת החברה שלהם ולא רציתי לענות כי לא רציתי להכניס עצמי במה שהוא חוץ מגבולי ואיננו ידוע לי על נכון. כן קבלתי מכתב ג"כ מהגאון האבד"ק ביאליסטוק שבקש מאתי להצטרף עמהם לאסור איסור על הבשר שלהם וכמו שאסר הגאון דקאוונא. וג"כ לא עניתי אך כהיום אחר התפלה נגש אלי איש אשר בא מק"ק לונדון והושיט לי את המחברת האמת והשלום שהדפיסו וגם המכתב הוספה להחבורת הג"ל. והחבורת הג"ל עדין לא קראתי רק המכתב הוספה קראתי ונבהלתי כי בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה וגם בשר אחוריים בלי ניקור היתר גמור הוא להם, והקצבים אף הכשרים שבהם הם מחללי שבת בפרהסי' ואחשוב אחרי שהדפיסו הדברים האלה בפומבי בוודאי האמת אתם כי מילתא דעבידא לאיגלווי לא משקרי אינשי בפרהסי' וגם כתבו שיש שם תקנה שהשוחט לא יראה סכיניו כדי שלא יבוא לידי מחלוקת, אוי לנו שכך עלתה בימינו לעשות תקנות כאלו. ע"כ לא אוכל להתאפק עוד ואען ואומר אם האמת אתם אוי תבוא עליהם ברכה במה שעשו חבורה לעצמם בשוחטים שנים ובקצבים יראים ומהראוי לכל אשר מי שנעז בלבו יראת ד' לקנות מאתם בשר, ושום מורא לא יעלה על ראשם מהאיסורים של הרבנים שדנו שלא בפניהם מחסרון ידיעה, כי אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ד', וכל מקום שיש חשש איסור אין חולקין כבוד לרב – ויאכלו עניים וישבעו ממקום שהוא בכשרות יותר אף שהוא נגד רצון הרב, ואין שום ממש בהאיסורים של הרבנים ברוסלאנד כי אדעתא דהכי לא אסרו וגם אין בכחם ויכולתם לאסור והי ללבם נכון ובטוח כי שכר הרבה יטלו מבעל הגמולות בעבור שמהדרין לאכול בשר כשר וצדקתם של החבורה מחזיקי הדת אשר הם ממזכי הרבים ויהירו. אמנם כ"ז אני אומר בתנאי כפול אם האמת אתם. ויקבלו ברכת השנים כוח"ט כנפשם ונפש הבעה"ח לגדל המצוה לחיזוק הדת ירוחם יהודא ליב החופ"ק.

מכתב מאת ה"ערוך השלחן"

הרב ד' יחיאל מיכל הלוי עפשטיין רב ואב"ד דק"ק נאווהאראדאק

בע"ה לס' לא תגורו מפני איש תרג"ג לש"ק.

להחבורה הקדושה מחזיקי דת מורשה ומסיני לנו ארוסה גודרי גדר ועומדי בפד"ך שכרם מאת ד' בזה ובבא.

מכתב קדשם הנדפס הגיעני ונתתעתי לאחורי ודמוע תדמע עיני על חילול ד' ותורתו הקדושה ואקוד ואשתחזה לפני מעלתם הרמה ולא ידעתי מי זה אמר שהבשר שלהם טריפה חס ושלום וגופא דעובדא הכי הוה שבראשית הרעש לא השבתי מאום כי לבי אמר לי מי יודע עם מי הצדק וגם שיערתי וכו' עד שבא אלי מכתב מאחד הדבנים המפורסמים שכתב אלי בקול רעש גדול למה זה מחשים והדבר נוגע לאלפים ורבבות מאחב"י והוא יודע שאין העניין נוגע חלילה להכשר הבשר רק לנצחון ועוד דברים רבים ואז בלא חמדה הוכרחתי לכתוב להדה"ג א מכתב קצר ותורף הדברים שאין אנחנו מסכימים לדברי המערערים ובטח אין העניין נוגע ח"ו לכשרות ומסתמא על יתרון הכשר הבשר יביט בשבעה עינים – וגם על זה שכתבתי התרעמו עלי רבים למה לי להזכיר דבר כזה כי זה הוא פחיתות הכבוד לפניו אך בזה לא הי' להם שומע מצדידי כי אמרתי אין משוא פנים בדבר ואם חלילה הדבר נוגע אף מעט מן המעט להכשר חלילה לי לדפות ידי המחזיקים בדתוה"ק ועל כן הגני מוכרח להזכיר זה ועל ההיפך לא קבלתי שום ידיעה ומה הי' לנו לעשות לא ניתנה תורה למלאכי השרת ולא נביאים אנחנו – אמנם האמת זה לא כביר הקולות חדלו ולא ידעתי הסיבה עד שבא לפה מופלג אחד שהי' בעיר ל' וסיפר לי את כל או נצטערתי מאד על מכתבי הגם ששמרתי לשוני כאשר הודעתים מקודם.

האמנם עתה עתה כרוזא קרי בחיל חלילה וחלילה להעלות על הדעת לאסור השחיטה שלכם והבשר שלכם הוא קדוש לנו ולכל בני ייברך ד' אתכם ויתן לכם כח לחזק דתוה"ק ולפי השמועה גם הר"א רפו רדיו ולא יתרעם עליכם ובמטותא מינייכו רבנן קדישי להיות מרודפי שלום ובדבר אשר אינו נוגע לדת קדישנו לתת לו הכבוד הראוי ואולי זכותכם ומעשיכם הטהורים יגיננו גם על כל השחיטות ומכירות בשר שבמתנם ל' ובכל המדינה שיתקנו על יתרון הכשר וכולי האי ואולי ועכ"פ גדול השלום ונוכה לשלום אמת ולביאת הגואל במהרה בימינו אמן.

כה דברי הצעיר לבית לוי המבקש מטו מכם ומתגפל לפני שומרי הדת הקדושה והטהורה וחותם בכרכה משולשת ובימי המצרים יזרח אור לישרים כנפשכם הטהורות ונפש עבד נכנע לעבדי ד' יחיאל מיכל הלוי עפשטיין החופ"ק בעה"מ ספרי ערוך השלחן על ח"מ ויר"ד וס' אור לישרים על ספר הישר לרבינו הגדול ר"ת זצ"ל.

גלויה מאת ה"ערוך השלחן"

ב"ח ד' נפתח תרנינ' לפ"ק נאוותרוק.

כבוד החבורה הקדושה ועל צבאם הרב הגאון יצ"ו והרה"ג ר' זלמן טובי' והרב ר' יעקב וכל יראי אלקים וכות התוה"ק יעמוד לפנייהם להאיר להם את הדרך ילכו בה וחסרדי ד' יסובבם לעד לעולם אמן.

ג"ק הראשון והשני והחוברות הגיעני ואשר ידרשו שאכתוב להנ' לא ידעתי אם זה הדרך נכון לפנייהם הלא יאמרו כי הם צריכים לדעתי להתעוררות שלי וכן לא יעשה אך לגיסי יח' הגה"ג מוואלאזין הייתי כותב אך בענותי הוא חולה גדול ר' ירחם - האדרעס שלו על שמו לווארשא רחוב מוראנאווסקי נומער 29. הגר"א מוקף מסביב וכו' ולדעתי הי' כדאי על דבר גדול וקדוש כזה שיסע אחד מכם למדינתנו עם מכתב כולל והוא יעמוד על כל אחד מהרבנים לכתוב ודרך אחרת אין לפנייהם אחרי ראותם כי בעון הדוד יכבשו פניהם, ואם אבא במכתבי להוכיחם עוד יעלה עשנם כמובן. ואתם חזקו בר' והוא ית' עמכם ואר"ש לכתר"ה ולכל יראי ד' המחזיקים בעץ החיים והגני מברך אתכם וחותרם בברכה יחיאל מיכל הלוי עפשטיץ החופ"ק.

מכתב ראשון מאת המ"צ דמינסק.

הרב ר' חיים זעליג מארגין שטערין

בעותי יום ה' ו' פנ"א תרנינ' לפ"ק מינסק יע"א.

החזו"ש להרבני התורני המופלג חכם ושלם מוהר"ר יעקב צינקין ושולם חבורתא קדישתא אשר בלונדון רבתא שלומם ישנא. הנה על מכתבו מן 19 תמוז עם ההוספה לחוברת שהרפיסו השבתי תומ"י בהגיע לידי 22 תמוז ובקשתי שישבו תשובה ועתה תדעו ששלחתי מכתב להרר"א ולא תחושו שכתבתי דבר שאינו צריך לידע ח"ו רק לעשות שלום ולהשקיט הדיב וכ' כבוד לאיש שבת מדיב ואקוה לד' כי אפעול כי מן הדברים שכ' אף אם לבו כלב הארי המס ימס. ויאמר להמגיד המטיף הרף ידך מח' מחז"ד ואם ח"ו לא ירף ידו מזה וידרוש וידבר סדה עליכם תשלחו להגיד לו שעושה מעשה פאניטאווסקי אשר מכר הפולנים לדבות לו בצע ואזנים ולבי אומר לי שהוא ה. . . . ותוכלו לומר לו שאם יגיד עוד בענין זה יתקע יתד שלא להיות עוד במינסק כי דודש טובתו אנכי והי' מחזק לי ליי"ש ואם יהי' פה אכהו על הלחי ושניו אשבור ואמרוט שער ראשו חקנו ואם יתחזק נגדי אתגלגל עמו על הארץ כי כן דארז תכון בל"ג כי מצוה גדולה היא והבן כי זה טעם על בוז אף אם הי' אחי ידידי בעבור שהוא מחזיק במחלוקת ומי ביקש זאת מידו להתערב בענין שר"ב ואר"ה אשר רחוק מזה וגם אם הי' למדן גדול וכי ראה שהח' מחז"ד עושיין שלא כדין ואני אני מבין כי רק הוא הוא העושה המחלוקת ומתחרר דיב ומצה בעד בצע רוחנן כה"ג שימש פ' שנה בכה"ג כו' ובודאי כי גם הגאון מהרר"א לא יאמר עוד דבר, ואיני מבין מה לכם לרבני

רוסלאנד, ולא תאמינו במכתבי העתים כי יותר קרוב שהם ישקרו או ישנו דבר מה כפי רצונם וכתבתי שרצו למסור הישיבה דק"ק מיר עבור כי הנאב"ד דקהילתם החזיק בידי מחזיקי הדת וזה ברור כי הר"מ ה' באימה ובפחד שהתנצל הגאון זצ"ל ורפו ידם כן שמעתי מפיו, אחי אתם חזקו ואמצו וה' יהי בעזריכם ושלום מאת הדר"ש חיים ועליג מארגין שטערין מ"ץ ור"מ במינסק.

מכתב שני מאת המ"צ דמינסק

הרב ר' חיים ועליג מארגין שטערין

בעזרי אור ליום ה' י' סניא תרנ"ג לפ"ק ק"ק מינסק יע"א.

החוו"ש אל כבוד התורני הרבני המופלג בתר"א מוהר"ר יעקב צינקין גרו יאיר ע"ש כב"ב שיחיו חיים נעימים ושאל בשלמא דרב שלכם מטעלו במעמד כל החבורא קדישתא ה' ית"ש ישנא שלומם וטובם.

איגרתם קבלתי בעוד יום וקראתי אותו בקהל רב במקום אשר מגיד אני שר"ע אר"ח בין מנחה למעריב כי אגרת המוסר הוא ולא יכולתי להשיבכם עד שקראתי את כולו וברצות ד' יתוסף לכם כל מי שנגע יראת ה' בלבבו כמו שנתוספו מכל ישראל לשבט יהודה בעד שהעמיד ירבעם עגלי הזהב כדכתיב בדה"י ורק אתם תתחזקו להקים עול תורה ולהאדירה כמבואר באיגרתכם הנדפסים בלשון הקודש ובלשון אשכנז והראתי המכתב בלשון הקודש לגביר אחד מופלג בתורה מפה אשר מתחילה ה' מחזיק כי הצדק עם הדר"א וכת דילי' וקרא אותו מתחילה ועד סוף ואמר כן כי גראה האמת עם החברה מחזיקי הדת וחדאי נפשאי כי קיימתם מה שכתבתי באגרת נידון החברות של הלימודים טרם כתבי אליכם קיימתם מעצמכם יהי' ד' אלקיכם עמכם ויציא מחשבתכם הטוב אל הפועל וימלא משאלות לבבכם לטובה ואין שטן ופגע רע באהליכם והמגיד מקאמיניץ ידוע אצלינו למחרחר ריב ומדון ולשפוך בוז על רבנים הלא כתבתי לכם שאומרים עליו שהוא מחברה צער בעלי חיים וגם את הגאון הגדול מר"ר יר"ט ליפמן זצ"ל ביזה בק"ק מיר בדרשותיו ושפתיו אתו מי אדון לו ורק הר' הגאון דסטופץ צעק עליו בקול רם אפיקורס לא אניח לדרוש בביהמ"ד ולא דרש והגה בקשתי להדר"א שיצוה לו שלא לדרוש נידון החברה שלכם שהוא מגבב פסוקים ומעקמם ומעייל פילי בקופא דמחטא ומגרה ריב ומצה ולא ידעתי אם ישמע לי כי אינו משיב לי דבר ולא ידעתי למה לא יגערו בו ותסיתו בו בנ"א . . . ואם בכל זאת לא תועילו תשיבו עליו על המגיד בד"צ עם כלי הדיינים שופר ונרות לכבות חרוק שמתא כ' ויסקר פיולדבר אודותיכם. והרה"ג צבי ליב נ"י ברלין כתבתי כי הרבה דיברתי עמו והגראה מדבריו ה' כי חוזר בו ועתה הוא חולה גדול בוודשה והגאון מהר"א כתבתי לו המכתב הראשון ששלחתי לכם עם מכתב המכ"ע . . . ואם הייתי בקאונא אקוה כי ישמע לי כי ידירים אנחנו ואולי ישיב גם במכתב או בעל פה בודאי אלולא זאת אי אפשר. ועל הרב דלאדז לא תחושו . . . כי איש טוב וי"ש אבל אין לפחד.

ושלום חיים ועליג מארגין שטערין.

מכתב מאת "העלוי דרוגטשוב"

הרב ר' יוסף ראזין

לאלופי ולנכבדי החברה הקדושה מחזיקי הדת בעיר לאנדאן יברכם ד'. קבלתי מכתבם הנדפס ועמדתי מדעיד מי זה אשר יפריץ חומה אשר יסדו בעלי חכמה לבל יתגאלו באיסורים חמודים כאילו ולפי הנראה היא דק דעת הרב המפורסם הישיש דקאוונא אשר הרבנים דפה נמשכים אחריו כמקל של סומא אך ת"ל יש תורה בישראל לכן אחי אל תחשוו ישלחו לי דבריו ואפיצם כקש כי כל דבריו הם רק משוחים מהנוצה של אברת הנשר דמחנם המחפה על הרב הג"ל בכסף והתחזקו ובחרו שר"בים כדתה"ק כ"ד כאש בוערת לכבוד דתה"ק אשר כעת היא שק חוגרת

יוסף ראזין רב דפה.

דענאבארן אור ליום ד' ו' מנחם אב תרנ"ג.

מכתב מהרב ר' נח יצחק דיסקין מלאמזא

יום כ' ד' מנ"א, ורכר אמת לפ"ק לאמזא.

בין המצרים קרן לעמו ירים, בכבוד תרום קרן מעלת כבודם הרמה האלופים ונגידים איש ככבודו וגדלו יהי נעם . . . עליהם. אחרי דרישת שלום כבודם הרם אביעה להם תודתי להם ולכל אשר להם בכבודם אותי לחוות דעתי גם אנכי הצעיר באלפי ישראל, בענין נכבד המתהלך במדינת בריטאניא, בקרית לונדון, כבודם ישנא מעלה מעלה, עד לציון ברינה נעלה. - אדוני! בגוף הדבר, למרות רוחי לא אוכל דבר מאומה הן אם יצעקו כבודם בתלונתם על אלה אשר הוציאו משפט בטרם שמעו שניהם יחד מדברים, איככה אעשה כן גם אני לתת צדק לפעלם ולהצדיק הראשון בריבו, - ואני טרם שמעתי צדקת הצד השני? - עוד לא זאת כ"א השאלה הגדולה בדבר זה, מה ימריצם חוות דעתי? הן העיקר שהכל תלוי בו הוא אם יפיקו רצון מאת האשלי רברבי, רבני וגאוני מדינתנו להשיב את דבריהם הראשונים, ולהטות את לבבם עתה לצדם, ואם כה יעלה בידם מה אני כי אבוא אחריהם? - אמנם אם יעמדו הגדולים גם עתה על דעתם הראשונה דבר אמת הוא כי אף אם כה ארצה (שלא כשורה) לענות בהם צדקתם, היכול אוכל דבר נגד גדולים חקרי לב, ובכן הסליחה עם כבודם, אם הפעם לא אוכל עשות את אשר לא יעשה. - ומי ששכן שלום הוא ישכין שלום ביניכם והיתה מחנם קדוש כאות נפשם ונפש מכבדם מבקש סליחתם, הצעיר העלוב -

נח יצחק במוהר"ר בנימין וצלל"ה דיסקין ראב"ד דפ"ק

מכתב גלוי מהרב ר' נח יצחק דיסקין מלאמזא

צור העולמים ישפיע ממדומים אלפי שלומים, לכבוד
האלופים ונגידים מורמים ונכבדים, למעשה צדקה
יחד מצומדים, איש ככבודו וגדלו, יהי נעם ד' עליהם.—

יום ד' י"ג אב
דובר אמת כלבבו
לפ"ק לאמזא.

אחד"ש כמשפט לפי כבודם.—

אדוניי! בהמשך על מכתבי מחדש העבר — הנה בראשונה היתה תשובתי בתור
תשובה עפ"י ההלכה, ואמנם בדברי עם כ' ידידי הרב הגדול מר"ה יואל ליב
העדצאג נ"י מפה ולשמע אוני הצעת ענינם מפי דר"ל הנ"ל. הנני מוצא החוב
לשכמוני בימיי אלה להשיבם גם בתור יועץ ולא למותר תהי' להגיד דעתי
בדבר שאלתם (איהם איהרע פדאגע), ואמת יהגה חכי, כי כפי ההשקפה
הכללית, לא קטנה היא המבוכה, בהיות קול דבדי מספד רבני מדינתנו
משנה העברה לא פעלו בדבריהם מאומה, לא נראה ולא נשמע
תעלה להם, אף עוד הוסיפו המדורה, מזה נראה בעליל חומד הענין להיות
שאלתם שאלה דתית עומדת ברומה ש"ע היהדות, גם כולו אומר כבוד
העוסקים, כי נכבדים הם ויודעים להוקיר מפעלה ומענים בה ברוח עזה
ונמרצה, כי ע"כ כל צדי גלעד לא העלו אדוכה, וימים רבים לא יכלו לכלוא
הרוח, ונהפוך הוא, כי דבר יום ביומו הולך וסוער גבוה מעל גבוה, — ואני
בהיותי מצד אחד בלתי נדרש ללא שאלוני, הנני ממולדת בית אבות — אבותי
ממחז פפ' דמיין הידוע רוח בני אשכנז, אראה אור בהיר בשחקים כאש מתלקחת
בתעצמותיהם, אף מעט משוא פנים לפני. הנה לפי דעתי כמעט אין עוד
תקוה לדחות הענין באמת הבנן, ובקול דברים, בפטומי מילי אמורים, לא
ינסרו הענין לגסרים — ואולם לפי דעתי לא יטו חכמי הדור שכם אחד לבוא
לכלל דעה אחת לבחד מתווכים מנוסים (פראקטעצירטע) מכל גניעה ונטי'
מנוקים, לשלחם אל מקום המבוכה, אולי ימצאו שמה דרך השלום, ואופן
הנכון לשני הצדדים, וזכות הרבים ועבודת הקודש מסיעתם, לגבר חילים,
בשלום ובמישור לישר ההדורים ובשמות יקראו חכמי הדור אנשים חכמים ונבונים,
ידעי דת ודין, ולהלך נגד החיים ביחוד היודעים לתכן דוח בני חר"ל, ותחזינה
עניינינו בטובת שני הצדדים ושמת לבב השמחים על כל מפעל צדק — ואם
כה אפוא הנה העצה היעוצה היא, לפי דעתי כי אלה הדברים, יוציאו כבודם
כדווא במחנה העברים, וקול קורא לחכמי הדור בתפלה קצרה, והיתה זאת
להם לתהלה ולתפארה — ואני בתומי בן עמי ולאומי בלי שום נטי' צדדית
הנני מרשה בזה לכבודם לפתוח (פערעפענטליכען) דבדי אלה קבל-עם
מדינתם, ככתבם ולשתם, כולי האי ואולי יגולגל איוז וזכות על ידי וחיתה נפשי
בגלל ענין הרם ונשא — אני העלוב, אוהב עמו ואחיו, עבד נרצע לעבדות
קודש אהבת שלום בפש"מ ובפמליא של מטה, כותב וחותר לכבוד מערכת
הענין, מתפלל בעד שלומי אמוני ישראל,

נח יצחק בהגאון האמיתי מהר"ר בנימין וצללה"ה דיסקין, ראב"ד פ"ק.

מכתב מאת הרב ר' יוסף יפה

למנהלי החברה "מחזיקי הדת"

בעיה נארוד יום ג' י"ט טבת אב ה'תנ"ג לפ"ק. פלך קאוונא מחוז טעלו רוסלאנד

אל כבוד אלופי מנהלי החברה "מחזיקי הדת" אשר בלונדון, ולכל החבירים מרחוק אקרא לשוכ"ט, יפרוש ד' את סוכת שלומו עליכם וישם לכם שלום מבית ומבחוץ!

נחרדתי ואשמע מקול הקורא אשר קראתם באזני הרבנים במדינתינו, והנני נדהם ונפעם הפעם, עם כי הדבר לא חדש אצלי, הלא כבר שמענו וראינו בשנה העברה במכ"ע "המליץ" דברי הגאון זקן דורינו אדמו"ר ר"א ספעקטאר מקאוונא ג"י ועוד מאיזה רבנים אשר קפצו בראש, ונלוו עמו בתוקף אסור להטריף הבשר אשר נשחט בלונדון ע"י השגחת השו"בים והמ"צ של בעלי "מחזיקי הדת" שלא בהסכמת הרה"ג ר' נפתלי אדלער הרב הכולל בלונדון, גם במכתב עתי הצפירה נדפס מאמר בשם "עדות ביעקב" מן הרב הגאון ר"ש מאהליווער מביאליסטאק, גם הוא יצא בגזירת אסור טריפה על הבשר הנ"ל, ראיתי והחרשתי, וארנן באהלי, ולא יצאתי החוצה, יען מי ירהיב לבוא אחר הגאונים, ובפרט לזקן דורינו הגאבד"ק קאוונא, אשר מימו אנחנו שותים, וע"ז נאמר "לא תענה על רב" ובפרט במקום רחוק כלונדון, ומה גם לאיש כמוני צעיר בימים ובדעת ומושבי בעיר קטנה, לא לי להתערב בענין הזה, אם כי לפי דעתי גם לפי דעת עוד רבנים אשר דברנו בינינו ה' הדבר תמוה מאוד, איזה דרך עבר לפני הרבנים הגאונים לאסור ולהטריף הבשר בלי דרישה וחקירה, ובלי שמוע טענת שני הצדדים בפניהם זה בפני זה בדין תורה גמורה בכל פרטיה, ואיך דנו שלא בפניהם חברה שלימה, אשר שמה תעיד עליה כי המה "מחזיקי הדת"; לו יהא אשר אפשר פגעו בכבוד הרב הג' ר"נ אדלער, ולו יהא כי חברתם נוסדה מתחלתה שלא כהלכת הכבוד הנוגע להרה"ג ר"נ אדלער, אבל בכל זאת לאסור ולהטריף הבשר רק מפני דרכי השלום, כאשר מפורש נאמר במאמריהם וביחוד בדברי הרה"ג אדמו"ר מקאוונא שם נאמר מפורש כל יסוד האסור רק מפני כבוד הרה"ג ר"נ אדלער ודרכי שלום ועוד דברים כהנה אשר אינם נוגעים אל עצמיות הבשר (ודברי מוהר"ש מוהליווער במאמרו עדות ביעקב תמך יסודו בענין אסור לא תתגודדו, מלבד שדבריו אינם מוכרחים כלל אשר לא אויבה להאריך בכאן ולסתור רבריו, לולי זאת אינם נוגעים לאסור הבשר כלל) הנה זה תמוה מאוד, אכן החרשתי, ואתאפק ולא רציתי להתערב בדבר שלא בי הוא, אבל עתה כאשר החרדתם רבני מדינתנו בקול הקורא שמה תשפכו מרי שיחכם, ושמה בחום עז שלהבת יה חוצבים להבות באזני רבנים וגדולי רוסיא, שמה ברדתם מטרת חברתכם באותיות בהירות, ושמה תארתם מצב הבשר בלונדון אשר השגחת הרה"ג ר"נ אדלער לרוב טררותו אין די, להסיר המכשולים הרבים והסכנה המרחפת מאסור חלב ודם - הנה עם כי גם על זה אומר לנפשי שאין לשמוע טענת צד

האחד ולדון את הרה"ג ר"ג אדלער שלא בפניו – ומי יכניס ראש במקום שיש מחלוקה ופירוד לבבות – אמנם הבקשה הזאת אשר החברה מבקשת רק דין ומשפט, חקירה וביקורת לשלוח שם רבנים על הוצאותיהם, רבנים צדיקים ואנשי אמת ונבוני דבר לחקור ולדרוש, ואח"כ לדון בדין תורה, הנה בדבר הזה הגני נותן קבל עם צדק ועזו לבקשתכם, ואתאפק בל אוכל, כבוד הרבנים הגאונים דקאוונא וביאליסטאק יקר בעיני מאוד, והגני מודה אשר לא אטעה אף דגע אחד כי קטנם עבה ממתני – בכל זאת התורה נתנה במדבר הפקר לכל ובדבר הנוגע לכלל דתינו ואמונתינו על פני כל חלקי הארץ כאשר בארתם במכתבכם אין חולקין כבוד לרב – וזהו כבוד הגאונים למחול על כבודם הפעם – וזה אשר אומר דעתי והסכמתי קבל עם, עצתי אמונה לכם – שלחו נא מכתב או הודעה או התראה, אל הרב הגאון ר"ג אדלער הרב הכולל דלונדון ובי"ד הצדק, וגם הדפיסו זאת במכ"ע המליץ והצפירה, שאתם מרוצים להגיש עצומותיכם לפני ב"ד צדק, להביא ממדינת רוסלאנד או גאליציע באוסטריא, שלשה רבנים גאונים מומחים וצדיקים, אשר תבחרו בזבלי"א, הרה"ג ר"ג אדלער מצד אחד גאון אחד, והחברה מחזיקי הדת גאון אחד מצדם, והשלישי שלישי על שניהם – וההוצאה לזה יתנו המחצה על הרה"ג ר"ג אדלער ודעימי והמחצה על החברה מחזיקי הדת – ויקוב הדין את ההר, בלי משא פנים בלי הבט על פניות חוציות, רק בעצם הבשר ובעצמיות פעולת ונחיצת החברה מחזיקי הדת, אם דורש לעמוד בפרץ הדת אשר רופף בענגלאנד, בסיבת רפיון הנהגת הרה"ג ר"ג אדלער לרוב טרדתו או סיבות אחרות. והי' אם כה תעשו היינו, להודיע להרה"ג ר"ג אדלער ולהודיע לפני רבני רוסי', כי אתם מרוצים להביא ב"ד ע"ד לדון עם הדה"ג ר"ג אדלער, אז תיכף אחר ההודעה הזאת הותר הבשר שלכם, עד שיצא הפס"ד מן הב"ד המומחים הנבררים, יען כי נראה אם יסרב הרה"ג ר"ג אדלער ודעימי מלעמוד בדין, אשר יש לפועלכם צדק, ואין כאן שום איסור ושום חשש טריפות על הבשר הנשחט מהשו"בים והמשגיחים והמ"צ של חברתכם "מחזיקי הדת" אל תפחדו ואל תרהו, תחוקנה ידיכם, וד' עמכם, לכו נא בשם ד' ובשם תורתו ועשו חיל בהחזקת הדת, אל תפחדו ואל תחתו.

אמנם אם יראו הב"ד המומחים אשר תבררו ויעיינו, כי בלונדון הכל כחוק התורה, אין כאן בדיק, הבשר כשר, והכל ישר, כתורה וכמוסר, בלי חוסר, ואם אין בדיק אין צורך להחזקת הדת, הלא ממילא מובן כי מחזיקי הדת בלונדון הדה"ג ר"ג אדלער בכל הדרוש לדת ויהדות ואשרי חלקו עם כל אלה לו – אבל עד שיתברר זאת מאת ב"ד צדק גאונים מומחים מרוסלאנד או ממדינת אוסטריא אשר שמה רבנים צדיקים אורטודוקסים, עשו נא המוטל עליכם, ואל תראו מיראת בני אדם, ואשר הרה"ג ר"ג אדלער בכח ממשלתו מן חוקי המדינה יפיל עליכם אימים, עליכם ועל רבני רוסלאנד, אשר מפחדו או מאהבה הבאה מחמת יראה, של כלל אחינו הבורחים מרוסלאנד מחמת המציק ומוצאים מנוחה בענגלאנד – אבל החזקת הדת עולה על כולנה, רבות

עוד כהנה וכהנה סבלו ישראל סבא מסיבת דתם וקיום תורתם, וד' עזרתו עד כה, נצח ישראל לא ינחם, ולא יכזב, אל יעזבנו לעולם, עלו והלחמו ד' אתכם, אל תחתו ואל תערצו, והבשר שלכם הנשחט מהשגחת החברה מחזיקי הדת מותר מותר גם למהדרים אם רק תקיימו כל האמור בברידת הבד"צ-

את זה דאיתי אנוכי הצעיר בימים ובדעת, למען התורה והמצווה לחקוק על הספר, ומובטחני שהרבנים הגאונים האוסרים, הם עשו לשם שמים, על פי דעתם, וימחלו לנו אשר יצאנו לסתור דברייהם, כי אין הדיעות שוות - ובפרט בענין כללי כזה לא יעמדו על דעתם -

על דברי אמת וצדק הנני בא על החתום נאום יוסף בן הרב ר' משה יפה וצלה"ה החופ"ק גארוד ומלפנים בטלאנט ופאקראי בעל מחבר ספר יוסף באור נדפס ועוד כמה חיבורים בכ"י.

מכתב מאת הרב ר' אבא יעקב הכהן בורוכוב

לק"ק מחזיקי הדת

בשם ר' ב' דסליחות תרנ"ג וועקשנה.

כבוד החברים הנכבדים מהח"ק מחזיקי הדת בעיר לונדון יצ"ו איש איש כערכו הם יבא על מקומו בשלום.

את קול הקודא (המכתב מכתב הוספה להחוברת האמת והשלום) קראתי והתבוננתי על דבריו מתחלה ועד סוף ולבי נמס בקרבי על שעלתה בימינו כך ולראובן לבבי אשר לא אוכל לדבר בזה מאומה כי אחרי העצה עם רבנים נכבדים דמדינתנו נשאר כי מי יוכל להכניס א"ע ולחות דעתו בדבר אשר לא דאו עיניו בטח לו ראה כבוד אדמו"ר הגאון האמתי מאור הגולה כש"ת מוה"ר יצחק אלחנן שליט"א בעיניו והי' נתברר לו שכל דברי החברא מחזיקי הדת כנים ואמיתים בכל כחו הי' מחזק את החברא מחזיקי הדת ורק מאשר כי אינו מאמין לדבריהם והרב ה"ד אדלער מוחזק בעיניו בחזקת כשרות החזיק את ידי הרב ה"ד אדלער נ"י וכל צעקתם על הרב הגאון ר"א שליט"א היאך ידן אותם בעת אשר אינו יודע הדבר בבירור ואם אולי באמת שנה בזה וכל הנאמר בקול הקודא כנים ואמיתים בכל זה מי יוכל להכניס א"ע לצאת במערכי המלחמה בעת אשר לא נודע הדבר בבירור, לזאת עצתי נאמנה שידרשו אחרי שלשה רבנים מפורסמים לאנשי אמת והמה ידרשו ויחקרו אחרי הדבר ויתנו עדיהם ואז אם גם המה יאמתו את דברי החברא מחזיקי הדת בטח אשר גם הרב הגאון ר"א שליט"א יחזור מדבריו ועוד בכל כחותי יחזק את החברא מחזיקי הדת כאשר נודע מכל כי הגאון ר"א שליט"א עומד בפרץ בכל ענין וענין ובפרט בענין כזה וגם אנחנו הרבנים דמדינת זאמוט נחגור שארית כתנו ונצא במערכי המלחמה נגד המתקוממים על החברא מחזיקי הדת כה דברי המדבר בצדק ובתום לבב ומברך אותם בכוח"ט מוקירם ומכבדם כערכם הם

אבא יעקב הכהן בעה"מ שר"ת חבל יעקב החונה פה וועקשנה.

מכתב מהרב ר' שמעון דוב אנאליק מטיקטין

לחברת מחזיקי הדת

יום ג' עשרה ימים לחודש אלול שנת ה'תרנ"ג לפ"ק טיקטין.

שלום רב לכבוד הדבנים המופלאים באנשים "חברה מחזיקי הדת" בק' לאנדן קרנם תרום בכבוד הנני דורש א"ש כ"ת שי' הקונטרס הוספה לחוברת האמת והשלום נכון קבלתי וכבוד הוגד לי קצת מזה זה זמן כביר. לכן מצאתי עצמי נכון להודיע לכה"ד כי דבדיכם כולם אהובים ובוררים להפריש בני עמנו מאיסורים קלים וחמורים כאשר במכה"ק אמורים מעשה האנשים הארורים, לכן הנני נטפל לעושי מצוה ולחכמי הדוד אשר הסכימו עמהם כי מותר לאכול בשר של חברה מחזיקי הדת בלאנדן בלי שום חשש כלל והב"ד בלאנדן שאסרו אין איסורם איסור כמבואר בש"ת חכם צבי שאלה ל"ח ודק אם ירצו להתדיין לפני גדולי הדור או הדין עמהם ויקוב הדין את ההד וע"ד מה שהשיגו הב"ד בלאנדן הסכמה מגאוני מדינתנו ידעתי היטב כי עוד לא יעמדו לעזרתם לימים יבואו ולכן כאשר החילתם לעשות לא יבצר עתה כל אשר בחפצכם, עשו כנימוס, עשו כראוי וזכות אבותינו הק' תסייע והנני ידידם שמעון דובער בא"א מוהר"ר אברהם זלה"ה החפ"ק הנ"ל

מכתב מאת הרב ר' שמחה בונם עהרענפעלד

להרב ר' אברהם אבא ווערנער

ב"ה מאטטערסדארף ג' תוכה תרנ"ז.

שוכ"ט לכבוד הרב הגאון המפואר לשבח חר"ב כקש"ת מהר" אברהם אבא ווערנער נ"י רב דמ"ה בבירת ענגלאנד יע"א. אחד"ש ושלום תורתו דמר ידיד נפשי נ"י הנני בזה שורותיי ע"ד היום גודעתי ע"י הפאבריקאנט בויען ה' קהנער, כי נתן צו לה' לעווענזאהן ופעול אצל הפאבריק דשם שאל יעלימו שום דבר מעיני מעכ"ת וגם לשאל את פי הדר"ג נ"י אם יש את נפשו לבוא למארוזיילע על הוצאותיו לדבד עמי פא"פ לאחר עבור ב' או ג' שבועות שאהיה במארוזיילע לראות בעיני עצירת השמן מהאנח, כל זה יעשה בל"ס ה' לעווענזאהן ממונה של ה' קהנער - ועתה אבקש מעכ"ת אם יבוא לעמק השוה עם ה' לעווענזאהן, ויקבל עליו ההשגחה שם, ימחול להתחיל מיד במקדם האפשרי, כי יבואו בשבוע זו ממארוזיילע ג' וואגנאן שמן אנו הנוצר מהנוסס תחת השגחת יר"ש אחד תלמידי הנשלח מכאן לשם, וימחול לחתמם בחותם שלו חותם בתוך חותם במקום בטח אשר לא ישבר החותם עד בואו לע"מ ויען יע"א.

שמחה בונם עהרענפעלד

בלא"א מ"ו ה"ג מהו' שמואל ז"ל

בן בתו של מאוהג"ל בעל חתם סופר ז"ל זי"ע
הרב דפה וראש ישיבתינו הי"י.

התחייבות משו"ב ותקנות השחיטה אצל ק"ק מחזיקי הדת

London, E. Feb. 15th 5665

אני הח"מ שנתמנתי לשו"ב לק"ק מחזיקי הדת בלונדאן מקבל עלי לשמור כל התקנות שנתקנו בק"ק מה"ד ע"י ה"ר בנידון שר"ב מאז נתיסדה במה"ד שחיטה מיוחדת כנ"ל, ואף כי אקבל שכירותי מהקהילה הכללית (היינו בארד אף שחיטה) בכל זאת הנני עומד תחת השגחת מחזיקי הדת והר" של מה"ד לשמור ולקיים כל אשר יצוה עלי הר' הנ"ל בנוגע לשו"ב ולהראות סכני לפניו ואם יצוה עלי הרב הנ"ל שלא לשחוט אסור לי לשחוט ושחיטתי מאז נגד ציווי הר' הנ"ל נבלה.

חותם מחזיקי הדת תה"י תחת ידינו תמיד ואין לנו רשות לתן לזולתינו בלי רשות הר' והקאמיטע דמה"ד.

כן אני מקבל עלי ללכת בדרך ד' על פי דינא דשולחן ערוך ושלא לשאת בשבת אפילו מורה שעה או בתי ידיים (האנטשוע) כן הנהגתי בביתי תה"י בדרך התורה והיראה, אפילו אשתי לא תלך ח"ו פרוע ראש גם בביתה לפני אנשים זרים. עלי להיות חבר בביהכ"נ שומרי שבת ומחזיקי הדת ולשלם קאנטריביושען כשאר חברים ואם אעבור על אחת מאלה הרשות ביד מה"ד הנ"ל להעביריני ממשמרתי תיכף בלי אזהרה אחרת ואין לי עוד שום טו"מ לא על מנהיגי מה"ד הנ"ל ולא על מנהיגי הקהלה הכללית לא בדינא ישראל ולא בדינא דמלכותא נאום יעקב יהודא ליב ב"ר ניסן לעוויטא שר"ב דק"ק מחה"ד.

* * *

- (א) השוחט מחויב לראות הנחת הבהמה על הארץ שתה"י כדן.
 (ב) השוחט מחויב להראות סכינו למשניה' העומד על גבו ושניהם יבדקו הסכין קודם השחיטה וגם לאחר השחיטה.
 (ג) העומד על גבו יראה השחיטה מתחילה ועד סוף.
 (ד) השוחט צריך להשגיח שלא יורחץ הבשר במים חמים וגם אם יורחץ במים קרים צריך להשגיח שלא יהי' שום תערובות בהם.
 (ה) השוחט מחויב להשגיח היטב שלא יעלם הבהמה השחוטה מעיניו ולא יהי' ח"ו שום חשש חילוף מאברי הבהמה השחוטה כגון הראש והרגלים והבני מעים עד שיחתום הבהמה והאברים כנ"ל.
 נאום יעקב יהודא ליב ב"ר ניסן לעוויטא שר"ב דק"ק מחה"ד.

מכתב מאת הרב ד"ר אדלר

להרב ר' אבא ווערנער

ב"ה שושן פורים. בזמירות לפ"ק.
 ה' ישפות שלו' לכבוד הרה"ג בתורה וביראה וכו' וכו' כש"ת מו"ה אבא ווערנער
 ב"י.

תשואת חן למעכ"ת על מכתבו אודות השו"ב ועתה דבר נחוץ לדבר עם כת"ר פא"פ ולכן ימחול נא לבקרני מחר א"י אחר תפלת מנחה בשעה וי"ו.
 דברי מוקירו הדורש שלו' תורתו, הק' נפתלי אדלר הכהן.

טיוטא א' מתשובה בענין סמיכה וסנהדרין מאת הרב ר' אברהם אבא ווערנער לבנו הרב ר' ברוך חומה

לונדון, יום ואן טנחם אב 5660.

החיים והשלום והברכה לכבוד ידידי בני הרב חו"ב וכו' מוה"ר ר' ברוך נ"י חומה ולרעיתך שתחי' ולבניך נ"י ולבנותיך שיחי'.

קבלתי שבע זה מכתבך עם קונטרסך בדבר הסמיכה, והנה קונטרס הסמיכה לרלב"ח לא ראיתי, וכבד לפני להשיגו, רק דברי הרדב"ז ראיתי. תמיהתך על הרדב"ז ז"ל הוא תמיה קיימת ושגיאה היא במכת"ר במה שכתב כי בבני ראובן שיתגלו לפניו קודם הגאולה בהם ימצא סמוכים, ושגיאות מי יבין. במה שכתבת שיש שמועה אשר מטרת נסיעת הגר"א זצ"ל לאה"ק להנהיג הסמיכה, אם קבלה נכונה היא יש לקבל, אבל שמועה היא כשאר שמועות הפורחות. ומה שרצית לומר כי טעות הדפוס בביאור הגר"א חו"מ סימן א' ס"ק ט', לא דיקדקתא נכון, כי אין שום טעות בדפוס, וכך הם דבריו, ס"ק [ח] אלא מומחים, ל' הרמב"ם (בהלכות סנהדרין הלכה ח') (מסכתא) סנהדרין ב' ב': [ט] הסמוכין. שם (מס' סנהד') י"ד א', ולכן אין רמז בדברי הגר"א מענין זה. ובגוף הענין שאתה חושב ומשער שעתה העת לעשות, לפי דעתי לא מניה ולא מקצתו, אשאלך את מי נסמוך באה"ק, אם נחקה את מעשה צרפתים וענגלנדים לשום עטרת גראנד רבי או טשיף רבי, או פאפא, על כל אחב"י, על איש שיכול לטהר השרץ בק"ץ טעמים, וחץ מזה אינו יודע מאומה, או על איש שבקי בשבעים לשון וגם בשבע חכמות ובכל מיני כישוף ובפס"ת אינו יודע מאומה, וגם מאיזה מפלגה נבחרו אם מפריינקען, או מאשכנזים אם מחסידים או ממתנגדים, אם מאנשי ליטאים או מפולק או מאונגרים, וכדומה, וביותר על הכל איזה חפץ נמצא בזה, ומה יצמח מזה רק קטטות ומחלוקת גדולות אשר לא ארצה לפרוט פה, את אשר אני אחשוב, כי מתחילה צריך להיות בירושלים עיה"ק אוניווערזיטעט ישראלי ללמד בהם כל החכמות הגדולות, שיהיה בנו חכמים גדולים כחכמי אומות העולם, רופאים גדולים, תוכנים גדולים, עם אבסערוואטאריים דהיינו בית המצפה עם כל הכלים, וגם חכמי חמיאה, עם לאבאראטאריים, מודדים, בקיצור הכל והכל, שלא נצטרך ללמוד אצל חכמי אומות העולם מאומה ומאומה, ואז יולד דור חדש בנו שלא יהיו עוד תלמידי הרשעים פרץ סמאלענסקי, יל"ג, וכדומה שר"י, ולא יהיה פרץ ויוצא וצוחה ברחובותינו ואז נמצא אנשים בנו גדולים בחכמה ותורה ויראה, ורק אז ואז יהיה חפץ בסמיכה לעשות סנהדרין של ע"א, לעשות הלכה פסוקה לכל ישראל, תורה אחת, ומנהג אחד, ונוסח תפילה אחד, ולהחזיר תואר ישראל כימים הראשונים בימי תנאים, ואז נדע מה אנחנו ומה יש לנו לעשות לגאולתינו, עכ"פ אין נכון לדעתי להזכיר מאומה מסמיכה, רק עיח להציונים לילך בדרכם, ונראה ונקוה מה יעשו ומה יולידו. בין כה וכה אראה דור חדש אשר ילמדו ויחשבו אחרת ואחרת בין בתורה ובין בחכמה, ובין בעניני דרך ארץ, לע"ע הוא עת רקבון בנו, עת שריצת התולעים, עד שירקב לעפר ואז יציץ ציץ ויפריח ויוציא פרוי הטוב והיפה והמועיל המשמח אלוקים ואנשים.

ובכל זאת אכתוב דעתי בעיקר הלכות סמיכה אשר האריכו מהר"י בי דב והרלב"ח, בדברי הרמב"ם ז"ל, — אם כי לא ראיתי דבריהם, כאשר כתבתי לעיל, ורק דברי הרדב"ז, ואת דבריך —

הנה מקודם אשקוף השקפה כללית על כל דעת הרמב"ם הנשקפה כמו שחר מכל חבריו הארבעה שהגדיל לעשות, והם, הפירוש משניות, ספר המצות, וספר היד החזקה, ומורה נבוכים, אשר עמל מנערוותו עד זקנותו, ולא נשתנה דעתו מעת היותו בן כ"ג שנה שהתחיל לחבר פירוש המשנה עד עת זקנתו שחבר ספר המורה, להבין כל דברי תורתנו הקדושה, שבכתב ושבעל פה, שנסדר ונכתב בגלותינו בשני התלמודים ובמדרשי חז"ל, בשכל אנושי הבריא ואמונתו היתה חזקה מאוד, מפני שהבין כי אמות אמת לאמיתו כן בלי שום ספק כלל, וכל זה הבין בשכל בריא וחזק, וגם הציץ במחקרים לפנימיות התורה, והבריך לפניו וגם הבין שקצר בינת אנוש החלוש להבין זה, והבין להאמין באמונה חזקה אשר יבוא העת שהקב"ה ישיב שבות עמו, וישראל ימשול מים ועד ים, וליה כל עממא ומלכיא ישמעון, ולא יפול מדברי התורה והנביאים גם אות אחת ח"ו, והבין כל סדרי הדורות לפניו מאדם הראשון עד ימיו, מה שעבר עלינו ומה שעבר בכל העולם והבין היטב שתי האמונות המתהלכות בין האומות, ובימיו היו בעלי מחמד יותר רבים וחזקים בכל, בחכמה ובמנין ובעושר, מבעלי הנוצרים, והבין היטב העת אלף ומאה שנים שעבר מחורבן בית השני עד ימיו, ובסך לא חשב שיתמשך הגלות עוד שבעה מאות שנים ממנו עד ימינו.

כל דברי הרמב"ם בארבעה חבריו להבין הכל בשכל הבריא, וגם תקות הנאולה להבין בשכל הבריא, ועת ממשלת המלך המשיח מזרע דוד המלך שימלוך על כל העולם ג"כ יבינו הכל בשכל אנושי הבריא, שיתרבה או הדעת, ויכירו הכל שממשלת משיח בן דוד הוא מהקב"ה, כי ימשול בצדק ובמשפט וחכמה יותר משלמה המלך ויכן כסאו בחסד וענוה, והאומות כולם ישמרו השבע מצות שצוה הקב"ה לאדם ונח ונשנה ע"י משה רבינו, ומשיח בן דוד ישים שופטים ושוטרים גם להם שישמרו ויקיימו השבע מצות, ויתרבה הטובות והברכות ושלום לכל העולם עד אין קץ, ולזאת סידר כל הדינים והמשפטים של שבע מצות לכל האומות גם בספרו כמו שסידר כל דיני הקרבנות וטומאה וטהרה, לפי דעתו שיהיו זה לעניים למלך המשיח ולהסנהדרין שיהיו או, — כאשר אבאר הלאה. ומה שהכריחו לחבר חבריהם הללו, ולבאר היטב אשר כל דברי התורה הוא ע"פ שכל אנושי הבריא, מפני שראה אשר השתי האמונות הנוצרית והמחמדית התגברו מאוד, ורוצים בכל מיני תחבולות וערמה וגם ביד חזקה שעם ישראל יטמאו בהם, ולא יזכר עוד אמות ישראל, וכל האמונות הללו נוסדו רק על אמונה חזקה, ולא לתת לשכל אנושי שום חופש להבין מה שהוא מאמין, והגבירו להאמין כל מה שסופר להם אם הוא נגד השכל והחוש והטבע, ופחד מאוד אולי ימצא מי ומי, או אולי גם רבים ח"ו שיתפתו מדבריהם, או שיכניסו ח"ו ספק בלב עם ישראל, ויאמרו זה רק אמונה ואלו רק אמונה, ולכן רצה הרמב"ם ז"ל להביעו אשר אמונתנו בתורה ובתלמוד הוא אמונה ברוח חיים ושכל ובינה אמות אמת, לא כן שאר האמונות הוא רק אמונה בשיחות נשים זקנות אשר בדו אנשי שקר תועים ומתעים בדברי הבל נגד השכל והטבע.

והנה כל זמן ימי תנאים ואמוראים היו כל תוקפי ישראל עוד בנו, אפר הפרה היו לנו והיו עוד שומרי טהרת הקודש, היו עוד סנהדרין המוסמכים איש מפי איש עד משרע"ה, ותקותם לגאולה היה ג"כ לא דחוק, כי חכו ליום מפלת דומיים, אשר הביטו והבינו כי ממשלת רומי הולך לרקבון, ובמהרה יפולו, ואז בנקל יחדשו באה"ק ממשלת ישראל, כי רוב יושבי אה"ק היו היהודים וגם רוב הארץ הכרמים והשדות היו ביד היהודים, ובנקל יאחזו דסן הממשלה בידם ואז יאספו הרבה יהודים מבבל ומשאר ארצות סביב לארץ ישראל, ויעשו מלוכה וימליכו מלך מזרע דוד המלך, כי היה אז משפחתו ירועה, וגם כל ישראל נהו אז אחרי מלך המשיח מזרע דוד המלך, והמלך המשיח הזה יהיה נשע בה' ית' ונחה עליו דוח ה', ובכל זאת דאו אשר עוד יבוא גוג מלך המנוג שיאסף עמו רוב גבורי תבל, ודוב האומות ילכו אתו בקנאתם בהצלחת ישראל שנעשו מחדש מלוכה אדירה, ואז יצא ה' ית' ונלחם בגוים ההם כמו שלחם עם פרעה וחילו על ים סוף וישפט עמהם בדם ואש.

והנה אם היה מפלת רומי למשל בימי רבי יוחנן רוב ושמואל, ובא משיח איש שהיה מוכשר אז כמו רב נחמן שאמר אי מן חיי הוא כגון אנא (סנהדרין צ"ח ב') ורב אמר אי מן חיי הוא כגון רבינו הקדוש, ובנה בהמ"ק בנקל והחזיר כל משפטי התורה והקדיב קרבנות ועשה שמיטין ויובלות, והנה התקוה הזה היה עד עת מלכי הרומי הרשעים שהנהיגו דת הנוצרית והכריחו לכל האומות שתחת ממשלתם לקבל אמונה זו, ומרוב קנאתם התחילו לגרש את כל היהודים מאה"ק או כפו את היהודים לקבל אמונה זו עד שבשנת ר"ס לאלף החמישי נתבטלו הסנהדרין מכל וכל ונשאר מעט מן המעט יהודים בארץ הקדושה, אז בטל התקוה שיהיה הגאולה בנקל ובדרך הטבע ורק חכו לנפלאות שיוצא מגדר הטבע, והיפלא מה' ית' דבר.

וכאשר נהפכה ממשלת רומי להחזיק ברת הנוצרי אשר מתחילה רדפה בדם לכל המאמינים בה, ורבינו הקדוש אמר ברוח קדשו קודם מותו שהמלכות תהפך למינות לקבל דת המינים, לא האדיכה ממשלתם על כל התבל, כי במהרה קם המחמד ואחרי מותו קמו תלמידיו הכליפים ולקחו מממשלת רומי כל ארצות המזרח וגם ארץ הקדושה בסוף מאה הרביעית לאלף החמישי, אבל ממיעות היהודים שהיו אז באה"ק לא עשו מאומה או בארץ הקדושה, ורק בבבל נתקבצו מחדש והנהיגו הישיבות הגדולות ימי הגאונים הראשונים משך קרוב לחמש מאות שנה.

ולמי יודע אם לא חטאו ושגגו אז כלל ישראל שעזבו את ארץ הקדושה או בכל משך הזמן הזה, ולא עמלו אז להשיב ולהושיב עם רב מהיהודים להאחו בארץ הקדושה, ולהנהיג הישיבות שמה בארץ הקדושה, כי הלא הכליפים הראשונים היו נוחים ליהודים, — ואולי עבוד חטא זה נעשה כלה בכל יהודי בכל, ולא נשאר עתה שמה רק מעט מזעיר.

ואולי על זה קונן ידמיהו הנביא: בושנו מאוד כי עזבנו ארץ. ועתה נשוב לימי הרמב"ם ז"ל אשר היה קרוב לימי התמוטטות הישיבות בבבל, וגם אז נשתנה הרבה העתים, בין מושלי הנוצרים, ובין מושלי המחמדים, אשר ערך שני מאות שנה הראשונים היו כולם תחת כליף אחד מהורו עד ים

האטלאנטי במערב אפריקא ואירופא שהוא ארץ רבה כמעט יותר ממשלת הרומיים עת ממשלתם, אבל בימי הרמב"ם נתפוצצו לממשלות רבות, והיה הרמב"ם ז"ל בימי מסע הצלב השלישית וראה אז אפיסות הכחות של מלכי נוצרים ושולטני מחמדות, יחד זו בזו.

הרמב"ם ז"ל נולד בשפניא בעיר קורדובא, וברח משם בימי נעורו למדינת אפריקא עד שבא למצרים בערך בן ל' שנה, והנה הרמב"ם ראה את פרקי דר"א כי הביא אותו, והוא הסתפק אם מר"א בן הורקנס הוא או מאחד מגאוני הראשונים (ספק גדול הוא אולי הוא מר"א הקלייר כי רוב דברי פזיטיו נמצא שמה) ובפרקי דר"א יש קץ אשר שני ידות שעה מיומו של הקב"ה קודם אלף החמישי יבוא משיח, והוא לערך תתקמ"ה לאלף החמישי, — גם הרמב"ם בעצמו באיגרת תימן הביא בקבלה מאבותיו קץ קרוב לזמן הזה, והנה הרמב"ם אחז בדברי שמואל שאין בין ימות המשיח לעוה"ז רק שעבוד מלכיות ותחית המתים יהיה בסוף העוה"ז בתחילת עולם הבא, וחשב אשר גם בימיו יכול היות ביאת המשיח ג"כ ע"פ דרך הטבע.

כ"י בימיו היו עוד הרבה יהודים בארצות המזרח וחשב ג"כ אשר בתימן יש הרבה יהודים ובהיות שהיו אז המלחמות הגדולות ממסעי הצלב בין הנוצרים ובין המחמדים, וראה אשר שני הצדדים נחלשים ועייפים מעת לעת, יכול היות שימצא איש חכם וצדיק וגבור גדול מזרע דוד המלך שיקבץ מארצות המזרח ותימן אלפים ורבבות יהודים ויגרש מארץ הקדושה הנוצרים והמחמדים יחד, או בעזר המחמדים יעשה כלה בהנוצרים ויעשה מלוכה בארץ הקדושה, ורק חשב אם ביכולתו ע"פ דרך הטבע ממשלה ע"פ התורה לקיים כל מצותיה אחת לא נעדר, ובימיו היו עוד הרבה אנשים גדולים בספרי יחוס מזרע דוד המלך וכהנים מיוחסים הרבה, ומצא בשכלו אשר יהיה יכולת בידינו לקיים הכל, ולכן הביט על ענין סמיכה, שנוכל לעשות גם סנהדרין לדון הכל כל דיני התורה דיני גפשות ודיני קנסות, ולכן העלה אשר גם ענין סמיכה לא יהיה נעדר לנו כי אם כל חכמי ישראל יסכימו על אנשים חכמים בתורה ויתנו להם כח ורשות לדון הכל, נעשו סמוכים ממש כמו אם היה נסמך מפי סמוך שנסמך מסמוך אחר הנסמך ג"כ מסמוך אחר עד משרע"ה, ועפ"ז יש בידינו יכולת לשוב להיות עם קדוש וגדול להקים כל דברי התורה כמו בימי דוד ושלמה, ודבר זה לדעתו הוא גירא בעיני שטנא כוננתו על חכמי הנוצרים שאומרים שאין אנחנו יכולים עוד להיות עם קדוש לפי תורת משה, ובעיניהם מתה האומה הישראלית הקודמת, ולכן קראו את תורתנו תורה ישנה שאי אפשר להעירה ולהקיצה לתחיה עוד, ולכן החזיק בדעה זו והביאה בפירוש המשנה, אשר זולת זה לא היה לו להביאה בפירוש המשניות כמו שלא הביא הרבה דינים שאין שייך לפירוש דברי המשנה, ורק הביאה להראות אשר עוד חיה אומה ישראלית לפי תורת משה רבינו ובידינו להקים כל משפטי התורה כמו בימי דוד ושלמה.

והנה חפש וחקר ראה לדעתו ולא מצא גמרא מפורשת, ורק סמך על הפסוק ואשיבה שופטיך כבראשונה, ובהיות שיקר בעיניו זה להראות שעוד חיה אומת ישראל סמך על פסוק זה לבד, אשר הרלב"ח והרדב"ז דחו זה, כי אליהו הנביא

יסמוך וכו' והנה נראה להבין דבריו בסוף הלכות מלכים פרק י"ב הלכה ב' אמרו חכמים וכו' יראה מפשוטן של דברי הנביאים וכו' ושקודם ג"מ יעמוד נביא לישר וכו' ויש אומרים שקודם ביאת משיח יבא אליהו.

ונראה לכאורה שמסתפק הרמב"ם ז"ל בכונת הפסוק הנה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא אם הוא אליהו הנביא שעודנו חי במרום ישלח הקב"ה אותו לפני יום הדין הגדול והנורא, שהוא מלחמת גוג ומגוג, או איש נביא חדש מן הגולדים בדור ההוא יעשה אותו הקב"ה לנביא והאיש ההוא יהיה שמו אליה, כמו שאמר הנביא למזבח, מזבח מזבח, הנה בן נילד לבית דוד ואליהו שמו, ואם הנביא אליה יהיה איש מן הילודים בדור ההוא, הוא לא מוסמך מפי סמוך, ולכן לדעה זו נדחו דברי הרלב"ח והרדב"ז, — ורק לדבריהם נוכל לאמר מפני זה כתב הרמב"ם בפרק ד' בהלכות סנהדרין והדבר צריך הכרע, מפני הספק בכונת הפסוק הנה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא אם הוא אליהו הנביא שעלה למרום, או איש אחר מן הילודים בדור ההוא.

ול' מוקשים דבריו בזה אנה מצא הרמב"ם להוציא כונת הכתוב אליה הנביא על איש שעתידי להולד, ופשוטו של מקרא על אליה הנביא שעלה בסערה, כי כן נקרא שמו אליה הנביא ארבעה פעמים לבד זה, והרמב"ם כתב בריש דבריו יראה מפשוטן של דברי הנביאים, והלא פשוטו הוא על אליהו הנביא, וגם אנה מצא מקום בדברי חז"ל להסתפק בזה, והלא בכל הש"ס נאמר היא מונח עד שיבוא אליהו, פרשה זו אליהו עתיד לדורשה, וגם גמרא מפורשת היא בעירובין מ"ג הרני נזיר ביום שכן דוד בא, מותר לשתות יין בשבתות ויר"ט ואסור בימי חול, ושם מבואר שאליהו יבוא ביום שלפניו (ודברי הר"ף בעיני יעקב בדפוס ויילנא לא מצאתיו שמדבר בזה).

הן האמת שהרמב"ם השמיט כל הדין הזה מהרני נזיר ביום שב"ד בא, ותמהו הרבה מפרשים בזה, ונראה ברור דעתו, כי מצינו בסנהדרין צ"ח ב' שספק הוא אי משיח מן חייא הוא או מן מתיא הוא, וגם שם עצמוד א' וכו עם עגני שמיא לא זכו עני ורוכב על החמור, הרי מסתפק הגמרא בזה, והגמרא בעירובין הולך על דרך שמיח מן מתיא הוא ויבוא עם עגני שמיא, ולכן פושט הגמרא שיש תחומין למעלה מעשרה ולכך לא יבא משיח בשבת ויר"ט, והנה הברייתא הזאת סובר שמיח מן מתיא הוא, עכ"פ הדין שיש תחומין למעלה נפשט, אבל באמת אם משיח מן מתיא הוא הלא מסתפק הגמרא בסנהדרין שם, ולכן אין מוכרח מן הגמרא מתי יבוא אליהו, כי אם מן חיי הוא משיח לא שייך שיבוא אליהו ביום הקודם ממש לביאת משיח, כמובן ממילא, לביאת משיח מן חיי, ימשוך זמן רב שיאמינו בו, כמו במשה רבינו שהאמינו בו אחר קריעת ים סוף, כמ"ש ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

אבל זה אי אפשר שהרמב"ם יספק אם אליה הנביא הוא שיבוא קודם יום הדין הגדול, או נביא אחר, מן הילודים, שזה אין שום ספק בשום מקום, ובברור שאליהו הנביא שעלה בסערה אותו ישלח הקב"ה קודם יום הדין הגדול, ולכן נראה ברור שטעות נפל בדבריו, וכן הגהתי בהרמב"ם שלי, וכן צ"ל ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד אליהו הנביא לישר ישראל ולהכין לבם, וכו' ויש

אומרים שקודם ביאת המשיח יבוא אליהו, ושני הדעות מחולקים רק בזה, שדעה ראשונה אומר כי קודם יבוא משיח ואח"כ באיזה שנים מאוחר אם מעט ואם רבות בשנים תהיה מלחמת גוג ומגוג שאז יהיה יום הדין הגדול והגורא אשר לדעה זו הנבואה בישעי' ב' כי יום לה' צבאות על כל גאה ודם וכו' וכן שם כ"ד כ"ה ועשה ה' צבאות לכל העמים בהר הזה משתה שמנים משתה שמרים וכו' וכן כ"ז כ"ז ל"ד ס"ג ס"ד ס"ז, כי הנה ה' באשיבוא וכו' כי באש וכו' ורבו חללי וכו', יואל ג', ד', צפניה ג' לכן חכו לי וכו' כי משפטי לאסוף גוים וכו' יחזקאל חכריה גלויים מלחמת גוג, וזה קרא מלאכי הנביא האחרון יום הדין הגדול והגורא, וקודם זה יבוא אליהו הנביא לישר ישראל לקיים כל מצות התורה, בכרי שלא יכלו עם רשעי האומות, אבל משיח יבוא מקודם ביאת אליהו, יכול היות משך שנים רבות, והדעה שניה סובר שביאת אליהו הנביא יהיה קודם ביאת המשיח, ומתי יהיה גוג ומגוג לדעה זו לא מזכיר הרמב"ם ז"ל, כי די לו בזה מה שכותב מיד וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם וכו' שהדברים סתומים הם וכו', ולכן אין ידוע גם אם מלחמת גוג ומגוג הוא יום הדין הגדול והגורא, כי מה שאמר מלאכי הנביא קודם כי הנה היום בא בוער כתנור אמר הגמרא ע"ז שיוציא הקב"ה חמה מגרתקה רשעים נדונים בו, וצדיקים מתענים בו, וע"ז אמר מלאכי בסוף יום ה' הגדול והגורא, וישלח לפניו את אליה הנביא הרבה שנים קודם ביאת המשיח והשיב לב אבות על בנים, בקיצור אין אנו יודעים אלו הדברים ער שיהיו.

ועתה נשוב לענין הסמיכה. הנה אין להרמב"ם ראייה לדעתו זה אשר כל חכמי ישראל בארץ הקדושה יכולין לסמוך איש ויהיה סמוך כרין רק מהפסוק ואשיבה שופטין כבראשונה, והנה לכאורה לדעתו אם יקום איש מזרע דוד המלך ויקבץ גליות ישראל ויושיבם לארץ כקדם וישיב כל משפטי התורה ויבנה בית המקדש, הוא הוא מלך המשיח, ולמה לא יכול הוא לסמוך, כי אם כל חכמי ישראל יחזיקו אותו למלך, הרי יש בכחו לעשות הכל, והוא יסמין ויעשה סנהדרין גדולה וקטנה ושופטים ושוטרים בכל עיר ועיר.

ונראה אשר הרמב"ם ראה וגם דאג אשר תגלות ימשוך עוד ואז ישכח כל ספרי יחוס בנו ולא יודע עוד מי הוא מזרע בית דוד, כי ראה אשר הפאפס וגם שולטני מחדד עוינים להכרית זרע רוד המלך, ובהיות שכונתו להראות אשר עוד ישראל חי, ויעמוד לעולם ועד, ובכל עת יכול לצמוח ולשגשג כנפיו ער שישוב לגדולתו ותפארתו המיועד לו ע"י הנביאים, ולכן כתב גם באם שלא יהיה עורנה מלך המשיח, למשל כמו בימינו, אשר עתה נשכח מי הוא מזרע דוד המלך באמת, כי על שמועות ומכתבים שאינם מקימים לא נוכל להקים מלך בשום אופן, ורק נהג ממלתינו ע"י שרים כמו פרעזידענטען בארצות אמעריקע ושאר ארצות, ומאין יהיו לנו סמוכים, שופטים כבראשונה, ולכן כתב שיש בכחיו להסמין למי שיהיה ראוי לכך, והכל לפי דעתו להראות לכל האומות אשר עם ישראל בתורתו לאמתו, ועודנה עם ישראל ותורתו וארצו חיים.

כ"י גם אם יהיה מלך מבית דוד מקודם והוא לא יהיה סמוך, אם נאמר שהוא יכול לסמוך, מוכח ממילא דאין צריך סמוך מפי סמוך עד משה, וכמו שהמלך מצד

שהוא מוסכם מהעם יכול לסמוך, כן יכולים כל החכמים לסמוך למי שהוא דאוי לכך, כי הסכם כל החכמים בזה הוא הסכם כל העם.

ובעיקר המחלוקה בין הרלב"ח ובין מהר"י ביר"ב במה שכתב הרמב"ם והדבר צריך הכרע הוא פשוט במה שכתב ידאה לי אם כל ישראל יסכימו לסמוך אחד, כדברי הרלב"ח והרדב"ז, וכן נראה אשר הכסף משנה בעצמו ג"כ נוטה לזה, וגם מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשנה זה היראה לי ג"כ אינו מחליט שמה, וזה כוונתו, ובהיות שפירוש חיבר בלשון ערבי, לזאת לא נוכל לדקדק בו על כל מילה ומילה, רק על כוונתו, ולכאורה מתחילה מטיל ספק באם צדיקים שיהיו כל השלשה מומחים, ואח"כ מיד כתב והמתבאר מן התלמוד שהגדול יהיה סמוך מפי סמוך ושנים שעמו יכולים להיות שאינם סמוכים, ולמה מתחילה מסתפק בזה, וגם בתלמוד אינו מתבאר בפירוש שהשנים שמצדף הסמוך לא היו מוסמכים, ורק סמוך על מה שכתב ידאה לי שאם כל ישראל יסכימו על אחד שהוא גדול הרוד וסמוך, הוא סמוך מכח התורה שלא יהיה ערת ישראל כצאן שאין להם דועה, ומוכרח הוא מפסוק ואשיבה שופטיך, אשר דברי התורה שלא יהיה ערת ישראל כצאן שאין להם דועה והקב"ה הסכים על ידו, הוא משפט לדורות, וא"כ מוכח אשר די חד סמוך, ושנים שעמו א"צ להיות סמוכים, וגם בסוף שמסיים הרמב"ם בפירוש המשנה וזה יהיה בלא ספק כשיכון הבר"ת לבות בני אדם וכו' כוונתו על פסוק הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא והשיב לב אבות וכו' עכ"פ מוכח זה הדין בוודאי שא"צ שיהיו כל השלשה סמוכים, שהלא אליה הנביא הוא רק חד סמוך וע"כ יצדף עמו שנים שאינם סמוכים, ולכן מתחילה מסתפק הרמב"ם בזה אם צריך כל השלשה סמוכים, וכתב והמתבאר מן התלמוד שהגדול יהיה, ועל השנים שמצדף עמו אינו מוכרח בפירוש, ורק מכח מה שיראה לו כשתהיה הסכמה מכל חכמי א"י וכו' הוא מוכרח שהשנים שמצדף עמו א"צ שיהיו סמוכים, ועכ"פ אם נוכל לעשות מעצמינו סמוכים הוא ספק אולי יבוא אליהו לסמוך, וזה יהיה בלא ספק שיבא אליהו, ולכן כתב הרמב"ם בפה"מ וזה יהיה בלא ספק, — ולכן אין דברי הרמב"ם ביד הח' סתירה לפה"מ, כי גם בפה"מ מרמו שיש ספק בזה אם אליהו יעשה ב"ד הגדול, או מעצמינו נעשה בדה"ג, אבל בדה"ג יהיה בלא שום ספק — ולכן לדעתי אין ספק בזה אשר הרלב"ח והרדב"ז צדקו בזה.

עוד זאת מגמרא מגילה ריש פרק שני (י"ז ב') נראה דקבוץ גלויות יהיה מקודם מינוי סנהדרין, ולכן נסדר בתפילת י"ח תקע בשופר ואח"כ השיבה שופטינו וברכת מפלת רשעים והתדוממת קרן צדיקים בירושלים, וכיין שניבנת ירושלים בא דוד וכו', עייש ובה"א במהרש"א, עכ"פ נראה שמינוי הסנהדרין יהיה קודם ביאת המשיח, וקבוץ גלויות יהיה קודם מינוי סנהדרין, ולכן אם רוב חכמי ישראל המה בארץ ישראל, יש להם כח לסמוך על גדול הרוד, אבל אם רוב חכמי ישראל המה בחוץ לארץ, ובפרט שגדול הרוד הוא ג"כ בחוץ לארץ אין כח בכל חכמי ישראל יושבי אה"ק להשיעם עטרת סמיכה על מי שיבחרו.

כתבתי דברים הללו בלתי מסודרים, כי צריך לסדרם באופן אחד וגם יש עוד הרבה דברים שנוגעים בזה, את דברי הידושלמי ממס' מעשר שני, אשר יש

בו ג"כ פירושים שונים בדברי הירושלמי, מי קודם, אם ביאת המשיח או בנין בהמ"ק. — עכ"פ נראה שאתנו עתה אין שום דבר מוכרע שיהיה כה או כה, כי רק זה נדע בטח שיהיה קבוץ גליות ומלך משיח, וכל דברי התוה"ק ישובו לאיתנם כמו בימי שלמה המלך בלי שום ספק וספק כלל וכלל, כי המבין והיודע רואה זה בעינים כי חש כל העתירות טובות לנו, וקודם שיהיה קבוץ גליות לא יעלה בידינו הסמיכה בשום אופן שבעולם, כמו שלא נשאר הסנהדרין הצדוקין שעשו הפריצים בימי ממשלתם בירושלים קודם החורבן, — ורק נחכה על קבוץ גליות במהרה בימינו ובא לציון גואל.

טיוטא ב' מתשובה בענין סמיכה וסנהדרין

מאת הרב ר' אברהם אבא ווערנער לבנו הרב ר' ברוך חומה

ראיתי קונטרסך ע"ד המחלוקה מענין סמיכה בין גדולי עולם מהר"י בי רב ז"ל, ומהרלב"ח ז"ל, והנה גם התומים בסי' א' הביא דעתם, והנה כפי דעת הרלב"ח אשר הרמב"ם מספק בזה, מפני שאליהו הנביא יבוא קודם המשיח והוא סמוך, לכאורה מוקשה, אם דעת הרמב"ם אשר אליהו הנביא יבוא מקודם בהחלט, אין שום התחלה להביא ראייה מהפסוק ואשיבה שופטין כבראשונה, ורק לפי דברי התומים אשר אמר כי דעת הרמב"ם בסוף הלכות מלכים, שאין ברור כי כונת הפסוק הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, הוא דוקא אליהו הנביא שעלה בסערה השמימה, ורק יקום נביא מחדש מהילודים או בזמן הגאולה, הוא לא נסמך איש מפי איש, ע"כ בהכרח אשר כל חכמי ארץ ישראל יכולים לחדש סמיכה, אם יסכימו כולם על גדול הדור ליתן בידו כח כל ישראל להודות ולדון.

אבל באמת דברי הרמב"ם כפי שנדפס אצלינו הנוסח שספק לו אם אליה הנביא הוא מי שעלה השמימה, ועודנו בחיים חיותו, או נביא חדש מהילודים, קשים מאוד להולמם, כי מאין לקח הרמב"ם לספק בזה הפסוק ולהוציא מפשרות על נביא אחר, כי לא נמצא שום ספק בזה בכל דברי חז"ל ואין שום סברה לספק בזה, ואיך שתק לו בע"ד הראב"ד בזה, להשיג לו ע"ז, כי חסרון אמונה ח"ו הוא לספק בזה.

ולכן נראה כי בלתי ספק שבוש יש בנוסח שלנו כי מעולם לא נסתפק הרמב"ם ח"ו בזה, כי ברור שאליהו הנביא שעלה השמימה הוא יושלח משמים לנו ורק הספק איך הוא הסדר, וכך צ"ל בדברי הרמב"ם בפדק י"ב מהלכות מלכים הלכה ב' יראה מפשרות של דברי הנביאים שבתחילת ימות המשיח (דהיינו לאחר ביאתו) יהיה מלחמת גר"מ וקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד אליהו הנביא וכו' כמו שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וכו' ויש מן החכמים שאומרים שקודם (יהיה מלחמת גוג ומגוג ואח"כ ביאת המשיח ואח"כ יבא אליהו) — (עכ"פ דברי הרמב"ם צריכים להגה, אם כה או כה) — ביאת המשיח יבוא אליהו, וכן הגהתי ברמב"ם שלי, ורק הספק אם אליהו הנביא יבוא קודם משיח, או ביאת המשיח יהיה קודם.

והספק בזה הוא, כי נראה מפשטי המקראות וביותר ביחזקאל הנביא סימן ל"ח פסוק ח' וביותר פסוק י"ד בשבת עמי ישראל לבטח, והוא אחר ביאת המשיח

לפי הסברה יהיה גוג ומגוג, והוא יום הגדול והגדול לפי הסברה, יבוא אליהו מקודם בתחילת ביאת גוג ומגוג להשיב לב אבות על בנים ובזכות זה יהיה מפלת גוג ומגוג באופן גורא ומבהיל ומאוד, כי כן נראה מפשט הכתוב, כי ביאת המשיח הוא קודם מלחמת גוג ומגוג, כי מאין יהיה ישיבת עם ישראל באה"ק בטח בלא ביאת משיח, ואם יהיה ביאת אליהו קודם זמן ביאת המשיח כבוד להבין איך יהיה מלחמת גוג ומגוג, ולא יפחדו מאליהו הנביא שבא מן השמים, ומה שמוכר בגמרא עירובין שיבוא אליהו מקודם הוא דעת יחיד לא מוסכמת, כי הגמרא הזה סובר שגם משיח יבוא מן השמים, ובסנהדרין מסתפק הגמרא, אם משיח מן החיים בפה הוא או מן המתים יבוא מן השמים, ודעת הרמב"ם הולך על דעת שמואל שאין בין העוה"ז אלא שעבוד מלכות בלבד, ויהיה משיח מן החיים. — ורק אליהו הנביא יבוא שהוא מן החיים. —

מכתב ברכה מאת הרב ר' אברהם אבא ווערנער

להרב ד"ר נפתלי אדלער

יום עשירי לסיון תרס"ט לפ"ק.
לכבוד הרב הגאון הנשר הגדול תפארת ישראל נזר ישרון בכל קהילות ישראל בממשלת בריטאניא הגדולה הרב הכולל וכו' וכו' מוהר"ד נפתלי הכהן אדלער טשיף רבי לכל רבני המדינה.

היום זה הוא שמחה וכבוד ותג היוכל לכל אחב"י במדינות אנגלי יום מלאת שבעים שנה לרום מעכ"ת, יום ברכה שנתברך רום מעכ"ת מדבבות פיות עם ישראל, ואשר גם אני בתוך המברכים, ואקה אשד כל הברכות כולם יקומו ויתקומו, ועוד ינוב בשיבה טובה דשן ושמן וירום כסאו בכבוד לאורך ימים ושנים טובים כדצונו וכדצוק כל ידידיו ומוקיריו אשר גם אני בתוכם. אברהם אבא במר"ד יעקב זלה"ה וועדנער.

מכתב מאת דודי הרב ר' ברוך חומה

אלי"צ ת"ו ה' בתקתי. ב"ך אייר' 22 טאי, 5679. B. Homa, Rishon le Zion, Palestine

לבן אחותי תלמיד חכמת הרפואה במכללה בדיטית, בלונדון
מר דוב חומה, ב"י יעלה ויגדל ויצליח למעלה למעלה.

שמחתי נכדי החביב (הרשב"ם ב"ב די ש פ' יש נוחלין בפירושו על המשנה ד"ה "ולא מנחילין", וכן לקמן בפירוש הגמרא קודא לבן אח אחות "נכד") בבשורתך הנעימה כי כלית מלאכתך ויצאת מן השניה אל השלישית. דכב וצלח ע"ד אמת והיית לרופא טוב ומועיל להאנושיות וגם לתפארת להמשפחה. וגם לבית "חומה" אשר קראת עתה את השם עליך.

קראתיך גם "נכדי" מטעם זה: כי הראשון לבית "חומה" נותרתי אני לבדי. ואחי מד אר"י ליב וכנס אחרי והוא בבחינת בן — ואתה השלישי — הוא בבחינת "נכד". ועתה ראה נא לעשות תהלה ותפארת על בית "חומה" וגם אנתנו נשמח בך כי נוסף ת"ח הרפואה אל משפחתנו,
דודך מברכך "ברוך".

מכתב ראשון מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק לאנשי הועד של ק"ק מחזיקי הדת. קודם שובו לארץ ישראל

ב"ה י"א ט"א עטר"ת. לונדון.

לכבוד הועד הנכבד של קה"ק מחזיקי הדת פה"ק יצ"ו. אחי היקרים לפני נסיעתי לאה"ק הנני להגיש לכבודכם את רגשי תורתי על כל החבה והכבוד הנעלה אשר הראתם לי בכל משך זמן שבתי עמכם לשרת אתכם בקודש והנני מקוה בעז"ה שקשר היחש של הירידות העמוקה שבינינו יהי' הולך ונמשך גם אחרי הפרדי מאתכם לעלות לאה"ק, וממקום בית חיינו נהיה מקושרים בקשרי מכתבים, בדבר כל הנוגע לחזוק הרת והיהדות, בכל עניני ההנהגה של השאיפה הקדושה של קהילתם הקדושה, שזכתה להאיר אור הקודש של חזוק דת קדשנו בעיר הגדולה בתבל ובמדינת אנגליה בכלל, ע"י התעוררות הקדושה שלה. אקוה בעה"י שתשאו גם להלאה את דגל הקודש ברמה, בכבוד ובדרכי שלו, ותשתדלו בכל עז שמצב הרבנות של מחזיקי הדת יהי' מצב מכובד ואיתן מעוטר בעטרה של תורה ויראה טהורה והש"ת יזמן לכם רועה נאמן, גדול בישראל בתורה ויראה, מוכתר במדות טובות וממלא בדעת ושכל טוב לשם ולתהלה ולתפארת, כדי שהרעיון הקדוש של יסוד מחזיקי הדת יצא אל הפועל בהודו והדרו, ויהי' לברכה לעם ד' יושבי ארץ בריטניה, ושלו' אמת יהי' תמיד ביניכם ובין העדה הכללית, שהיא והרבנות הרישמית הכללית שלה תכיר תמיד את צרקת ררישתכם, ולא תתנגד לכל תיקון טוב וישר בכל הדורי הכשרות וכל פרטי היהדות וטובה לפי רצון יראי ד' החרדים אל רבנו באמת.

והנה עם השוחטים המובהקים שלנו שי' עשינו הסכמה שכל ההדורים והזהירות של עניני השחיטה שהיתה נוהגת כל ימי שבתי עמכם בגולה, יהיו מונהגים בלא שום רפיון וגרעון, כל משך הזמן הבע"ל עד אשר תתכונן הרבנות של עדתם הקדושה כראוי שימסר הדבר ביד הרב שיהי' יושב על כסאו כבוד הרבנות הגדולה והנכבדה של קהלת הקדש שלכם, שאקוה שעוד יוסיף אומץ ומשמרת לקודש וחפץ ד' בידו יצלח. והנני חותם בזה בכל חותמי ברכות אל הכלל ואל הפרט, יברכם ד' בכל טוב וזכה להתראות יחד בשמחת לבב כל ישראל חברים בהר הקודש בירושלים בחדות עולם בישועת ד' על עמו ונחלתו, כנה"י ונפש יידם אחז באהבתם לעד

הק' אברהם יצחק הכהן קוק.

מכתב מאת נשיא ק"ק מחזיקי הדת ר' בנימין ארי' ליב דייכובסקי, להרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק

ב"ה יום ב' לסדר ותארכת ימים. עטר"ת.

למרנא ורבנא מרא מריה דארעא דישראל ה"ה אדמר"ר נאון הגאונים גור ישראל והדרתו כקש"ת הר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א שלום!
הנה הגיע השעה אשר הכ"ג הולך לנסוע קרימה אחרי אשר זכינו להנות מאורו משך שבתו פה עד אשר נפשותינו קשורה בנפשו ולכן קשה מאד עלינו

מכתב שלישי מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק

לקה"ק "מחזיקי הדת", ולפרנס הרב ר' בנימין ארי' ליב דייכאווסקי

ירושלים. ב"ח כ"ד אדר שני פעה"ק ת"ו תרפ"א.

שלו' וברכת, באהבה נאמנה, לעדת מי מנה, אוהבי וידידי נפשי, שלמי אמוני עם ד' קה"ק מחזיקי הדת אשר בלונדון, ביחוד לכ' ידידי הפרנס הנאמן הרב הנכבד, זך הרעיון ורב פעלים, מו"ה בנימין ארי' ליב דייכאווסקי שליט"א, וכל אשר לו, ברכת ר' וכט"ס.

אחדשה"ט באה"ד.

הגני בזה מאשר את קבלת ברכתם הנאמנה השלוחה לי מאתם, על סדור הרבנות באה"ק ת"ו, ע"י התלגרף, חן חן לכם אהובים ואוהבים נאמנים, על אותות אהבתכם והגות רוחכם הטובה, המורה לי כי הקשרים אשר נתקשרנו בהם, בכל משך הזמן אשר ישבתי בעדת קדשם לשרתם בקודש בעבודת הרבנות, הנם קשרי אמון אשר לא ירפו ברבות הימים ובחליפות הזמנים ומרחקי המקומות, והגני מבטיחכם נאמנה אחי היקרים, שכמים הפנים לפנים, כן הוא זכרוכם הטוב, אהבתכם הנאמנה וכל אותות הכבוד והחבה הפנימיים אשר הראתם לי בכל משך זמן שבתי עמכם לא יזחו מקרב לבבי, ועל כולם כמה יקרה ונכבדה לי העדה הקדושה והיקרה, אשר חותם התם אמונת אמן וידאת ד' טהורה טבועה עליה באמת ואמונה, קבלו נא אחי הנאמנים, את ברכת תודתי באהבה ויהי נועם ד' עליכם ומעשי ידיכם יכונן ונוכה לחדות פנים בשמחת לב בהר הקודש בירושלים בבא גאולים לציון בשמחת עולם, כנה"י נפש נאמנכם לעד, הק' אברהם יצחק הכהן קוק.

ק"ק מחזיקי הדת

הזהרה

בפקודת אדמו"ר הגאון האמיתי הר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א
הננו להודיע

אזוי ווי עס איז איבערצייגט געווארען,
אז מען בריינגט צוקלאפטע אייער,
(ארויס געשלאגען פון זייערע שאלען)
פון ווייטע לענדער אין וועלכע עס איז
ניט בעוואוסט אז זיי זיינען כשר.
דאס בעקער אונד יעדער וועלכער קיפט
חלה אדער אנדערע געבעקס, זאלען זיין
פארזיכטיג אז עס זאל זיך ניט געפינען
קיין שום פערמישונג פון דייע אייער.

כאשר נתברר הדבר שמביאים פה ביצים
טרופות, בארגזים ממדינות רחוקות,
שאין שום בידור על הכשרות שלהן.
שכל האופים וכן הקונים פת וכל מיני
מאפה, יהיו זהירים שלא יהיה בהם
תערובות של הביצים הטרופות הללו
הבאות ממרחקים.

ולהשומע יונעם ותבוא עליו ברכת טוב

פרידתכם, אך רוחינו הסוערת תמצא מדגוע בעת נתבונן אל התכלית הנרצה אשר הכ"ג נקרא לכהן פאר בעיד תפארתינו מקום בית מקדשינו תל תלפיות ואמיץ תקותינו כי רב ידיעתו ומדותיו התדומיות אשר חננו ד' יפדוס סוכת שלומו על כל שוכני' כי כולם ידאו כי שם ד' נקרא עליך נחה עליך רוח חכמה ובינה להחזיק שלום כל עמו ישראל, בימיך ובימינו תושע יהודא וישראל מקרב ולב עמוק נברככם כי תהי' צאתכם לשלום וישלח מלאכו לפניכם ובכול אשר תפנו תצליחו. במלאכות סגל חבורה קהל קודש מחזיקי הדת הגני בא על החתום ברגשי כבוד וברכת ציון וירושלים

בנימין . . .

מכתב שני מאת הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק

להר"ב ליב דייכאווסקי פדנס קה"ק מחזיקי הדת

בעה"י ט"ו אלול תרע"ט. יפו.

ידידי היקר והאהוב לב מתנה ונפש עדינה הר"ב ליב דייכאווסקי שליט"א פדנס קה"ק מחזיקי הדת בלונדון יצ"ו, וכב"ב היקרים ש"י לאר"ט וכל אוהבי ואהובי עדת קודש המעוטרה, וכל הנלוים עליהם ברוח דעת ויראת ד' ברוח עצה וגבורה, יהיו נא בעיניהם כאלו פרטתים כולם בשמם, כולם אהובים וברודים, חרותים על לבבי כחותם, ומדי דברי במ זכר אזכר אותם באהבה רבה, וחבת עולמים, חן וכבוד ואורך ימים, ד' אלקי ישראל להם, חבה תמים.

אחדשה"ט באה"ר

מעט אשר זכנו ד' לשוב להסתופף בחצרותיו ולהתנעם מידידות נעימת קודש ארץ חמדת עולמי עד, מכון בית הזבול, הירדן והגבול, הגנו כחולמים מרב דגשות קודש והמוני פגישות ידידות של חבורות ואגודות, ושל יחידים וציבורים, כולם אהובים וברודים, והטרדא דבה, ולא אדע השקט ומדגע, אמנם על הכל גוברת ערנת ידידות אדמת הקודש, אבל נמצתי בגלל כל זאת מחובתי הכבירה, להכיר תודה בכתב לחביבי ידידי היקרים, הצמודים אל לבבי, כל קהל הקודש וכל חביבינו ידאי ד' וחושבי שמו, וכל הקשורים עמנו בקשרי ידידות באהבת קודש, השתולה על מעינות תודה ויראת ד' טהורה, וגם כעת הגני ערין מוקף בהקף הטרדות ואי אפשר לי להאריך לפי כבודם וחבתם, ובטובם יענו ויאמדו סלתנו.

קביעות דירתנו קבענו בע"ה בירושת"ו ובכ"ז מעמד הקשר של יפו והמושבות הוא כמקדם. וגם פה בע"ה תהי' לנו דירה ומשרד בע"ה, כי רבה העבודה והתכונה כעת, וד' יעודנו עד כבוד שמו, ויעודנו לעשות חיל בישראל, לעבודת ד' ועמו, והגני מחכה על דברי כ' חביבי היקרים, להודיעני מכל אשר עמדם לטובה, ומצב העדה הקדושה, בכל הפרטים, ומצב הרבנות והסדרים, יברכם ד' בכ"ט וסוכת שלומו עליהם יפרש והי' זה שלוי וברכת השנים כתיבה וחתימה טובה וכל טוב סלה כנה"י ונפש ידידם עז דושר"ט כה"י מלב ונפש חפצה

הק' אברהם יצחק הג"ל.